

2018

ÅRSRAPPORT

For Landkreditt Bank

20. regnskapsår

LANDKREDITT BANK AS

Årsberetning 2018

NØKKELTALL

PER 31. DESEMBER

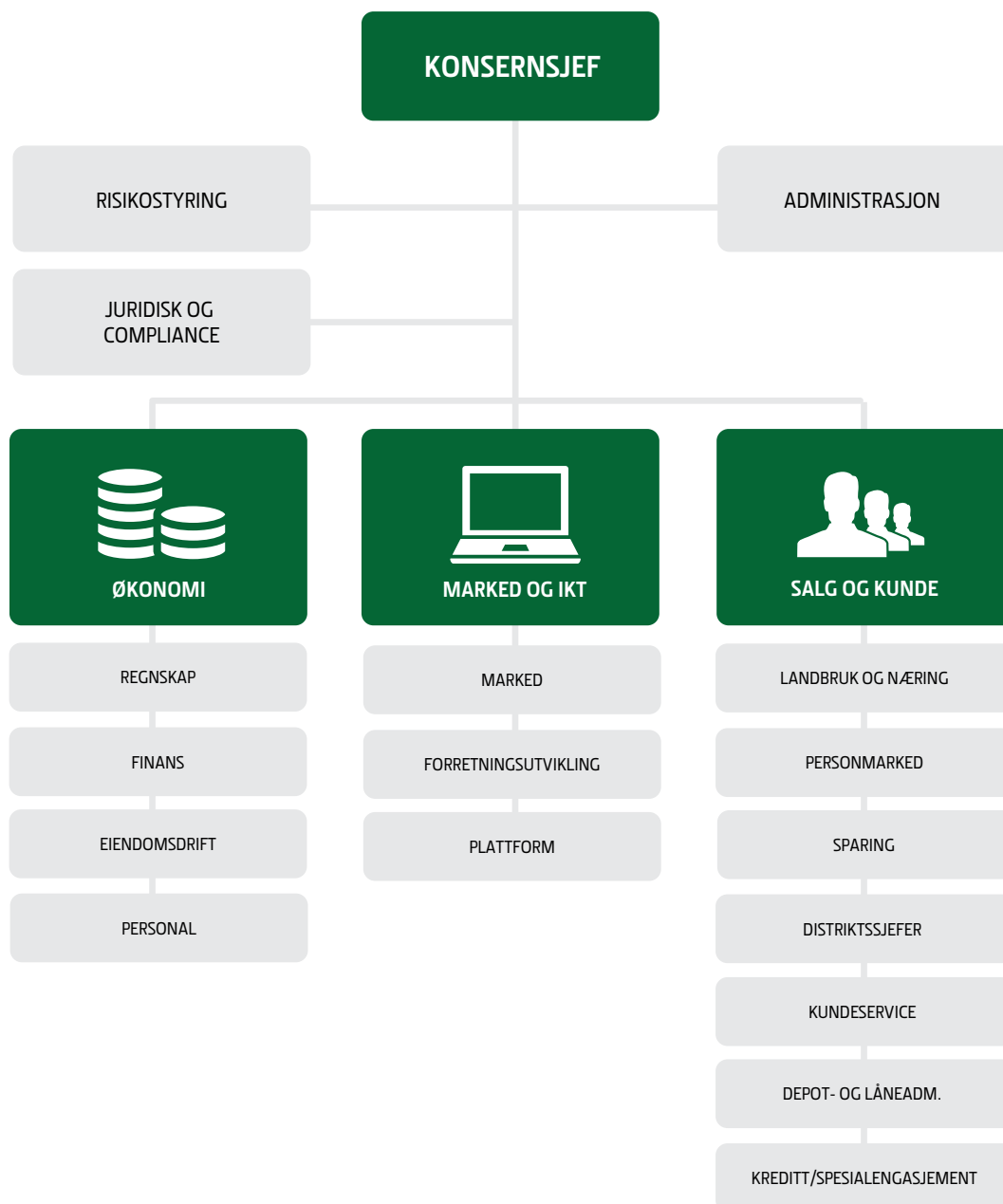
KONSERN	2018	2017	2016
Forvaltningskapital (mill. kr.)	27 639	26 499	23 808
Årsresultat (mill. kr.)	240	174	153
Egenkapital (mill. kr.)	2 638	2 535	2 341
Liquidity Coverage Ratio (%)	223	243	291
Ren kjernekapitaldekning (%)	18,01	16,48	17,14
Uvektet kjernekapitalandel (%)	9,05	9,03	9,21
Utlånsvekst (%)	2,65	10,52	18,63
Innskuddsvekst (%)	6,96	8,20	10,17
Innskuddsdekning (%)	73,10	70,10	71,61
Tapsprosent (%)	0,03	0,02	0,06
Misligholdsprosent (%)	0,42	0,56	0,47

LANDKREDITT BANK	2018	2017	2016
Forvaltningskapital (mill. kr.)	24 060	22 871	20 595
Årsresultat (mill. kr.)	292	133	126
Egenkapital (mill. kr.)	2 516	2 256	2 092
Liquidity Coverage Ratio (%)	207	211	200
Ren kjernekapitaldekning (%)	19,13	17,06	17,42
Uvektet kjernekapitalandel (%)	9,94	9,22	9,45
Utlånsvekst (%)	6,93	7,76	16,83
Innskuddsvekst (%)	6,96	8,20	10,17
Innskuddsdekning (%)	87,85	87,82	87,39
Tapsprosent (%)	0,04	0,03	0,07
Misligholdsprosent (%)	0,50	0,62	0,54

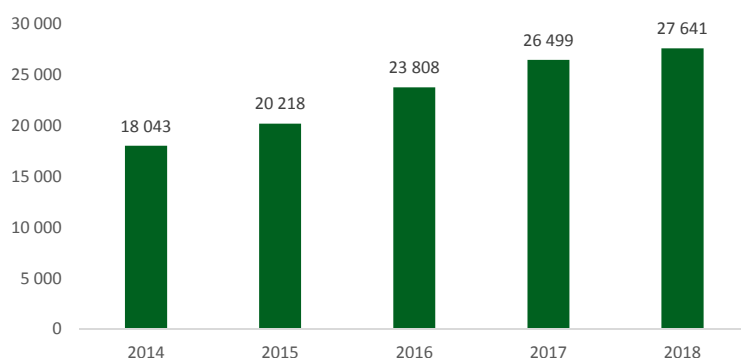
LANDKREDITT BOLIGKREDITT	2018	2017	2016
Forvaltningskapital (mill. kr.)	4 051	3 602	2 751
Årsresultat (mill. kr.)	20	19	12
Egenkapital (mill. kr.)	322	303	284
Liquidity Coverage Ratio (%)	151	153	112
Ren kjernekapitaldekning (%)	19,32	20,25	24,95
Uvektet kjernekapitalandel (%)	7,40	7,61	8,30
Gjennomsnittlig belåningsgrad %	39	37	37
Tapsprosent (%)	0,00	0,00	0,00
Misligholdsprosent (%)	0,00	0,00	0,00

ORGANISASJONSKART LANDKREDITT BANK AS

PR. 31. DESEMBER 2018

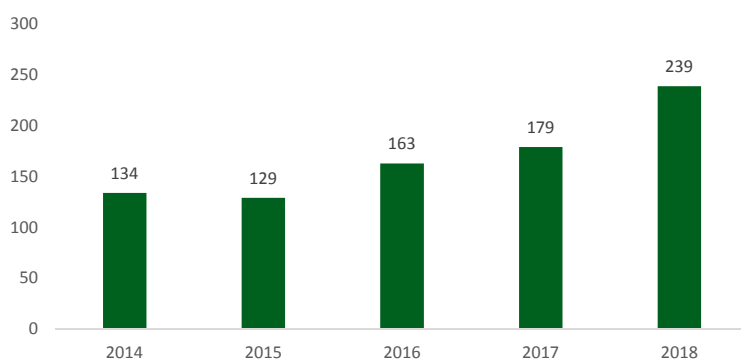

Forvaltningskapital (Mill. kr)

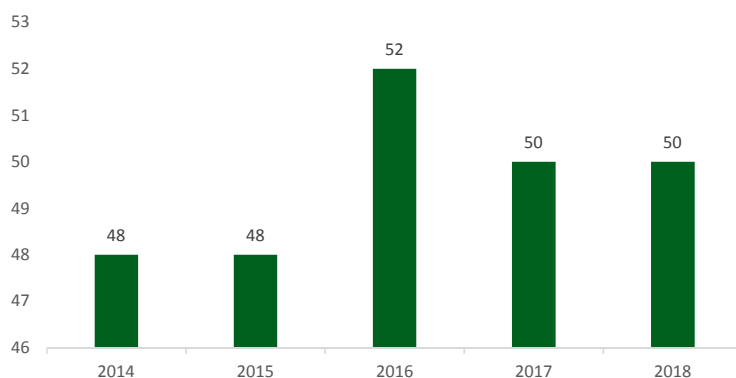
Grafen viser utviklingen i konsernets balanse. Utviklingen blir i hovedsak påvirket av veksten i utlån til kunder og likviditeten. Konsernet skal ha en moderat utlånsvekst og god likviditet.

Årsresultat (mill. kr)

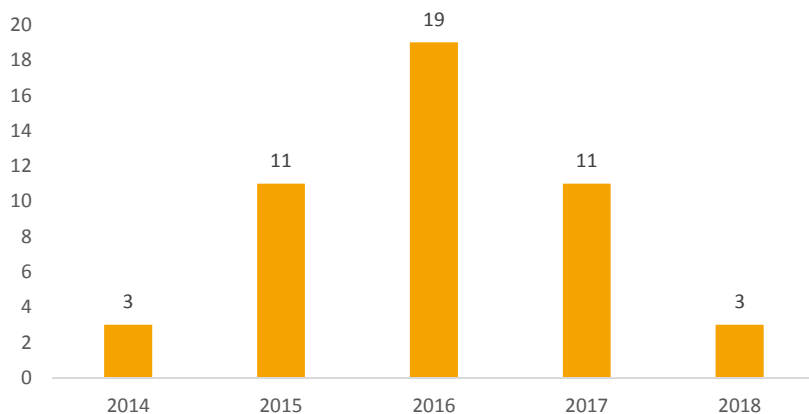
Den gode resultatutviklingen har i hovedsak vært nødvendig som følge av sterkt økende soliditetskrav fra offentlige myndigheter. Resultatet i 2018 er påvirket av salget av Landkreditt Finans.

Kostnader/inntekter i prosent

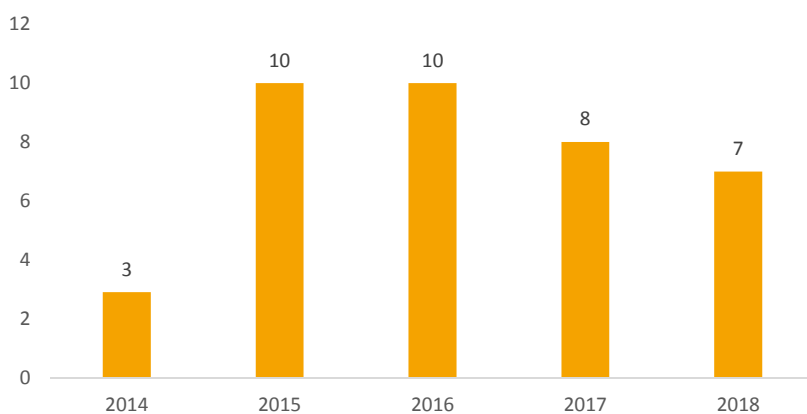
Nøkketallet er en indikator på effektivitet. Den positive utviklingen kommer som følge av økte inntekter og god kostnadskontroll.

Utlånsvekst i prosent

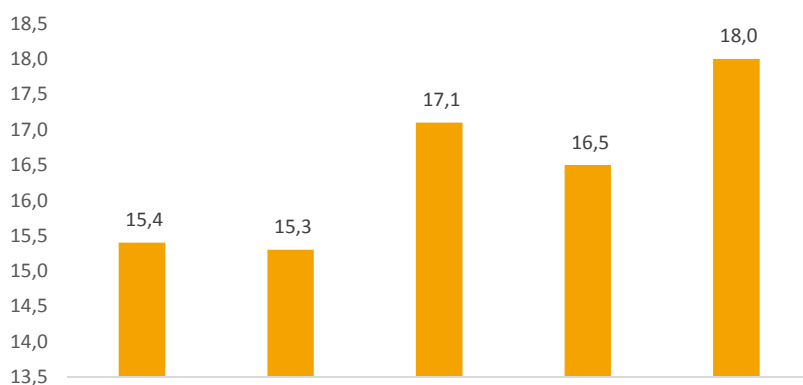
Konsernet har hatt en moderat utlånsvekst. Som følge av økte kapitalkrav må det være en god balanse mellom utlånsvekst og inntjening. Nøkkeltallet er i 2018 påvirket av salget av Landkreditt Finans.

Innskuddsvekst i prosent

Innskudd er konsernets viktigste finansieringsform. Veksten har variert i takt med behovet for likviditet.

Ren kjernekapitaldekning i prosent

Sterkt økende formelle minimumskrav til kapital har medført at konsernets soliditet er styrket gjennom tilførsel av egenkapital fra Landkreditt SA og økt inntjening.

LANDKREDITT BANK

STYRET

Valgt i generalforsamling, 22. februar 2018

Inge Støve (styreleder)	2018/19
Eli Reistad (nestleder)	2018/19
Knut A. Nordmo	2017/19
Elin Schanche	2018/20
Ingrid Fjeldstad Luke (ansatt)	2017/19
Øyvind Hestnes (ansatt)	2018/20
Oddveig Gikling Bjørnå (vara)	2018/19
Marianne Rudlang (ansatt – vara)	2017/19
Jørgen Østby (ansatt – vara)	2018/20

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS

VALGKOMITÉ

Generalforsamlingens valgkomité består av styreleder i Landkreditt SA (Knut A. Nordmo), nestleder i styret i Landkreditt SA (Elisabeth Gjems), og medlemsvalgt styremedlem i Landkreditt SA med lengst funksjonstid i styret (Kai Linnes).

LANDKREDITT BOLIGKREDITT AS

STYRET

Ole Laurits Lønnum (styreleder)
Emil Inversini (nestleder)
Aase Lømo
Lars Johannessen

REVISOR

PricewaterhouseCoopers AS

LANDKREDITT BANK AS

Årsberetning for 2018

Landkreditt har gjennom 2018 foretatt endringer for å bygge fremtidens konsern. Landkreditt Bank har frigjort kapital ved salg av Landkreditt Finans til BNP Paribas. Landbruksforsikring som nå heter Landkreditt Forsikring har blitt søsterselskap av banken og forvaltningsselskapet etter at vårt morselskap Landkreditt kjøpte seg opp i selskapet. Vi tydeliggjør at Landkreditt er merkevarenavn for bank, fond og forsikring. Ytterligere satsning for økt digitalisering og selvbetjente kundeprosesser er viktige fokusområder for å sikre effektivitet slik at vi kan fylle vårt formål. Vi utvikler oss i henhold til vedtatt strategi med fortsatt høy vekst både i landbruk- og privatmarkedet. Volumveksten landbruk er i 2018 7 % og tilsvarende for privatmarkedet 11 %. Vi ligger foran målene i strategiplanen, og bygger et sterkere privatmarkedssegment samtidig som vi forsterker vår strategiske posisjon i landbruksmarkedet.

EIERSTYRING

Landkreditt har en gjennomgående styringsstruktur der våre 9.175 medlemmer er organisert i 16 valgdistrikter som velger sine representanter direkte til årsmøtet. Vi gjennomfører elektroniske valg for å nå flest mulig medlemmer og sikre en bredest mulig eierstyring. Møter holdes sammen med øvrige arrangementer i landbruket, for å møte flest mulig medlemmer og bønder og slik sett sikre aktiv eierstyring gjennom gode informasjons- og diskusjonsfora i Landkreditt. Årsmøtet og styret er besluttsende organer. De lokale foraene, årsmøtet og høstmøtet skaper god kontakt mellom de demokratiske og forretningsmessige delene av konsernet.

STRATEGI 2018–2021 – HVA ØNSKER VI Å OPPNÅ?

Kundeundersøkelser bekrefter at våre medlemmer verdsetter kombinasjonen av bank, forsikring og landbruksfaglig kompetanse. Vi lykkes med lokal tilstedeværelse kombinert med konkurransedyktige produkter og betingelser. Lokal tilstedeværelse vil forsterkes i 2019 med egne distriktssjefer for forsikring. Vår unike ressurs, engasjerte tillitsvalgte, er positive Landkredittambassadører. Dette bidrar til at vi i 2018 etterlever vår ambisjon om å være et markedsledende og kompetent finanskonsern for landbruket. Vi forsterker denne posisjonen med Landkreditt Forsikring som konsernselskap. Videre volumvekst i både bank, forsikring og fond gir skalafordeler som sammen med teknologi for digitalisering av våre tjenester sikrer effektivitet, positiv resultatutvikling og konkurransekraft. Ved å

bygge større volumer i våre kundesegmenter balanserer Landkreditt sin risiko ved et eventuelt økonomisk tilbakeslag for et av segmentene. Utlånsvolum innen landbruk og privatmarked skal være tilnærmet likt for banken. I forsikring skal vi vokse på alle tre segmenter, landbruk-, privat- og næringslivsmarkedet, men prioriterer vekst innen landbruk- og privatmarkedet. Dette for å harmonisere og utnytte kundegrunnlaget i banken. Privatmarkedskundene er viktige for bred produktbruk i konsernet og bidrar også til at Landkreditt Bank har en høy innskuddsdekning. En viktig del av vekststrategien til konsernet er å opprettholde en innskuddsdekning på minimum 70 prosent. Dette gir oss optimal likviditetsstyring og god kostnadskontroll.

Som en større aktør, vil vi være i bedre stand til å håndtere krevende og komplekse lover og regler. En sentral del av strategien er å ta i bruk ny effektiv teknologi. Vi skal ha høy grad av selvbetjening og automatiserte produkter og tjenester. Med økt størrelse og resultat vil vi i større grad kunne investere i ny teknologi, kompetanse og løsninger som kundene etterspør. Økt aktivitet, synlighet og gode betingelser vil også forsterke både omdømme og kjennskap. Dette vil gjøre oss mer attraktive som medlemsorganisasjon, for kundene og som arbeidsplass.

UNGE BØNDER OG REKRUTTERING

Det er et mål å få ned gjennomsnittsalderen i landbruket og motivere yngre utøvere til å komme inn i næringen. Det er viktig med gode ordninger som sikrer både at den eldre generasjon har

råd til å gå av med pensjon, og at den yngre generasjon har råd til å overta. Et viktig ledd i dette er å bygge ordninger som motiverer til å styrke egenkapitalen i landbruket. Dette er viktig for å sikre rekruttering og en god start for de som ønsker å satse på norsk matproduksjon.

Landkreditt satser på unge bønder. Dette er avgjørende for å sikre rekruttering til landbruket og fortsatt norsk matproduksjon. Å etablere seg som bonde er kapitalkrevende. Det er ofte også behov for betydelige investeringer for å opprettholde et driftsapparat som gir en effektiv og rasjonell drift. Landkreditt har en rekke produkter som er laget for å hjelpe neste generasjons bønder inn i næringen. Gårdssparing for Unge (GSU) er ett av disse, der vi lar de som ønsker å etablere seg som bonde spare penger til dette formålet til svært gode betingelser. Sammen med Boligsparing for Unge (BSU) legger vi til rette for at det skal kunne spares opp kapital til den dagen gården skal kjøpes. For de som er 45 år eller yngre og i ferd med å etablere seg som bonde yter vi generasjonsskiftelån. Disse lånene gis med rabatterte rente de første tre årene. I tillegg dekker vi tinglysningsgebyr på pantobligasjonen. Landkreditt Bank har også over tid markedets beste vilkår på driftskreditt til landbruket, noe som representerer en betydelig medlemsfordel og besparelse for landbruket. Etter etableringen av Landkreditt Bank har vi vært en viktig bidragsyter til at renten på trekket på driftskreditten er redusert betydelig. Dette er dokumentert i tidligere undersøkelser gjort av NILF. Gjennom Landkreditt Forsikring, som landbrukets eget forsikringsselskap, får vi nå også anledning til å jobbe med produktutvikling for å sikre at landbruket også i fremtiden har gode forsikringsprodukter og at det er et forsikringsselskap som har hovedfokus på landbruksnæringen.

Vi samarbeider også med de andre landbruksamvirkene for å fremheve de fordelene vi og de andre organisasjonene har for unge bønder. Her igjennom bidrar vi både til opplæring om landbruksnæringen og fremmer samvirkeformen for fremtidens bønder. Gjennom vårt gode samarbeid med Norges Bygdeungdomslag støtter vi også deres omfattende skoloring av sine tillitsvalgte gjennom fag- og organisasjonskurs på lands- og fylkesplan. Dette er viktig for å skape aktiviteter og sosiale møteplasser for ungdom på bygda.

RAMMEVILKÅR

Den globale veksten har i 2018 bremsset opp, men det er forventninger om videre konjunkturoppgang de neste årene før et eventuelt tilbakeslag kan komme. Uroen i 2018 må sees i lys av en global oppgangsperiode som har vart i snart ti år og investorer som er bekymret for at perioden nærmer seg slutten. Faren for oppbremsing og økt risiko vises tydelig i handelskrigen mellom USA og Kina, samt utfordringene rundt Brexit. Sentralbankene har også snudd fra stimulerende pengepolitikk til kvantitative innstramminger.

I Norge legger vi bak oss to år med fallende arbeidsledighet og vekst i fastlandsøkonomien på ca. 2 %. For 2019 forventes noe svakere økonomisk utvikling. Forhold som påvirker negativt er høye strømpriser, moderat fall i boliginvesteringer og fortsatt internasjonal uro. Norsk økonomi påvirkes positivt av økte oljeinvesteringer i 2019.

Finans Norges forventningsbarometer har over flere år vist god fremtidstro. Undersøkelsen som er foretatt i 4. kvartal 2018 viser et fall for tredje kvartal på rad. Tross dette ser nordmenn fortsatt lyst på fremtida. Forventninger til egen økonomi faller, mens det er en positiv utvikling i troen på landets økonomi. Aldersgruppene med mest gjeld påvirkes negativt av utsiktene til økt rente.

Norges Banks regionale nettverk har positiv fremtidstro med vekst i produksjon for fjerde kvartal 2018 og forventninger om at veksten vil tilta de neste seks månedene. Vekst er drevet av oljesektoren, økte offentlige investeringer og digitalisering av både privat og offentlig sektor.

Det er avgjørende for Norge å lykkes med fortsatt god vekst i fastlandsøkonomien, og stimulere et bærekraftig grønt skifte hvor norsk landbruk bør spille en viktig rolle med produkter basert på fornybare ressurser.

RAMMEVILKÅR FOR DET NORSKE LANDBRUKET

Landkreditt har i over hundre år jobbet for å øke norsk landbruksproduksjon ved å bidra til bedre økonomi for landbrukets utøvere gjennom å utvikle og tilby gode finansielle tjenester. Stortingsflertallet har fastslått at de ønsker høyest mulig selvforsyningsgrad av mat, og landbruk over hele landet. Lav medisinerbruk, bærekraft og miljø, høy dyrevelferd og en oversiktlig verdikjede er sentrale stikkord som ligger til grunn for framtidens jordbruk. Men for at bonden skal kunne utvikle eget gårdsbruk til å oppfylle samfunnets mål, trengs forutsigbare rammebetingelser, styrket lønnsomhet og tilgang på kapital.

Ved utgangen av 2018 har antall bønder falt til under 40.000. Landbruket utvikler seg i retning færre, større og mer profesjonelle bruk. Totale investeringer i landbruket holder seg stabilt, mens investering per bruk er økende.

Det siste året har klima og bærekraftdebatten rast rundt landbruket. Mange peker på den norske landbruksmodellen som en del av løsningen på de utfordringer verden står overfor. Vår modell bygger på samarbeid mellom stat og næring, og har langsiktige perspektiver der landbruksnæringa deltar aktivt for å realisere viktige samfunns mål.

Norsk mat er trygg og holder høy kvalitet. En viktig årsak til at norsk landbruk er mer bærekraftig enn landbruket i mange andre land, er at vi har hatt et unikt og langsiktig fokus, der andre kvaliteter enn å kun produsere billigst mulig er vektlagt. Vi har husdyr med god helse og fruktbarhet i tillegg til god produksjonsevne. Dette gjør at vi har verdens friskeste dyr. Kombinert med strenge krav til dyrevelferd og en transparent og oversiktlig verdikjede, har norske husdyr et klart fortrinn. Naturgitte forhold spiller også inn og bidrar til god plantehelse og lavt smittepress.

Landbruket merker også klimaendringene. 2018 går inn i historien som et år med store utfordringer knyttet til klimatiske forhold. Det har gjennom vekst- og innhøstingssesongen vært krevende forhold knyttet til både tørke og flom, noe som aktualiserer debatten omkring hvordan landbruket skal møte denne typer utfordringer i fremtiden.

Norske banker vurderer bonden som en interessant kundegruppe, men begrenser seg i stor grad til tradisjonelle prosjekter med lav risiko og god sikkerhet. Vår erfaring er at en del spennende og økonomisk lønnsomme investeringer er vanskelig å realisere, grunnet manglende virkemidler for å sikre toppfinansieringen. Dette har også mye å gjøre med at vi har svært variabel verdi på landbrukseiendommer i forskjellige deler av landet, som gjør at andelen av kapitalbehovet som overstiger verdiene av pantet mange steder er betydelig.

Landkreditt jobber derfor aktivt for å påvirke myndighetene til å etablere en risikolåneordning for landbruket. Kombinasjonen lavrisikolån fra bankene, nytt risikolån, tilskudd og egenkapital, vil være tilstrekkelig til å finansiere en høy andel lønnsomme prosjekter i landbruket, der lave panteverdier begrenser låneadgangen i dag. Landbrukets evne til å reinvestere, utvikle og fornye seg styres i stor grad av lønnsomhet og kapitaltilgang. Dette er grunnlaget for at næringa over tid skal ha en bærekraftig utvikling og kunne ta en ledende posisjon i det grønne skiftet, og samtidig levere gode, tradisjonelle norske landbruksvarer

VIRKSOMHETEN

Landkreditt er Norges ledende finanskonsern innen finansielle produkter og tjenester til landbruket. Vi skal ha videre betydelig vekst innen privat- og næringslivsmarkedet (næringsliv – forsikring), men fortsatt ha overvekt av volum for både bank- og forsikringsprodukter innen landbrukssegmentet. Vi er markedsledende innen landbrukssegmentet og det er her vi har våre største konkurransefortrinn. Landkreditt SA er morselskapet i finanskonsernet stiftet som en kredittforening i 1915. Landkreditt er et samvirkeforetak av låntakere med pant i landbrukseiendom eller driftskreditt. Etter etableringen av Landkreditt Bank i 2002 har vi utviklet oss til et finanskonsern med full finansiell bredde, bank, fond og forsikring.

Landkreditt Bank er hovedselskapet i konsernet og betjener våre 9.175 medlemmer i morselskapet Landkreditt SA som er låne- og dagligbankkunder i landbruksmarkedet. Det største antall kunder er likevel innenfor privatmarkedet. Dette er en svært viktig kundegruppe for Landkreditt, og vi skal over tid sikre at også våre privatkunder tilbys et av markedets beste totaltilbud. Dette er viktig for å sikre konsernet tilstrekkelig antall kunder for å drive kostnadseffektivt samt sikre økende utlåns- og innskuddsvolum. For å sikre kundefremme løsninger og økt effektivitet gjennom å tilrettelegge for økt selvbetjening hos kundene har konsernet høyt fokus på teknologisk utvikling. Bankkonsernets totalresultat utgjør 240 millioner i 2018, noe som er historisk godt. Resultatet er påvirket av gevinst fra salget av Landkreditt Finans AS. Det vil fortsatt være fokus på å øke bankens inntekter fra øvrige produkter for å øke kundelønnsomheten og som kompensasjon for press på bankens nettorente.

Landkreditt Boligkreditt AS finansierer boliglån gjennom utstedelse av obligasjoner med fortrinnsrett (OMF) for å bidra til at konsernets innlånskostnader optimaliseres. Landkreditt bank har god innskuddsdekning, men som følge av høy utlånsvekst har det i 2018 vært behov for å utstede 2 nye obligasjonslån gjennom Landkreditt Boligkreditt. Resultatet i 2018 utgjør 20 millioner kroner (19 millioner kroner i 2017).

Som et ledd i vår strategi om å forsterke Landkreditt som landbrukets finanskonsern, og ambisjon om sterkere vekst i privatmarkedet, har Landkreditt kjøpt seg opp i Landkreditt Forsikring. Samtidig har Landkreditt Bank solgt alle aksjer i leasing- og finansieringsselskapet Landkreditt Finans til BNP Paribas Lease Group.

Endringstempoet innen finansnæringen er høyt, salget av Landkreditt Finans frigjør kapital slik at vi kan fokusere på å bygge en enda større og mer effektiv bank. Ved at Landkreditt Forsikring kommer inn som konsernselskap bygger vi samtidig fremtidens Landkreditt med gode komplementære produkter innen bank, fond og forsikring. Gjennom å utnytte synergier og kombinere sterke fagmiljøer i selskapene vil vi kunne utvikle enda bedre produkter og enkle digitale løsninger for kundene. Dette vil komme alle kunder og medlemmer til gode og over tid gjøre oss i bedre stand til å ivareta Landkreditt sitt formål.

Virksomheten i Landkreditt forurenser ikke det ytre miljø. Styret er opptatt av at man i den daglige drift har omtanke for bærekraftig utvikling gjennom energioptimering og god ressursutnyttning.

Virksomheten er lokalisert i Oslo.

RISIKO

Landkreditt er eksponert mot mange ulike typer risikoer. Det er, både på konsolidert nivå og på foretaksnivå, fastsatt rammer som dekker alle relevante områder. Utviklingen følges opp innen den enkelte resultatenheter med rapporter til de respektive styre og til morselskapets styre som konsernstyre. I tillegg til de operative enhetene er risikostyring, compliance og internervisjon viktige funksjoner.

Kredittrisiko er risiko for at en motpart ikke oppfyller sine forpliktelser. Konsernet har virksomhet i Landkreditt Bank og Landkreditt Boligkreditt hvor virksomheten er av en slik karakter at det kan oppstå fare for tap på utlån, kreditter eller investeringer i verdipapirer og lignende. Det er i de enkelte selskapene etablert rammer innenfor de områder som er aktuelle. I tillegg er det utarbeidet konsernrammer. Kredittrisiko er primært knyttet til utlån til kunder, sekundært til investeringer i rentebærende verdipapirer. Styret vurderer at virksomhetens samlede kredittrisiko er lav.

Markedsrisiko er risiko for økonomiske tap som følge av endringer i markedsvariabler som for eksempel renter, valuta og finansielle instrumenter. Også på dette området er det etablert rammer i de ulike konsernselskapene der dette er relevant samt konsernrammer. I all hovedsak er utlån til kunder gitt til flytende rente. Tilsvarende har finansieringen (innskudd fra allmennheten og verdipapirinnlån) i hovedsak flytende rente. Vi tar ikke valutarisiko. Konsernet har samlet en betydelig portefølje av aksje- og renterelaterte verdipapirer. Styret vurderer at den samlede markedsrisikoen er lav.

Med likviditetsrisiko forstås risiko for manglende likviditet til å kunne innfri forpliktelser ved forfall.

STYRET I LANDKREDITT BANK

Fra venstre: Ingrid Fjeldstad Luke, Knut A. Nordmo, Inge Støve, Elin Schanche, Ole Laurits Lønnum (konsernsjef), Øyvind Hestnes og Eli Reistad.

Likviditetsstrategien omfatter alle selskaper i konsernet. Konsernets samlede likviditetssituasjon er primært avhengig av at banken har en god likviditet. Konsernet har som målsetting å ha en lav likviditetsrisiko. Det er styrets vurdering at likviditetsrisikoen er lav.

Med operasjonell risiko forstås risiko for tap som følge av utilstrekkelige rutiner eller systemer og menneskelig feil eller svikt. Landkreditt Bank har hatt en lav risikoprofil innen dette området siden oppstart i 2002. I dette ligger det at vi har investert i godt kjente og velprøvde banksystemer og satset på enkle produkter som krever lite spesialtilpasning. I all hovedsak er drift av IKT-systemer utkontraktert. Landkreditt Bank befinner seg i et marked med høyt fokus på sikkerhet og hvor bedrageri kan oppstå.

Det arbeides derfor kontinuerlig med opplæring og holdningsskapende arbeid både blant ansatte og kunder. For de ansatte arrangeres et sikkerhetsseminar 1-2 ganger i året. Det er opprettet et tverrfaglig sikkerhetsforum som møtes månedlig og som arbeider med interne og eksterne sikkerhetshendelser, samt forebygging av slike hendelser. Sikkerhet er også et fast tema med alle leverandører med spørsmål om informasjon og forebyggende tiltak. Landkreditt Bank følger bransjestandarder og anbefalinger fra ulike sikkerhetsforum (for eksempel NorSIS og Nasjonal Sikkerhetsmyndighet) samt holder seg oppdatert via Finanstilsynets ROS analyse (Risiko og sårbarhetsanalyse).

Med hensyn til bedrageri internt, er det blant annet etablert rutiner ved ansettelser, bestemmelser rundt håndtering av fullmakter, opplæringstiltak, innsynslogg og annen internkontroll. Det er styrets vurdering at den operasjonelle risikoen er lav.

For å sikre seg at nytt regelverk blir fanget opp og implementert og gjeldende rutiner fulgt er det utarbeidet interne compliance-rutiner i konsernet som blant annet beskriver rapporteringsstrukturen og hvordan kontrollarbeidet skal gjennomføres.

Det er opprettet et eget complianceutvalg som koordinerer oppfølgingen i første forsvarslinje (avdelingsnivå). Videre blir det på bakgrunn av utarbeidet årsplan gjennomført uavhengige kontroller.

FINANSIERING OG EGENKAPITAL

Likviditet og egenkapital er to av de viktigste styringsparametrene i et finanskonsern. I Landkreditt legger vi derfor stor vekt på god likviditetsstyring og et forsvarlig nivå for kapitaldekning.

Likviditeten sikres gjennom en god innskuddsdekning og gode relasjoner med aktørene i verdipapirmarkedene, spesielt det norske obligasjonsmarkedet. Innskuddsdekningen i konsernet utgjør 2018 73 prosent. Ved opptak av verdipapirinnlån er det lagt vekt på at den gjennomsnittlige løpetiden på gjelden skal være forsvarlig og at det skal være god spredning i forfallsstrukturen. Den gjennomsnittlige løpetiden på obligasjonsgjelden er siden forrige årsskifte 2017/2018 økt til ca. 3 år.

DNB Markets vurderer i sin credit score av norske banker Landkreditt Bank konsern til a og rangerer oss nå kvalitetsmessig som den 13 mest kredittverdige norske banken, blant annet som følge av meget god kvalitet i utlånsporteføljene samt solide likviditets- og kapitalbuffer. Styrene i morselskapet og de datterselskapene som er underlagt kapitaldekningsregelverket har høyt fokus på at alle enhetene og den samlede virksomheten i konsernet skal ha en forsvarlig soliditet. Når man ser på sammenlignbare aktører eller større er Landkreditt et av bransjens best kapitaliserte finanskonsern. Konsernet har solid kapital for å realisere sin strategi frem mot 2022, som omtalt over.

Soliditeten blir også påvirket av samspillet mellom utlånsvekst og inntjening. Vi står nå foran en periode med betydelig vekst,

vi har solid kapital, men vil avstemme vekst og inntjening mot en fortsatt solid kapitaldekning. Alle de gjennomførte tiltakene har bidratt til at konsernet på alle nivåer oppfyller alle de formelle kravene med god margin.

SAMFUNNSANSVAR

I Landkreditt jobber vi for å oppnå lønnsomhet på en måte som er i samsvar med grunnleggende etiske verdier og med respekt for mennesker, miljøet og samfunnet rundt oss. Vi ønsker å bruke konsernets samlede kunnskap og ressurser for å bidra til en bærekraftig utvikling av samfunnet. Som et samvirke skaper vi verdier for den enkelte ved å operere i fellesskap og samvirkemodellen har lang tradisjon for å ta et aktivt samfunnsansvar.

Landkredditts retningslinjer for samfunnsansvar er revidert i 2018 på bakgrunn av en ny vesentlighetsanalyse. Retningslinjene beskriver de overordnede prinsippene for hvordan konsernets selskaper skal ivareta hensynet til menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og sosiale forhold, det ytre miljøet og bekjempelse av korrupsjon. Retningslinjene er vedtatt av styret i Landkreditt SA og gjelder for alle konsernselskapene.

Samfunnsansvar skal være en integrert og naturlig del av konsernets operative virksomhet og ses på som en del av den langsiktige verdiskapingen. Daglig praktisering av vårt samfunnsansvar og en høy etisk standard er grunnleggende for at konsernet skal ha tillit fra omverdenen og oppnå de forretningsmessige målene og kunne ivareta samvirkeoppgaven på en god måte.

Oversikt over Landkredditts arbeid knyttet til samfunnsansvar er omtalt på våre hjemmesider.

Siden 2014 har vi, i samarbeid med CEMAsys, fått utarbeidet en rapport som viser vårt energi- og klimaregnskap. Denne årlige rapporten viser oversikten over vårt klimagassutslipp (GHG-utslipp), som en integrert del av en overordnet klimastrategi. Vi kan måle utviklingen i nøkkeltall og evaluere oss selv over tid. Landkreditt vil fortsette å arbeide for å redusere energiforbruket for konsernet totalt sett.

MEDARBEIDERE OG ORGANISASJON

Ved årsskiftet var det 84 fast ansatte i banken, i tillegg var det 3 vikarer som vikarierte for medarbeidere i foreldrepermisjon. Av våre medarbeidere er 44 prosent kvinner og 56 prosent menn. Denne fordelingen har vært relativt stabil over flere år.

Landkreditt Bank skal være en attraktiv arbeidsgiver som legger til rette for at våre medarbeidere får tilgang til relevant faglig utvikling. Bransjen har høy endringstakt og de teknologiske mulighetene fornyes og utvikles raskt. Økende myndighetsreguleringer, nye kundekrav og ny konkurranseflate er også en del av dette bildet. Vår evne til å fornye vår kompetanse må kontinuerlig være i fokus og styrkes. I løpet av 2018 er det flere av våre kundeansvarlige som har gjennomført sertifisering i Kreditt PM gjennom Finansnæringens autorisasjonsordning. I tillegg til samlinger med faglig innhold har alle medarbeidere vært

igjennom opplæring i de nye personvernreglene. Mange medarbeidere har også deltatt på relevante eksterne kurs og seminarer. Jevnlige arbeid med informasjon, involvering og kompetanseutvikling er viktig for å sikre økt lønnsomhet og vekst for banken. Årlige medarbeidersamtaler og månedlige plan-samtaler gjennomføres for å bidra til høy arbeidsglede, motivasjon og trivsel. Det har vært ledersamlinger i løpet av året, hvor aktuelle ledelse- og fagligtemaer har stått på dagsorden.

Interne målinger viser gjennomgående høy arbeidsglede og tilfredshet hos medarbeiderne på alle nivåer i organisasjonen.

Som arbeidsgiver er Landkreditt Bank opptatt av å fremme likestilling og hindre forskjellsbehandling og diskriminering. Vi har spesielt fokus på å legge til rette for at begge kjønn gis like karrieremuligheter og betingelser hos oss. Landkreditt Bank har en rekrutterings- og personalpolitikk som skal sikre like muligheter og rettigheter og hindre diskriminering på grunn av etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, språk, religion og livssyn.

Det totale sykefraværet i banken er på 4 prosent. Dette er en nedgang fra 2017 hvor fraværet var på 7,4 prosent. Det legemeldte fraværet er på 2,9 prosent, en nedgang fra 5,9 prosent i 2017. Det har ikke vært ulykker eller personskader i 2018. Landkreditt Bank har vært med i det nasjonale samarbeidet om et mer inkluderende arbeidsliv (IA-avtalen) siden 2011 og samarbeider godt med vår IA-kontakt og bedriftshelsetjenesten. Det er styrets oppfatning at arbeidsmiljøet i Landkreditt Bank er godt.

RESULTAT OG BALANSE

Det er styrets vurdering at grunnlaget for videre drift i Landkreditt Bank AS og Landkreditt Bank konsern er meget godt, og årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

LANDKREDITT BANK AS

I Landkreditt Bank AS utgjør totalresultatet i 2018 292 millioner kroner (127 millioner kroner i 2017). Av resultatet avgis 5 millioner kroner i konsernbidrag til Landkreditt SA. Resterende foreslås i sin helhet overført til annen egenkapital som dermed utgjør 2.521 millioner kroner (2.256 millioner kroner). Sum eien-deler utgjør 24.062 millioner kroner (22.871 millioner kroner). Aktivsiden består hovedsakelig av utlån til kunder. Passivsiden består i det alt vesentlige av innskudd fra kunder, verdipapirinnlån og egenkapital. Egenkapitalen er hovedsakelig ren kjernekapital. Den rene kjernekapitaldekningen er beregnet til 19,13 prosent (17,06 prosent).

LANDKREDITT BANK KONSERN

I Landkreditt Bankkonsernet utgjør netto rente- og kredittprovisjonsinntekter 375 millioner kroner (377 millioner kroner). Netto andre inntekter beløper seg til 118 millioner kroner (60 millioner kroner). Sum driftskostnader utgjør 211 millioner kroner (210 millioner kroner) hvorav tap på utlån og kreditter utgjør 8 millioner kroner (6 millioner).

Utlånsporføljene i Landkreditt Bank og Landkreditt Boligkreditt tåler etter styrets vurdering eventuelle konjunkturnedgang og

det foreligger ingen signaler eller endringer i rammevilkår som tilsier endringer i forventningene til systematiske tap. Konsernet har et totalresultat i 2018 på 240 millioner kroner (174 millioner kroner).

Balansen i konsernet utgjør 27.641 millioner kroner (26.499 millioner kroner). Netto utlån utgjør 23.911 millioner kroner (23.293 millioner), innskudd fra kunder utgjør 17.468 millioner kroner (16.331 millioner).

Kontantstrømoppstillingen viser at det har vært en meget god utlånsvekst i 2018 og at denne er finansiert ved en god vekst i innskudd fra kunder og netto opptak av nye verdipapirutlån.

Egenkapitalen er hovedsakelig ren kjernekapital og den rene kjernekapitaldekningen er beregnet til 18,01 prosent (16,48 prosent).

Styret i Landkreditt Bank AS anbefaler at av årets overskudd på 292 millioner kroner avgis 5 millioner kroner i konsernbidrag til Landkreditt SA. Resterende, 287 millioner kroner, til annen egenkapital.

IFRS 9

Fra 1. januar 2018 har IFRS 9 erstattet klassifikasjons- og målemodellene i IAS 39. Landkreditt Bank har endret sine forretningsmodeller for investering i finansielle eiendeler.

Finansielle eiendeler i Landkreditt Bank består av utlån til finansinstitusjoner, utlån til kunder og investeringer i verdipapirer. IFRS 9 har medført en økning i avsetninger i tap på utlån til kunder med 23 millioner kroner. Se note 34 i årsregnskapet for 2017.

FRAMTIDSUTSIKTER

Landkreditt ligger foran sine vedtatte mål i overordnet strategi og er inne i en god fase hvor konsernet viser betydelig fremgang. Styret er av den oppfatning at økt satsning på forsikring samt vekststrategien som vi er i gang med vil gjøre Landkreditt til en større og mer solid aktør slik at vi i fremtiden står sterkere i det å fylle vårt formål. Vår evne til å konkurrere på pris og ta risiko for landbruket vil bli styrket over tid.

Det forventes at tapene for konsernet også i fremtiden vil ligge på lave nivåer. Vi vil opprettholde en god innskuddsdekning samtidig som det ved opptak av obligasjonsinnlån legges sterk vekt på å ha en god forfallsstruktur. Styret forventer en positiv resultatutvikling. Styret legger vekt på at vekst avstemmes mot resultatutvikling og opprettholdelse av en fortsatt solid kapitalbase.

TAKK

Styret retter en takk til alle kunder og medlemmer, ansatte i konsernet, tillitsvalgte, forretningsforbindelser og andre samarbeidspartnere for innsats og engasjement i 2018.

Oslo, 31. desember 2018

13. februar 2019

Styret i Landkreditt Bank AS

Inge Støve
Styreleder

Knut A. Nordmo

Elin Schanche

Oddveig Gikling Bjørnå

Øyvind Hestnes

Jørgen Østby

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

RESULTATREGNSKAP

(Tall i hele tusen kroner)

MORBANK			NOTER	KONSERN	
2017	2018			2018	2017
9 975	12 626	Renter ol innt. av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		5 838	5 622
535 008	429 262	Renter ol innt. av utlån til og fordringer på kunder – amort. kost		687 885	672 521
0	140 810	Renter ol innt. av utlån til kunder - virkelig verdi over utv. resultat		0	0
44 166	52 280	Renter ol innt. av sertifikater og oblig. til virkelig verdi over res.		48 502	36 267
0	2 652	Andre renteinntekter		2 652	0
589 148	637 630	Sum renteinntekter ol inntekter	10,12	744 876	714 410
181	67	Renter ol kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner		65	176
206 826	227 931	Renter ol kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder		227 931	206 826
63 118	66 588	Renter ol kostnader på utstedte verdipapirer		121 281	112 768
4 885	6 307	Renter ol kostnader på ansvarlig lånekapital		6 307	4 885
12 439	13 427	Andre rentekostnader ol kostnader		13 897	12 924
287 449	314 321	Sum rentekostnader ol kostnader	10,12	369 481	337 579
301 699	323 309	Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter		375 395	376 830
2 112	1	Utbytter	16	1	2 112
28 876	29 723	Gebyrer og provisjonsinntekter	11,12	33 425	37 008
4 671	4 589	Gebyrer og provisjonskostnader	11	5 083	5 680
24 388	-13 808	Netto inntekt på finansielle instrum. vurdert til virkelig verdi	12,16	-14 307	24 481
0	187 289	Gevinst ved salg av aksjer i datterselskap		100 976	0
2 575	3 005	Andre driftsinntekter	12	2 576	2 213
67 241	68 174	Lønn	15	73 527	79 279
8 329	9 778	Pensjoner	22	10 422	9 387
16 038	18 561	Sosiale kostnader		19 438	19 237
63 990	66 710	Administrasjonskostnader		68 360	67 457
155 598	163 221	Sum lønn og administrasjonskostnader		171 746	175 359
11 898	12 939	Avskrivninger	18	13 106	12 001
15 266	17 514	Andre driftskostnader	12,15	18 865	17 367
5 614	7 590	Tap på utlån	6	7 814	5 614
20 879	25 104	Sum andre driftskostnader		26 679	22 981
166 604	323 666	Resultat før skatt	14,29	281 452	226 624
34 071	32 306	Skattekostnad	23	42 464	47 859
132 534	291 360	Årsresultat		238 988	178 765

UTVIDET RESULTAT

132 534	291 360	Årsresultat	238 988	178 765
-6 988	806	Estimataavvik pensjoner	806	-6 988
1 747	202	Skatt av innregnede poster	202	1 747
-5 241	605	Sum resultatelementer som ikke vil bli reklassifisert til res., e. skatt	605	-5 241
0	89	Verdiendring eiendeler	0	0
0	-22	Skatt av innregnede poster	0	0
0	67	Øvrige resultatelementer som senere kan bli reklassifisert til res., e. skatt	0	0
127 293	292 032	Totalresultat	239 592	173 524

FORDELING AV PERIODENS RESULTAT

132 534	291 360	Majoritetseiere	233 542	168 394
0	0	Minoritetseiere	5 446	10 372
132 534	291 360	Sum	238 988	178 765

FORDELING AV TOTALRESULTATET

127 293	292 032	Majoritetseiere	234 147	163 152
0	0	Minoritetseiere	5 446	10 372
127 293	292 032	Sum	239 592	173 524

DISPONERINGER OG OVERFØRINGER

4 563	4 668	Konsernbidrag til Landkreditt SA	0	0
122 730	287 363	Overført til annen egenkapital	239 592	173 524
127 293	292 032	Sum disponeringer og overføringer	239 592	173 524

BALANSE

(Tall i hele tusen kroner)

EIENDELER

MORBANK			NOTER	KONSERN	
31.12.2017	31.12.2018			31.12.2018	31.12.2017
65 584	67 647	Kontanter og fordringer på sentralbanker		67 647	65 584
977 435	1 156 800	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	12,25	914 193	692 458
18 595 233	13 804 004	Utlån til og fordr. på kunder - amortisert kost	5,6,7,8,9,19,29	23 910 747	23 293 182
0	6 080 480	Utlån til og fordr. på kunder - virkelig verdi over utv. res.		0	0
2 835 020	2 638 972	Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	12	2 634 723	2 314 712
55 322	54 760	Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	16	54 760	55 322
3 599	0	Andre aksjer og andeler	17	0	3 599
277 306	200 150	Aksjer i datterselskaper	17	0	0
0	2 102	Utsatt skattefordel	23	2 102	0
37 831	36 170	Immaterielle eiendeler	18	36 170	39 122
16 536	19 530	Varige driftsmidler		19 530	16 663
7 597	1 364	Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	12	1 346	18 513
22 871 464	24 061 978	Sum eiendeler	14,24,30,31,33,36	27 641 217	26 499 156

GJELD OG EGENKAPITAL

MORBANK			NOTER	KONSERN	
31.12.2017	31.12.2018			31.12.2018	31.12.2017
27 063	16 221	Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	12,26	16 211	15 228
16 330 819	17 468 124	Innskudd fra og gjeld til kunder	12,26,27	17 468 124	16 330 819
3 987 681	3 716 697	Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipap. til amort. kost	20,26,32	7 172 337	7 272 233
6 466	0	Utsatt skatt	23	0	19 238
70 132	71 718	Annen gjeld	12,23	73 249	125 706
17 540	14 728	Påløpte kostnader og mott. ikke opptj. inntekter		14 770	25 470
500	2 682	Pensjonsforpliktelser	22	2 682	500
175 129	250 998	Ansvarlig lånekapital	21,26,32	250 998	175 129
20 615 331	21 541 168	Sum gjeld	34	24 998 371	23 964 325
0	0	Minoritetsinteresser		0	93 893
1 380 000	1 380 000	Aksjekapital		1 380 000	1 380 000
199 150	199 150	Fondsobligasjoner	21	199 150	199 150
676 983	941 661	Annen egenkapital		1 063 697	861 788
2 256 133	2 520 811	Sum egenkapital	13	2 642 847	2 534 831
22 871 464	24 061 978	Sum gjeld og egenkapital	14,24,28,30,31,33,36	27 641 217	26 499 156

Oslo, 31. desember 2018

13. februar 2019

Styret i Landkreditt Bank AS

Inge Støve
Styreleder

Knut A. Nordmo

Elin Schanche

Oddveig Gikling Bjørnå

Øyvind Hestnes

Jørgen Østby

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

(Tall i hele tusen kroner)

MORBANK				KONSERN	
2017	2018		NOTE	2018	2017
166 604	323 666	Resultat før skatt		281 452	226 624
-535 008	-429 262	Resultatførte renter fra kunder		-687 885	-672 521
533 741	424 923	Innbetaling av renter fra kunder		686 213	672 568
287 449	314 321	Resultatførte rentekostnader		369 481	337 579
-286 233	-315 502	Utbetaling av renter		-368 485	-336 620
-8 825	-8 953	Utbetaling av renter på fondsobligasjoner	21	-8 953	-8 825
-16 918	-15 304	Urealisert verdiendring finansielle instrumenter ført til virkelig verdi		-14 307	-1 363
0	-187 289	Realisert gevinst salg datterselskap		-100 976	0
11 898	12 939	Avskrivninger	18	13 106	12 001
-1 339 076	-1 289 251	Inn- og utbetalinger av utlån til kunder	7	-792 893	-2 216 972
-1 018 294	211 914	Inn- og utbetalinger ved omsetning av rentebærende papirer		-303 289	-679 334
1 238 990	1 137 305	Inn- og utbetalinger av innskudd fra kunder	26	1 137 305	1 238 990
46 787	-13 004	Tidsavgrensingsposter		-141 990	-36 045
5 614	7 590	Tap på utlån	6	7 814	5 614
-31 217	-33 197	Betalte skatter		-39 171	-46 807
-944 488	140 896	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		37 422	-1 505 111
0	0	Salg av varige driftsmidler		0	0
-7 311	5 573	Kjøp av varige driftsmidler		5 573	-7 311
0	267 097	Salg av aksjer datterselskap		229 887	0
-9 494	8 811	Kjøp av immaterielle eiendeler		8 811	-10 819
-16 805	252 712	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	18	215 503	-18 130
23 758	0	Opptak nye lån kredittinstitusjoner		983	14 877
0	-10 842	Nedbetaling lån i kredittinstitusjoner		0	0
1 176 285	681 885	Opptak av obligasjons- og sertifikatgjeld	20,21,28	1 411 584	1 951 139
-330 000	-877 000	Nedbetaling av obligasjons- og sertifikatgjeld	20,21,28	-1 435 611	-650 000
0	0	Utbytte til minoritet		0	-880
-6 084	-6 224	Avgitt konsernbidrag		-6 084	-9 880
0	0	Endring innskutt egenkapital		0	0
863 959	-212 181	Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter		-29 128	1 305 256
-97 334	181 427	Netto endring likvider i året		223 797	-217 985
1 140 354	1 043 020	Likviditetsbeholdning 01.01		758 043	976 028
1 043 020	1 224 447	Likviditetsbeholdning 31.12		981 840	758 043
AVSTEMMING AV BEHOLDNING					
65 584	67 647	Kontanter og fordringer på sentralbanker		67 647	65 584
977 435	1 156 800	Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner		914 193	692 458

(Tall i hele tusen kroner)

ENDRING EGENKAPITAL

KONSERN	AKSJEKAPITAL	ANNEN EGENKAPITAL	FONDS-OBLIGASJONER	MINORITETS-INTERESSER	SUM
Egenkapital 01.01.2017	1 380 000	713 203	149 250	98 153	2 340 606
Endringer i estimatavvik pensjoner		-6 988			-6 988
Skatt av estimatavvik pensjoner		1 747			1 747
Verdivurdering eiendeler tilgjengelig for salg		0			0
Utstedelse nye fondsobligasjoner		0	49 900		49 900
Utbytte/konsernbidrag 2016 - utbetalt i 2017		-3 938		-880	-4 818
Renter betalt på fondsobligasjoner i 2017		-8 825			-8 825
Kjøp av en minoritets andel aksjer i Landkreditt Finans		-1 806		-13 750	-15 556
Periodens resultat		168 393		10 371	178 764
Egenkapital 31.12.2017	1 380 000	861 785	199 150	93 893	2 534 831
Egenkapital 01.01.2018	1 380 000	861 785	199 150	93 893	2 534 831
Tilbakeført gruppenedskrivning i forbindelse med implementering av IFRS 9 pr 01.01.18		1 304		184	1 488
Effekt ved implementering av IFRS 9 pr 01.01.18		-24 275		-265	-24 540
Utsatt skattefordel i forbindelse med impl. av IFRS 9		4 553			4 553
Korrigert egenkapital 01.01.2018	1 380 000	843 366	199 150	93 812	2 516 331
Endringer i estimatavvik pensjoner		806			806
Skatt av estimatavvik pensjoner		-202			-202
Utbytte/konsernbidrag 2017 - utbetalt i 2018		-4 563		0	-4 563
Renter betalt på fondsobligasjoner i 2018		-8 953			-8 953
Nedbetaling av egne utstedte fondsobligasjoner			-150 000		-150 000
Utstedelse av egne fondsobligasjoner			150 000		150 000
Salg Landkreditt Finans		0		-99 258	-99 258
Andre korreksjoner		-303		0	-303
Periodens resultat		233 542		5 446	238 988
Egenkapital 31.12.2018	1 380 000	1 063 694	199 150	0	2 642 847

MORBANK	AKSJEKAPITAL	ANNEN EGENKAPITAL	FONDS- OBLIGASJONER	SUM
Egenkapital 01.01.2017	1 380 000	563 077	199 150	2 142 227
Endringer i estimatavvik pensjoner		-6 988		-6 988
Skatt av estimatavvik pensjoner		1 747		1 747
Renter betalt på fondsobligasjoner 2017		-8 825		-8 825
Konsernbidrag		-4 563		-4 563
Periodens resultat		132 534		132 534
Egenkapital 31.12.2017	1 380 000	676 983	199 150	2 256 133
Egenkapital 01.01.2018	1 380 000	676 983	199 150	2 256 133
Effekt ved implementering av IFRS 9 pr 01.01.18		-22 064		-22 064
Tilbakeført gruppenedskrivning i forbindelse med implementering av IFRS 9 pr 01.01.18		1 000		1 000
Implementering av IFRS 9, reklassifisering av utlån til virkelig verdi over utvidet resultat		2 853		2 853
Utsatt skattefordel i forb. med impl. av IFRS 9		4 553		4 553
Korrigert egenkapital 01.01.2018	1 380 000	663 324	199 150	2 242 474
Endringer i estimatavvik pensjoner		806		806
Skatt av estimatavvik pensjoner		-202		-202
Verdiendring utlån til virkelig verdi over utvidet resultat		89		89
Skatt på verdiendring utlån til virkelig verdi over utvidet resultat		-22		-22
Renter betalt på fondsobligasjoner 2018		-8 953		-8 953
Nedbetaling av egne utstedte fondsobligasjoner		-150 000		-150 000
Utstedelse av egne fondsobligasjoner		150 000		150 000
Justering differanser pensjonsforpliktelser		-74		-74
Konsernbidrag		-4 668		-4 668
Periodens resultat		291 360		291 360
Egenkapital 31.12.2018	1 380 000	941 661	199 150	2 520 811

Innskutt egenkapital består av 138.000 aksjer a kr 10.000 som alle er eiet av Landkreditt SA.

NOTER

NOTE 1 GENERELL INFORMASJON

Landkreditt Bank AS ble etablert i 2002 ved omdanning av kredittforetaket Landkreditt Bolig AS (stiftet i 1998) til bank. Landkreditt Bank AS er en selvbetjeningsbank som retter seg hovedsakelig mot personmarkedet og norsk landbruk. Produktspekteret dekker alle vanlige bankprodukter som lån, kreditter, betalingsformidling, kort, innskudd og andre spareprodukter.

Landkreditt Bank konsern besto ved inngangen av regnskapsperioden i tillegg av datterselskapene Landkreditt Boligkreditt AS (100 prosent) og Landkreditt Finans AS (62 prosent).

Landkreditt Bank solgte imidlertid alle sine aksjer i sistnevnte selskap pr 2. juli 2018, og pr 31.12.2018 består derfor Landkreditt Bank konsern kun av selskapene Landkreditt Bank AS og Landkreditt Boligkreditt AS.

Landkreditt Bank har en distribusjonsavtale med Landkreditt Forvaltning AS om salg av selskapets pensjons- og spareprodukter. Videre har Landkreditt Bank avtaler med Landkreditt Forsikring AS om formidling av forsikringsprodukter. Landkreditt Bank har også en avtale med Landkreditt Boligkreditt om overføring av boliglån og drift av selskapet.

Landkreditt Bank AS er eiet av Landkreditt SA (100 prosent). Landkreditt SA er registrert og hjemmehørende i Norge og har hovedkontor i Karl Johans gate 45, Oslo. Årsregnskapet for konsernet Landkreditt ble behandlet og godkjent av styret 14. februar 2019 og offentliggjort samme dag.

NOTE 2 SAMMENDRAG AV DE VIKTIGSTE REGNSKAPSPRINSIPPENE

Nedenfor beskrives de viktigste regnskapsprinsippene som er benyttet ved utarbeidelsen av konsernregnskapet. Prinsippene er benyttet på lik måte i alle perioder som er presentert med mindre noe annet fremgår av beskrivelsen. Alle beløp i regnskap og noter er avrundet til nærmeste hele tusen kroner dersom ikke annet er oppgitt.

2.1 BASISPRINSIPPER

Konsernregnskapet for Landkreditt Bank AS er utarbeidet i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) som fastsatt av EU og tilhørende fortolkninger samt årsregnskapsforskriften for banker, finansieringsforetak, med mer.

Konsernregnskapet er utarbeidet basert på historisk kost prinsippet med unntak av finansielle eiendeler vurdert til virkelig verdi.

Utarbeidelse av regnskaper i samsvar med IFRS krever bruk av estimater. Videre krever anvendelse av selskapets regnskapsprinsipper at ledelsen må utøve skjønn. Områder som i høy grad inneholder slike skjønnsmessige vurderinger, høy grad av kompleksitet, eller områder hvor forutsetninger og estimater er vesentlige for konsernregnskapet, er beskrevet i note 4.

Morselskapet Landkreditt Bank AS benytter forenklet IFRS ved utarbeidelse av årsregnskapet.

NYE OG ENDREDE PUBLISERTE STANDARDER MED IKRAFTTREDELSE I 2018

Konsernet har implementert følgende standarder og endringer for regnskapsperioden som startet 1. januar 2018:

- IFRS 7 – Finansielle instrumenter
- IFRS 9 – Finansielle instrumenter
- IFRS 15 – Inntekter fra kontrakter med kunder

IFRS 15 omhandler inntektsføring og fastsetter prinsipper for offentliggjøring av viktig og nyttig informasjon for lesere av regnskapsrapporter, både med tanke på opphav, beløp, tidsavgrensninger samt risiko knyttet til inntekter og kontantstrømmer generert av kundecontrakter. Inntektsføring skal skje når en kunde oppnår kontroll over en vare eller tjeneste, og videre har anledning til direkte å nyttiggjøre seg av denne.

Konsernet har følgende inntektsstrømmer som er omfattet av IFRS 15:

Transaksjonsgebyrer – belastes kundens konto fortløpende og på den dato det er påløpt. Inntektsføres fortløpende samme dato

Produktgebyrer – Belastes kundens konto ved hver månedslutt når det er påløpt, og inntektsføres samme periode

Årsgebyrer (debetkort) – Årlig forskuddsbetaling. Belastes kundens konto den måneden ny periode (år) påløper. Inntektsføres på samme måte

Forvaltningsprovisjoner – Opptjenes, inntektsføres og gjøres opp månedlig

Agentprovisjon salg av forsikring - Opptjenes, inntektsføres og gjøres opp månedlig

Gebyrer opptjent via tredjeparter (interbank, VISA etc) - Opptjenes, inntektsføres og gjøres opp månedlig

Andre gebyrer i henhold til prisliste (ad hoc) - belastes kundens konto fortløpende og på den dato det er påløpt. Inntektsføres fortløpende samme dato

Endringene i IFRS 15 har ingen effekt for konsernet.

Endringen i IFRS 9 medførte endringer i regnskapsprinsipper knyttet til klassifisering av visse finansielle eiendeler, samt endring av prinsipp og metode for beregning av tapsavsetninger. Se notene 2.9 og 2.12.

Banken har anvendt IFRS 9 som gjelder for årsperioder som begynner 1. januar 2018 for første gang.

Som tillatt i overgangsbestemmelsene i IFRS 9 har banken valgt å ikke omregne sammenligningstall. Derfor er sammenligningstall for 2017, rapportert i henhold til IAS 39, ikke sammenlignbare med informasjonen presentert for 2018. Forskjeller som oppstår ved overgangen til IFRS 9, er ført direkte mot annen egenkapital pr. 1. januar 2018. Se note 36.

NYE STANDARDER, ENDRINGER OG FORTOLKNINGER TIL EKSISTERENDE STANDARDER SOM IKKE ER TRÅDT I KRAFT OG HVOR KONSERNET IKKE HAR VALGT TIDLIG ANVENDELSE

En rekke nye standarder, endringer til standardene og fortolkninger er pliktige for fremtidige årsregnskap. Blant de som Landkreditt Bank har valgt ikke å tidlig anvende, er de vesentligste opplyst om nedenfor.

IFRS 16 LEIEAVTALER

IFRS 16 Leieavtaler tas i bruk fra 1. januar 2019. For leietaker fjernes dagens skille mellom operasjonelle og finansielle leieavtaler og erstattes av en modell som skal anvendes for alle leieavtaler, med enkelte konkrete unntak. Konsekvensen blir at leieavtaler som regnskapsførers i tråd med den nye modellen vil måtte balanseføres i regnskapet til leietaker i form av en leieforpliktelse og en eiendel som representerer leietakers rett til å bruke den underliggende eiendelen. IFRS 16 viderefører i all hovedsak utleiers regnskapskrav etter IAS 17, der utleier må fortsette å klassifisere leieavtaler enten som operasjonell leieavtale eller finansiell leieavtale.

Landkreditt Bank har gjennomgått og vurdert alle leieavtaler i konsernet. Standarden vil primært påvirke regnskapsføringen av operasjonelle leieavtaler der Landkreditt Bank er leietaker.

Den nye standarden vil tas i bruk fra 1. januar 2019, og konsernet legger opp til å benytte modifisert retrospektiv overgangsmetode der det ikke utarbeides sammenligningstall for 2018. Alle bruksretter blir innregnet til verdien av leieforpliktelsene per 1. januar 2019.

Per balansedag har Landkreditt Bank 84.646 i ikke kansellerbare operasjonelle leieavtaler. Av disse er 125 relatert til kortsiktige leieavtaler og 923 er relatert til kontrakter med lav verdi. Begge vil bli innregnet som en kostnad lineært over leieperioden. For de resterende leieforpliktelsene forventer Landkreditt Bank å innregne 83.597 i bruksrett og leieforpliktelser.

Landkreditt Bank forventer at årsresultatet blir redusert med ca. 2.455 før skatt i 2019 som følge av de nye reglene i IFRS 16. Årets avskrivninger på leieavtaler er ca. det samme beløpet som årlige leiekostnader.

Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter vil øke og kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter vil reduseres med ca. 12.430 siden betalinger av avdrag på leieforpliktelsene blir reklassifisert fra kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter til kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter.

Leieavtaler der konsernet er utleier forventes ikke å ha vesentlig påvirkning på regnskapet.

For øvrig er det ingen andre IFRS eller IFRIC-fortolkninger som ikke er trådt i kraft som forventes å ha en vesentlig påvirkning på regnskapet.

2.2 KONSOLIDERINGSPRINSIPPER

(A) DATTERSLSKAPER

Datterselskaper er alle enheter som Landkreditt Bank har kontroll over. Kontroll over en enhet oppstår når konsernet er utsatt for svingninger i avkastningen fra enheten og har evnen til å påvirke denne avkastningen gjennom sin innflytelse over enheten. Datterselskap konsolideres fra dagen kontroll oppstår. Konsolidering opphører når kontroll opphører.

Konsernregnskapet omfatter Landkreditt Bank AS (morbank), Landkreditt Boligkreditt AS (100 prosent). I tillegg Landkreditt Finans AS (62 prosent) frem til 2. juli 2018. Landkreditt Finans resultat er konsolidert inn for første halvår.

Det er anvendt enhetlige regnskapsprinsipper for alle selskapene som inngår i konsernregnskapet. Alle inntekter, kostnader, tap og gevinster som direkte angår ett konsernselskap inntektsføres/belastes dette konsernselskapets regnskap. Felleskostnader belastes det enkelte selskap den andel som vedrører dette selskapets aktiviteter. Konserninterne transaksjoner verdsettes til markedspriser.

Konserninterne transaksjoner, mellomværende og urealisert fortjeneste mellom konsernselskaper er eliminert. Urealiserte tap elimineres, men vurderes som en indikator på verdifall i forhold til nedskrivning av den overførte eiendelen. Regnskapene til datterselskaper omarbeides når dette er nødvendig for å oppnå samsvar med konsernets regnskapsprinsipper.

2.3 SEGMENTINFORMASJON

Et virksomhetssegment er en del av virksomheten som leverer produkter eller tjenester som er gjenstand for risiko og avkastning som er forskjellig fra andre virksomhetsområder. Virksomhetssegmenter rapporteres på lik måte som ved intern rapportering til selskapets øverste beslutningstaker. Øverste beslutningstaker, som er ansvarlig for allokering av ressurser til og vurdering av inntjening i segmentene, er definert som konsernledelsen.

Konsernledelsen benytter ikke segmentregnskap i sine vurderinger, men benytter de respektives selskaps resultatoppstillinger (se note 14).

2.4 OMREGNING AV UTENLANDSK VALUTA

(A) FUNKSJONELL VALUTA OG PRESENTASJONSVALUTA

Konsernregnskapet er presentert i norske kroner som er både den funksjonelle valutaen og presentasjonsvalutaen til morselskap og alle datterselskaper.

(B) TRANSAKSJONER OG BALANSEPOSTER

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnes om til den funksjonelle valutaen ved bruk av transaksjonskursen. Valutagevinster/-tap som oppstår ved gjennomføring av slike transaksjoner, og ved omregning av pengeposter (eiendeler og gjeld) i utenlandsk valuta ved årets slutt til kursen på balansedagen, resultatføres.

2.5 VARIGE DRIFTSMIDLER

Tomter og bygninger vurderes til historisk kost, med fradrag for etterfølgende avskrivninger på bygninger. Øvrige driftsmidler regnskapsføres til anskaffelseskost, med fradrag for avskrivninger. Anskaffelseskost inkluderer kostnader direkte knyttet til anskaffelsen av driftsmiddelet. Påfølgende utgifter legges til driftsmiddelets balanseførte verdi eller balanseføres separat, når det er sannsynlig at fremtidige økonomiske fordeler tilknyttet utgiften vil tilflyte konsernet, og utgiften kan måles pålitelig. Regnskapsført beløp knyttet til utskiftede eiendeler resultatføres. Øvrige reparasjons- og vedlikeholdskostnader føres over resultatet i den perioden utgiftene pådras.

Driftsmidler avskrives etter den lineære metode, slik at anleggsmidlenes anskaffelseskost avskrives over forventet utnyttbar levetid som er:

Maskiner	3–10 år
Inventar og utstyr	3–10 år

Driftsmidlenes utnyttbare levetid, samt restverdi, vurderes på hver balansedag og endres hvis nødvendig. Når balanseført verdi på et driftsmiddel er høyere enn estimert gjenvinnbart beløp, skrives verdien ned til gjenvinnbart beløp.

Gevinst og tap ved avgang resultatføres, under andre gevinster/-tap, netto og utgjør forskjellen mellom salgspris og balanseført verdi.

2.6 IMMATERIELLE EIENDELER

Kjøpte programvarer og lisenser balanseføres til anskaffelseskost (inklusive utgifter til å få programmene operative) og avskrives over forventet utnyttbar levetid, som normalt er 3 – 5 år.

Landkreditt Bank har en evigvarende lisens for å drive betalingsformidling som løpende vurderes for nedskrivning.

Som hovedregel kostnadsføres utgifter til utvikling og vedlikehold av programvare etter hvert som de påløper. Utgifter direkte forbundet med utvikling av unik, identifiserbar programvare som eies av selskaper i konsernet, og hvor det er sannsynlig at det vil genereres netto økonomiske fordeler i mer enn ett år, balanseføres som immateriell eiendel.

2.7 LEIEFINANSIERING (FINANSIELL LEASING)

Konsernet solgte alle sine aksjer i Landkreditt Finans pr 2. juli 2018, og har ingen engasjementer definert som finansiell leasing pr 31.12.2018

Inngåtte leasingkontrakter i Landkreditt Finans var definert som finansiell leasing. Avtalene var oppført i balansen som leiefinansiering til kostpris, redusert med eventuelle forskudd og med fradrag for annuitetsmessige avskrivninger i henhold til betalingsplanen for den enkelte kontrakt.

Ingen av avtalene hadde restverdigaranti.

2.8 VERDIFALL PÅ IKKE-FINANSIELLE EIENDELER

Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler med udefinert utnyttbar levetid avskrives ikke og vurderes årlig for verdifall. Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler som avskrives vurderes for verdifall når det foreligger indikatorer på at fremtidig inntjening ikke kan forsvare eiendelens balanseførte verdi.

En nedskrivning resultatføres med forskjellen mellom balanseført verdi og gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av virkelig verdi med fradrag av salgskostnader og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall, grupperes anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige og inngående kontantstrømmer (kontantstrømgenererende enheter). Ved hver rapporteringsdato vurderes mulighetene for reversering av tidligere nedskrivninger på ikke-finansielle eiendeler, unntatt goodwill.

2.9 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Finansielle eiendeler og forpliktelser balanseføres på det tidspunkt Landkreditt Bank blir part i instrumentets kontraktsmessige betingelser. Vanlige kjøp og salg av investeringer regnskapsføres på oppgjørstidspunktet. Investeringer fjernes fra balansen når rettighetene til å motta kontantstrømmer opphører eller når disse rettighetene er blitt overført og konsernet i hovedsak har overført all risiko og hele gevinstpotensialet ved eierskapet. Finansielle forpliktelser fraregnes på det tidspunkt rettighetene til de kontraktsmessige betingelsene er oppfylt, kansellert eller utløpt.

Klassifisering og måling av finansielle eiendeler etter IFRS 9, bortsett fra egenkapitalinstrumenter og derivater, vurderes ut fra en kombinasjon av enhetens forretningsmodell for styring av eiendelene og instrumentets kontraktsmessige kontantstrømmerkarakteristikk.

Målekategoriene for finansielle eiendeler etter tidligere IAS 39 (virkelig verdi over resultat), tilgjengelig for salg, holdt til forfall og amortisert kost er blitt erstattet av:

- Gjeldsinstrumenter til amortisert kost
- Gjeldsinstrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, med

- gevinster eller tap resirkulert over resultat ved fraregning
- Egenkapitalinstrumenter til virkelig verdi over utvidet resultat, uten resirkulering av gevinster eller tap ved fraregning (ikke aktuell for Landkreditt Bank)
- Finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet

GJELDSINSTRUMENTER TIL AMORTISERT KOST

Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsmessige kontantstrømmer, skal i utgangspunktet måles til amortisert kost.

GJELDSINSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT

Gjeldsinstrumenter med kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og som holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg, skal i utgangspunktet måles til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat, med renteinntekt, valutaomregningseffekter og eventuelle nedskrivninger presentert i det ordinære resultatet.

Verdiendringer ført over utvidet resultat skal reklassifiseres til resultatet ved salg eller annen avhendelse.

Instrumenter som i utgangspunktet skal måles til amortisert kost eller til virkelig verdi med verdiendringer over utvidet resultat kan utpekes til måling til virkelig verdi med verdiendringer over resultatet dersom dette eliminerer eller vesentlig reduserer et regnskapsmessig misforhold («accounting mismatch»). Landkreditt Bank har ikke benyttet seg av denne opsjonen.

(A) FINANSIELLE EIENDELER TIL VIRKELIG VERDI MED VERDIENDRINGER OVER RESULTATET

Finansielle eiendeler som ikke tilfredsstiller kravene til å bli regnskapsført til amortisert kost eller virkelig verdi over utvidet resultat, blir regnskapsført til virkelig verdi over resultatet.

Landkreditt Bank har ikke endret sine forretningsmodeller for investering i finansielle eiendeler i forbindelse med implementeringen av IFRS 9. Finansielle eiendeler i Landkreditt Bank består av kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, utlån og fordringer på kunder, sertifikater og obligasjoner, herunder rentefond, samt egenkapitalinstrumenter i form av aksjer og aksjefond.

Utlån til kunder består i all hovedsak av utlån til landbruket og til privatmarkedet. På selskapsnivå deles utlån til kunder inn i to porteføljer. Utlån til kunder med pant i bolig, til flytende rente, har kontraktsfestede kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell med formål både å motta kontraktsmessige kontantstrømmer og salg. Dette fordi Landkreditt Bank selger boliglån med flytende rente til Landkreditt Boligkreditt. Samme selskap kan selge utlån tilbake til banken. Disse utlånene ble tidligere regnskapsført til amortisert kost, men blir nå regnskapsført til virkelig verdi over utvidet resultat. Endringer i virkelig verdi blir ført over utvidet resultat, mens renteinntekt etter effektiv rentemetoden føres over Renter ol inntekter av utlån og fordringer på kunder til virkelig verdi over utvidet resultat og eventuelle ned-

skrivninger presenteres til Netto tap på utlån i det ordinære resultatet. Verdiendringer ført over utvidet resultat reklassifiseres til Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi ved salg eller annen avhendelse av eiendelene.

Alle andre utlån til kunder har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsfestede kontantstrømmer og blir som tidligere regnskapsført til amortisert kost. Renteinntekter er inkludert i linjen Renter ol inntekter av utlån og fordringer på kunder etter effektiv rentemetoden.

Landkreditt Bank konsern har kun utlån til kunder som har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell med formål å motta kontraktsfestede kontantstrømmer. I Landkreditt Bank konsern blir derfor alle utlån til kunder regnskapsført til amortisert kost, noe som ikke medfører noen endring fra IAS 39. Renteinntekter er inkludert i linjen Renter ol inntekter av utlån og fordringer på kunder etter effektiv rentemetoden.

Kontanter og fordringer på sentralbanker og Utlån til kredittinstitusjoner har kontraktsmessige kontantstrømmer som bare er betaling av rente og hovedstol på gitte datoer og holdes i en forretningsmodell for å motta kontraktsfestede kontantstrømmer. Disse vil bli regnskapsført til amortisert kost og medfører ingen endring fra IAS 39. Renteinntekter er inkludert i linjen Renter ol inntekter fra utlån og fordringer på kredittinstitusjoner etter effektiv rentemetoden.

Sertifikater, obligasjoner og andeler i rentefond er del av en portefølje hvor oppfølging og beslutning gjøres på bakgrunn av virkelig verdi i samsvar med en dokumentert risikohåndtering- og investeringsstrategi. Papirer selges og kjøpes løpende. Beslutninger baseres på oppnådd avkastning ved salg, eller en forventet fremtidig utvikling i virkelig verdi ved kjøp, og bærer dermed preg av å være en handelsportefølje. Porteføljen blir regnskapsført til virkelig verdi over resultatet. Realiserte og urealiserte gevinster og tap inngår i Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi mens renteinntekter inngår i linjen Renter og lignende inntekter av sertifikater og obligasjoner.

Egenkapitalinstrumenter som ble klassifisert som Aksjer og andeler tilgjengelig for salg er nå reklassifisert til Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet. Aksjer og andeler som ble klassifisert til virkelig verdi over resultatet under IAS 39 vil fortsatt bli målt til virkelig verdi over resultatet under IFRS 9. Realiserte og urealiserte gevinster og tap inngår i Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi mens utbytte inngår i Utbytte.

Presentasjon av finansielle eiendeler med klassifisering er fremstilt i note 28.

Finansielle eiendeler blir testet for nedskrivning. Se note 2.12 for beskrivelse av modell og prinsipper.

(B) FINANSIELLE FORPLIKTELSE

Det er ingen endring i klassifisering og måling av finansielle forpliktelser. Landkreditt Banks finansielle forpliktelser består av

Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner, Innskudd fra og gjeld til kunder, Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer til amortisert kost samt Ansvarlig lånekapital og måles til amortisert kost.

Rentekostnader inngår i de respektive resultatlinjene under Sum rentekostnader ol kostnader etter effektiv rentemetoden.

2.10 NETTOPRESENTASJON AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSE

Finansielle eiendeler og forpliktelser presenteres netto i balansen bare når det er en ubetinget motregningsrett som kan håndheves juridisk, og en har til hensikt å gjøre opp netto eller realisere eiendelen og gjøre opp forpliktelsen samtidig.

2.11 VURDERING AV VIRKELIG VERDI

Landkreditt Bank benytter nivåinndeling ved vurdering av virkelig verdi (se note 31).

Banken har et team som har ansvaret for verdsettelsen av ulike eiendeler og forpliktelser for regnskapsformål. Teamet rapporterer til visekonsernsjef. De faktiske resultater fra periodens verdsettelse rapporteres også til revisjonsutvalget i forbindelse med regnskapsavleggelsen. Revisjonsutvalget mottar rapporter om endringer i prinsipper for verdsettelse.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som handles i aktive markeder er basert på omsetningskurs på balansedagen.

Virkelig verdi av finansielle instrumenter som ikke handles i et aktivt marked bestemmes ved å bruke verdsettelsesteknikker. Landkreditt Bank benytter ulike metoder og gjør forutsetninger basert på markedsforholdene som eksisterer på hver balansedag. For langsiktige forpliktelser benyttes omsetningskurs for det aktuelle instrument eller for et lignende instrument. Andre teknikker, slik som diskontert verdi på fremtidige kontantstrømmer benyttes for å fastsette virkelig verdi for øvrige finansielle instrumenter.

Virkelig verdi på finansielle forpliktelser estimeres ved å diskontere fremtidige kontraktsfestede kontantstrømmer med bankens alternative markedsrente for tilsvarende finansielle instrumenter.

Hvis det på balansetidspunktet er lenge siden siste omsetning av et rentebærende verdipapir, estimeres virkelig verdi ved å legge et spreadtillegg til markedsrenten på balansetidspunktet. Tillegget i spreaden er i henhold til markedets oppfatning av risikoen på balansetidspunktet. Alle input i modellen er markedsbaserte.

2.12 ENDRING I NEDSKRIVNINGSMODELL

Tidligere regler (IAS 39) innebar avsetning til tap basert på en incurred loss modell. Det vil si at tapsavsetningene var betinget av at det forelå objektive bevis på at et verdifall hadde inntruffet på balansedagen. Under IFRS 9 avsettes det imidlertid løpende for forventet tap. De nye prinsippene gjelder for finansielle eiendeler som er gjeldsinstrumenter, og som måles til amortisert kost eller virkelig verdi med verdiendringer ført over utvidet resultat. I tillegg er også lånetilsagn og finansielle garantikontrakter omfattet. Måling av nedskrivning for forventet tap avhenger av om kredittrisiko har økt vesentlig siden førstegangsinnregning. Ved førstegangsinnregning, og når kredittrisikoen ikke har økt vesentlig etter førstegangsinnregning eller som har lav kredittrisiko på balansedagen, er nedskrivningene basert på 12 måneders forventet tap («trinn 1»). Dersom kredittrisiko har økt vesentlig siden førstegangsinnregning (med mindre de har lav kredittrisiko på balansedagen), men ikke objektivt bevis for verdifall, er nedskrivningene basert på forventet tap over levetid («trinn 2»).

Akkumulert forventet tap i «trinn 1» og «trinn 2» erstatter nåværende gruppenedskrivninger. De individuelle tapsavsetningene i IAS 39 vil ikke endres ved overgangen til IFRS 9 («trinn 3»).

Landkreditt Bank konsern har etter bestemmelsene i IFRS 9 valgt en tapsgradstilnærming for å estimere forventet kredittap.

NEDBETALINGSPLAN/TAPSGRAD

ÅR	LB		PM		SMB	
	NEDBETALING %	TAPSGRAD %	NEDBETALING %	TAPSGRAD %	NEDBETALING %	TAPSGRAD %
1	100	0,08	100	0,04	100	0,28
2	95	0,08	68	0,04	79	0,28
3	79	0,08	51	0,04	64	0,28
4	62	0,08	40	0,04	52	0,28
5	48	0,08	35	0,04	38	0,28
6	38	0,08	29	0,04	28	0,28
7	29	0,08	26	0,04	17	0,28
8	25	0,08	23	0,04	14	0,28
9	21	0,08	19	0,04	11	0,28
10	17	0,08	16	0,04	8	0,28
11	14	0,08	13	0,04	6	0,28
12	11	0,08	11	0,04	5	0,28
13	9	0,08	9	0,04	4	0,28
14	8	0,08	7	0,04	3	0,28
15	6	0,08	6	0,04	2	0,28

Tapsgrad er beregnet per kundesegment ved å dividere konstaterte tap i siste tilgjengelige periode med diskontert volum i samme periode. Landbrukssegmentet (LB) viste tapsgrad lik 0,08 prosent og SMB 0,28 prosent.

Det var ingen konstaterte tap på lån gitt til personkunder (PM) i perioden, noe som gir begrenset mulighet til matematisk å beregne tapsgrad for dette segmentet. Vi har derfor benyttet våre beregninger og innsikt fra LB-segmentet for å sette tapsgrad for PM, siden det er store likhetstrekk mellom disse to segmentene.

Boligmarkedet er i dag høyt priset og har en iboende usikkerhet i forhold til fremtidig verdiutvikling. Vi tror i tillegg det er usannsynlig ikke å måtte ta tap på utlån i dette segmentet i fremtiden.

Med en konservativ belåningsgrad i porteføljen forventes imidlertid lave tap og endelig tapsgrad er derfor satt til 0,04 prosent.

I forbindelse med levetidsberegning av forventet tap har nedbetalingsfaktor blitt beregnet per segment i Landkreditt Bank. Tabellene nedenfor viser gjennomsnittlig nedbetaling per år uttrykt ved gjenstående eksponering i prosent. Tapsgrad per segment fremgår også.

Ovennevnte tapsgrader og nedbetalingsfaktorer ligger til grunn for morbanken og konsernets estimering av kreditttap etter IFRS 9.

Som beskrevet over går nedskrivning til tap på utlån og fordringer gjennom tre trinn ettersom kredittrisikoen endrer seg.

Uavhengig av trinn blir det beregnet forventet tap på poster utenfor balansen, så som garantier og ubenyttede rammer på kreditter.

TRINN 1

Ved første gangs regnskapsføring beregner selskapet et dag-1 tap, tilsvarende 12 måneders forventet kredittap.

Trinn1 omfatter alle finansielle eiendeler som ikke har en vesentlig høyere kredittrisiko enn ved førstegangsinnregning, eller har lav kredittrisiko ved førstegangsinnregning. Avsetningen for tap tilsvarer neste 12 måneders forventede tap. Alle lån og fordringer som ikke er overført til trinn 2 eller 3 er plassert i denne kategorien.

TRINN 2

Omfatter lån og fordringer som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden førstegangsinnregning (med mindre de har lav kredittrisiko på balansedagen), men hvor det ikke er objektive bevis for tap. For disse eiendelene avsetter banken for forventet tap over hele den kontraktsfestede levetiden. Banken har definert at vesentlig økning i kredittrisiko ved utlån til kunder inntreffer dersom betaling er forsinket med 30 dager eller mer, og/eller der hvor svekket betjeningsevne avdekkes i konsernets interne risikostyring og klassifiseringsmodeller.

Renteinntekter knyttet til utlån i trinn1 og trinn 2 blir beregnet etter den effektive rentemetoden på den brutto balanseførte verdien.

REGELSETT TRINN Plassering		NY RISIKOKLASSE				
		A	B	C	D	E
START RISIKO- KLASSE	A	1	2	2	2	3
	B	1	1	2	2	3
	C	1	1	1	2	3
	D	1	1	1	1	3
	E	3	3	3	3	3

TRINN 3

Består av utlån og fordringer som har hatt en vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedatoen. For disse eiendelene avsettes det også for forventet tap over hele den kontraktsfestede levetiden. Konsernet har definert vesentlig økning i kredittrisiko siden innvilgelse, og hvor det er objektive bevis på tap på balansedatoen, til å inntreffe ved overtrekk og restanser eldre enn 90 dager.

Disse lånene er presentert netto i selskapets balanse og renteinntekter på utlån i trinn 3 blir beregnet basert på netto balanseført verdi.

Lån som er i trinn 2 eller 3 kan ikke re-klassifiseres til et lavere trinn før etter minimum 3 måneder etter at de erklært friske igjen.

Konsernet benytter ikke bestemmelsen som gir mulighet for kategorisering «low risk», slik at alle negative bevegelser mellom risikoklassene nedenfor oppfattes som vesentlig økning i kredittrisiko.

Tabellen viser hvordan første gangs innregning («start risiko klasse» til høyre), sammen med dagens risiko klasse («ny risiko klasse» øverst) identifiserer hva som er vesentlig økning i kredittrisiko og respektive plassering i trinn.

SANNSYNLIGHETSVEKTING AV FORVENTET TAP

UTFALL	FAKTOR FOR UTFALL (%)	SANNSYNLIGHET (%)
Forventet	100	60
Pessimistisk	110	30
Optimistisk	90	10

Risikoklasse A: Kunder med svært god betjeningsevne, og som gir økonomisk handlefrihet og mulighet for sparing

Risikoklasse B: Kunder med god betjeningsevne som gir økonomisk handlefrihet

Risikoklasse C: Kunder med tilstrekkelig betjeningsevne til å dekke alle husholdningens kostnader

Risikoklasse D: Kunder uten tilstrekkelig betjeningsevne til å dekke alle husholdningens kostnader

Risikoklasse E: Kunder med lån/engasjement som har ubetalte terminer eldre enn 90 dager

Selve tapsavsetningen for konti i trinn 1 beregnes ved å ta engasjementet multiplisert med tapsgrad. For trinn 2 og 3 skal det beregnes forventet kredittap over hele engasjementets løpetid, som skal neddiskonteres til nåverdi basert på effektiv rente. Dette gjøres ved å summere det multipliserte av tapsgrad og forventet engasjement per fremtidige år hensyntatt nedbetalingsfaktor. Endelig justeres forventet kredittap (tapsavsetningen) for trinn 1, 2 og 3 basert på vurderinger av de nærmeste års makroøkonomiske utsikter. Herunder en samlet vurdering av rentemarked, boligpris og arbeidsledighet som gjennom sannsynlighetsvektet utfall vil kunne påvirke tapsavsetningen.

Både ved justering av tapsgrad og sannsynlighetsvektet utfall kan forventet avsetning bli justert.

Kvantitativ informasjon om maksimal kreditteksponering, forfalte og nedskrevne lån finnes i note 5, 6, 7, 31 og 33.

KONTANTER OG FORDRINGER PÅ SENTRALBANKER

Konsernets Kontanter og fordringer på sentralbanker er utelukkende mot Norges Bank. Norges Bank er ratet Aaa hos Moodys og AAA/A-1+ fra S & P og oppfylder dermed standardens presumpsjon om lav kredittisiko. Norges Bank har en PD på 0,00 og konsernet gjør følgelig ikke noen tapsavsetninger knyttet til denne balanseposten.

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Konsernets Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner er mot finansinstitusjoner med minimum A- rating og oppfylder dermed standardens presumpsjon om lav kredittisiko. Konsernet har vurdert at dette, sammenholdt med LGD, lav eksponering, det faktum at størsteparten av eksponeringer er mot en systemviktig bank, og at eksponeringen i all vesentlighet er over-night plasseringer, gir uvesentlige tapsavsetninger. Det er derfor foreløpig ikke foretatt tapsavsetninger knyttet til denne balanseposten.

Se note 36 vedrørende implementering av IFRS 9.

2.13 FINANSIELLE GARANTIER

Landkreditt Bank har avgitt garantier til landbruks-, bygge- og transportsektorene. Finansielle garantier innregnes til virkelig verdi ved første gangs måling, og deretter til det høyeste av hva som forventet tap etter IFRS 9 og beløp ved første gangs måling, korrigert for totalt inntektsført beløp etter IFRS 15. Provisjonen periodiseres over garantiens løpetid. Kommer garantien til utbetaling, omgjøres garantien til finansiell eiendel og bokføres i balansen på linjen Utlån og fordringer på kunder. Nedskrivninger på finansielle garantier bokføres som tap på utlån.

2.14 VURDERING AV ANDRE FORPLIKTELSE

Leverandørgjeld og andre forpliktelser bokføres til nominell verdi og reguleres ikke for renteendringer.

2.15 UTSATT SKATT

Utsatt skatt er forskjeller mellom regnskapsført verdi i balansen av en eiendel eller forpliktelse, og eiendelens eller forpliktelsens skattemessige verdi. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser som gjelder på balansedagen. Utsatt skattefordel blir balanseført i den utstrekning det er sannsynlig at den vil kunne benyttes mot fremtidig skattepliktig inntekt. Utsatt skatt og utsatt skattefordel nettoføres.

2.16 PENSJONSFORPLIKTELSE

Landkreditt Bank har ulike pensjonsordninger. Pensjonsordningene er i hovedsak finansiert gjennom innbetalinger til forsikringsselskaper, fastsatt basert på periodiske aktuarberegninger. Landkreditt Bank har både ytelsesplaner og innskuddsplaner. Landkreditt Bank lukket i 2015 den ytelsesbaserte pensjonsordningen, og overførte alle ansatte født etter 1963 til en innskuddspensjonsordning. Ansatte født i 1963 eller tidligere blir værende i ytelsespensjonsordningen. Det ble utstedt fripoliser for alle som overføres til innskuddspensjon, samt at det blir utbetalt en månedlig kompensasjon. Kompensasjonen klassifiseres som lønnskostnad.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som ikke er en innskuddsplan. Typisk er en ytelsesplan en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Pensjonsutbetalingen er normalt avhengig av en eller flere faktorer slik som alder, antall år ansatt i selskapet og lønn.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor arbeidsgiver betaler faste bidrag til en separat juridisk enhet. Arbeidsgiver har ingen ytterligere betalingsforpliktelser etter at innskuddene er blitt betalt. Arbeidsgiver har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere bidrag hvis enheten ikke har nok midler til å betale alle ansatte ytelser knyttet til opptjening i inneværende eller tidligere perioder. Ved innskuddsplaner betaler arbeidsgiver innskudd til offentlig eller privat administrerte forsikringsplaner for pensjon på obligatorisk, avtalemessig eller frivillig basis. Innskuddene regnskaps-

føres som lønnskostnad når de forfaller. Forskuddsbetalte innskudd bokføres som en eiendel i den grad innskuddet kan refunderes eller redusere fremtidige innbetalinger.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen fratrukket virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode. Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med OMF-rentekurven, da dette markedet anses dypt nok. OMF (obligasjoner med fortrinnsrett) utstedes av selskaper med høy kredittverdighet. Forpliktelsene kan ha inntil 30 års løpetid, og OMF-renten skal ha tilnærmet den samme løpetiden som den relaterte pensjonsforpliktelsen. Bruk av foretaksobligasjon som diskonteringsrente krever at det finnes foretaksobligasjoner med lang løpetid, høy kvalitet, i samme valuta, og at det er et dypt marked for slike obligasjoner. Markedsaktører har fremholdt at OMF-markedet er dypt, og at prisingen i markedet er pålitelig. Analyser utført eksempelvis av aktører som Gabler Wassum, samt interne analyser, hensyntatt rentebytteavtaler, underbygger at det finnes et dypt og likvid marked for foretaksobligasjoner med høy kredittverdighet, konsentrert til OMF. Det norske OMF-markedet har blitt mer velutviklet etter finanskrisen, og har høy kreditt-rating. Norsk regnskapsstiftelse konkluderte med, i sin oppdaterte veiledning for pensjonsforutsetningen per 31.12.2012, at OMF-renten ikke kan avvises som basis for fastsettelse av diskonteringsrenten. Landkreditt Bank har derfor konkludert med å legge OMF-renten til grunn som diskonteringsrente for beregning av pensjonsforpliktelsen.

Estimatavvik som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene føres over utvidet resultat.

Endringer i pensjonsplanens ytelser kostnadsføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjeningsperioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelse lineært over opptjeningsperioden.

2.17 AVSETNINGER

Landkreditt Bank regnskapsfører avsetninger for eventuelle utbedringer, restrukturering og rettslige krav når det eksisterer en juridisk eller selvpålagt forpliktelse som følge av tidligere hendelser der det er sannsynlighetsovervekt for at forpliktelsen vil komme til oppgjør i form av en overføring av økonomiske ressurser, og forpliktelsens størrelse kan estimeres med tilstrekkelig grad av pålitelighet

Det settes ikke av for fremtidige driftstap. I tilfeller hvor det foreligger flere forpliktelser av samme natur, fastsettes sannsynligheten for at forpliktelsene vil komme til oppgjør ved å vurdere gruppen under ett. Avsetning for gruppen regnskapsføres selv om sannsynligheten for oppgjør knyttet til gruppens enkeltelementer kan være lav.

Avsetninger måles til nåverdien av forventede utbetalinger for å innfri forpliktelsen. Det benyttes en diskonteringsrate før skatt som reflekterer nåværende markedssituasjon og risiko spesifikk for hendelsen.

Det eksisterer ingen juridiske eller selvpålagte hendelser med sannsynlighet for oppgjør som har medført noen slike avsetninger i regnskapet per 31.12.2018.

2.18 UTSTEDTE FONDSOBLIGASJONER

En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, men banken har ikke plikt til å utbetale renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom bankens kjernekapitaldekning faller under fem prosent eller samlet kapitaldekning faller under seks prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene eller egenkapitalen skrives opp. Fra og med 2. kvartal 2016 ble fondsobligasjoner reklassifisert fra gjeld til egenkapital da de ikke tilfredsstiller definisjonen av finansielle forpliktelse i henhold til IAS 32. Fondsobligasjonene er evigvarende og banken har en ensidig rett til ikke å betale renter til investorene under gitte vilkår. Renter presenteres ikke som en rentekostnad i resultatet, men som en reduksjon i annen egenkapital.

2.19 EGENKAPITAL

Landkreditt Bank er eiet 100 prosent av samvirkeforetaket Landkreditt SA. Landkreditts formål er å eie eller delta i andre foretak som driver bankvirksomhet, forsikringsvirksomhet og virksomhet forbundet med dette. Landkreditts overordnede mål er ved forvaltning av egen formue og gjennom datterselskaper eller deltagelse i andre foretak å bidra til bedre økonomi for medlemmene ved å tilby gode finansielle tjenester. Alle som har lån i Landkreditt Bank, sikret med pant i landbrukseiendom og/eller driftskreditt er medlemmer i Landkreditt.

2.20 RENTEINNTEKTER OG –KOSTNADER

Renteinntekter og –kostnader inntektsføres ved bruk av den effektive rentemetoden. Alle gebyrer knyttet til rentebærende innlån og utlån inngår i beregningen av effektiv rente og amortiseres dermed over forventet løpetid. Den effektive rente metode er en metode for beregning av amortisert kost av en finansiell eiendel eller finansiell forpliktelse og fordeling av renteinntekt eller rentekostnad over den relevante periode. Den effektive renten er den renten som diskonterer den forventede fremtidige kontantstrøm til en balanseført verdi over den forventede levetiden til det finansielle instrumentet.

Inntektsføring av renter etter den effektive rentemetoden benyttes både for balanseposter som vurderes til amortisert kost og balanseposter som vurderes til virkelig verdi over resultatet. Renteinntekter på nedskrevne engasjementer beregnes som effektiv rente av nedskrevet verdi for engasjementer klassifisert i trinn 3.

Leasingavtalene i Landkreditt Bank konsern klassifiseres som finansielle, og nåverdien av leiebetalinger og ikke garantert restverdi (bruttoinvestering) regnskapsføres som kundefordringer. Differansen mellom nominelle leiebetalinger og ikke garantert restverdi og nåverdien av disse beløpene defineres som ikke opptjent finansinntekt, – klassifisert som renteinntekter i resultatregnskapet (se note 19).

Leieinntekter regnskapsføres på en slik måte at forrentningen av nettoinvesteringen i leieavtalen er konstant for hver periode i leieperioden.

2.21 NETTO INNTEKT PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI

Realiserte og urealiserte gevinster og tap på finansielle instrumenter til virkelig verdi oppstår fra:

- aksjer/andeler og andre aksjerelaterte instrumenter
- rentebærende verdipapirer og andre renteinstrumenter
- valutagevinster/ -tap

2.22 DRIFTSKOSTNADER

Med driftskostnader menes kostnader til:

- personal
- administrasjon
- avskrivninger
- drift
- tap på utlån

2.23 ANDRE INNTEKTER

Gebyrer og provisjoner inntekts- og kostnadsføres i den perioden de er opptjent (inntekt) eller påløpt (kostnad). Utbytte resultatføres når rett til å motta betaling oppstår.

2.24 KONTANTSTRØMOPPSTILLING

Kontantstrømoppstilling er utarbeidet ved bruk av indirekte metode.

NOTE 3 RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

3.0 RISIKOFAKTORER

Finansiell virksomhet innebærer et behov for styring, forvaltning og kontroll av risiko. God risikostyring skal være et strategisk virkemiddel for å øke verdiskapningen i Landkreditt Bank og øvrige selskaper i konsernet. Intern kontroll skal bidra til å sikre en effektiv drift, kontrollere de mest vesentlige risikoer av betydning for oppnåelse av konsernets mål, sikre intern og ekstern rapportering av høy kvalitet samt bidra til at alle relevante lover, forskrifter og interne retningslinjer overholdes. Bankens og bankkonsernets risiko tallfestes i form av et kapitalbehov knyttet til alle vesentlige risikoer.

Styrene i selskapene i konsernet har tiltrådt de overordnede prinsippene for risikostyring og intern kontroll slik de er vedtatt i konsernstyret i Landkreditt SA dog tilpasset det enkelte selskaps situasjon. Prinsippene revideres minimum årlig.

Bankkonsernets lønnsomhet er blant annet avhengig av evnen til å identifisere, styre og prise risiko som oppstår i forbindelse med finansielle tjenester. Styret i Landkreditt Bank har som mål at bankkonsernets virksomhet skal ha en lav risikoprofil. Risikoprofilen vil dog være sterkt påvirket av Landkreditt SAs strategiske målsettinger med hensyn til leveranse av finansielle tjenester til landbruket og organisasjonsformen som innebærer at en vesentlig andel av kundene i Landkreditt Bank gjennom sitt pantelån og/eller driftskreditt blir medlemmer i Landkreditt SA og således får innflytelse på morselskapets målsettinger.

Konsernet skal ha solide kapitalbuffer for å kunne ta risiko. De formelle minstekrav til egenkapital innebærer at Landkreditt Bank, Landkreditt Boligkreditt og Landkreditt Bank konsern alle skal ha en kapitaldekning på minimum 15,5 prosent, bestående av 12,0 prosent ren kjernekapital og 3,5 prosent tilleggskapital. Alle relevante selskaper i Landkredittkonsernet har interne minimumskrav til kapitaldekning ut over det de formelle minstekravene tilsier. De konkrete minimumsnivåene er nedfelt i dokumentet «Dokumentasjon om risikoprofil og nødvendig kapitalbehov (ICAAP)». Styret har i tråd med Finanstilsynets pilar 2

vedtak fra mars 2017 besluttet at den rene kjernekapitaldekningen i bankkonsernet til en hver tid skal tilfredsstillende de formelle minimumskravene tillagt pilar 2-kravet fra Finanstilsynet (2,7 prosent) samt et internt bufferkrav på 0,5 prosentpoeng. Pr 31. desember 2018 utgjør den rene kjernekapitaldekningen i konsernet 18,01 prosent (16,48 prosent). Det er i de senere årene gjennomført tiltak for å styrke lønnsomheten noe som bidrar til å sikre oppfyllelse av nye kapitalkrav. For kapitaldekning se note 13.

Styret i konsernet skal fastsette overordnede risikorammer for følgende områder:

- Forretningsrisiko
- Kredittrisiko
- Konsentrasjonsrisiko
- Likviditetsrisiko
- Markedsrisiko
- Operasjonell risiko

Styrene i de enkelte operative selskapene i konsernet fastsetter risikorammer som er konsistente med konsernets overordnede målsettinger. ICAAP-dokumentet inneholder i tillegg sensitivitetsanalyser med hensyn til fremtidig økonomisk utvikling og soliditet. ICAAP-prosessen gjennomføres årlig, eller oftere hvis det inntreffer spesielle hendelser som får stor betydning for den økonomiske utviklingen og soliditeten.

Styret i Landkreditt Bank er underkonsernets øverste ansvarlige organ for forretningsdriften, inklusive all løpende styring og kontroll. Styret i Landkreditt Bank har ansvar for å påse at underkonsernet har en egenkapital som er forsvarlig ut ifra risikoen ved og omfanget av virksomheten i underkonsernet og å påse at kapitalkrav som følger av lover og forskrifter blir overholdt. Innenfor rammer som fastsettes av konsernstyret er styrene i de operative selskapene ansvarlige for å etablere hensiktsmessige systemer for risikostyring og internkontroll. Risikorammer som fastsettes på selskapsnivå skal være konsistente med konsernets overordnede målsettinger.

Styret i Landkreditt Bank og det enkelte selskap i konsernet gjennomgår årlig underkonsernets viktigste risikoområder og interne kontroll. Gjennomgangen har som målsetting å få dokumentert kvaliteten på arbeidet innen de viktigste risikoområdene samt svakheter og forbedringsbehov i disse. Gjennomgangen bidrar til å sikre at endringer i risikobildet identifiseres slik at nødvendige forbedringstiltak iverksettes.

Styret i Landkreditt skal sikre at det er etablert revisjons- og risikoutvalg som hver skal bestå av tre styremedlemmer samt et godtgjørelsesutvalg bestående av alle styremedlemmer. Revisjons- og risikoutvalgene skal være et forberedende og rådgivende arbeidsutvalg for styret i konsernspiss Landkreditt SA, med det formål å føre en uavhengig kontroll med konsernets risikoeksponering, finansielle rapportering og risikostyrings- og kontrollsystemer. Godtgjørelsesutvalget skal, innenfor styrenes ansvarsramme, styrke styrenes oppfølging av belønningspolitikken og den til enhver tid gjeldende godtgjørelsesordning i selskapene i konsernet.

Konsernsjefen har ansvar for å iverksette risikostyring som bidrar til å oppfylle de målene styret i Landkreditt Bank setter for underkonsernets virksomhet, herunder effektive styrings-systemer og intern kontroll.

Ledelsen og styret for det enkelte selskap i bankkonsernet skal sørge for å ha kunnskap om alle vesentlige risikoer innenfor eget ansvarsområde, slik at dette kan forvaltes på en økonomisk og administrativt ansvarlig måte. Konsernsjefen gir nærmere retningslinjer for gjennomføringen av overordnet strategi.

Alle områder i konsernet skal foreta en årlig risikogjennomgang som omfatter:

- risikovurderinger
- etablerte kontrolltiltak
- vurdering av egen etterlevelse av eksternt og internt regelverk
- planlagte forbedringstiltak
- faktisk gjennomføring av den etablerte internkontrollen

Rapporteringen gjennomføres på selskapsnivå og danner grunnlaget for konsernsjefens rapport til styret i Landkreditt Bank. Rapporteringen gjennomføres årlig.

Risikostyringen og internkontrollen i konsernet er basert på prinsippet om tre forsvarslinjer. Førstelinjen er representert ved de utøvende driftsfunksjoner som innenfor sine respektive forretnings- og driftsområder har ansvaret for oppnåelsen av de aktuelle strategier og målsettinger for virksomheten. Førstelinjen har ansvaret for at det er etablert og gjennomføres forsvarlig risikostyring og intern kontroll på det enkelte område. Dette inkluderer også ansvaret for etterlevelse av lover og forskrifter, interne rammer og retningslinjer samt aktuelle bransjestandarder.

Andrelinjeforsvaret omfatter funksjoner for risikostyring og compliance. Andrelinjeforsvaret støtter førstelinjeforsvaret i etablering og gjennomføring av risikostyring og intern kontroll gjennom informasjons-, rådgivnings- og kontrollaktiviteter.

Bankkonsernet har en risikokontrollfunksjon som sikrer etterlevelse av strategi og retningslinjer for risikotaking i organisasjonen. Risikokontrollfunksjonen og utvikling av risikostyringsverktøy er organisert i en egen enhet som er uavhengig

av de enheter som utøver forretningsvirksomheten. Funksjonens leder rapporterer direkte til konsernsjef og har adgang til å rapportere direkte til styret ved behov. Risikostyringsfunksjonens leder kan kun sies opp med styrets samtykke.

Landkreditt Bank har en compliancefunksjon som identifiserer og vurderer etterlevelse av lover, forskrifter, interne retningslinjer og bransjestandarder.

Det foreligger retningslinjer, prosesser og planer for begge funksjonene. Risikokontroll- og compliancefunksjonene kan integreres i andre funksjoner så lenge det er tilrettelagt for nødvendig uavhengighet og ressursbruk til disse oppgavene.

Retningslinjene for risikokontrollfunksjonen og compliancefunksjonen fastsettes av styret i Landkreditt Bank AS.

Internrevisjonen inngår sammen med styret som en del av tredjelinjeforsvaret.

Det rapporteres både i forhold til faktisk risikoeksponering og maksimal rammeutnyttelse. Rapporteringen inkluderer stress-testing.

Landkreditt Bank og bankkonsernet er ikke underlagt spesielle eksterne kapitalkrav ut over de generelle minimumskrav for kapitaldekning. Det foreligger ikke lovmessige hindringer, ut over krav nedfelt i generelle lover og forskrifter, for hurtig overførsel av ansvarlig kapital eller tilbakebetaling av gjeld mellom morselskap og datterselskaper.

3.1 RISIKOER

3.1.1 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap som følge av kunders manglende evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser. Kredittrisiko inkluderer restrisiko (risikoen for at sikkerheter er mindre effektive enn forventet), konsentrasjonsrisiko og motpartsrisiko.

Kredittrisiko oppstår primært i forbindelse med utlån til kunder, investeringer i verdipapirer, innskudd i kredittinstitusjoner og ved handel i verdipapirer.

Med mindre det foreligger konkrete indikasjoner på at det er fare for verdifall på utlån til kunder, gjennomføres tapsvurderinger kvartalsvis. Alle kunder med låneengasjement som har ubetalte terminer eldre enn 51 dager gjennomgås. Alle rapporterte engasjementer er gjenstand for vurdering om det foreligger indikasjoner på manglede betjeningsevne og verdifall som følge av svekket kredittverdighet. I tillegg gjennomføres en kvartalsvis vurdering av engasjement på separat observasjonsliste. Kvantitativ informasjon om maksimal kredittspenning, forfalte og nedskrevne lån finnes i note 7, 8, 9 og 31.

Retningslinjene for investeringer i sertifikater og obligasjoner inneholder rammer for porteføljens samlede durasjon, krav til likviditet, størrelse på eksponering pr motpart i forhold til motpartens gjeld og samlede balanse samt krav til rating. Det er fastsatt rammer som bygger på Finanstilsynets modul for evaluering av risiko som blant annet inneholder kvantifisering av tapspotensialet. Styret mottar månedlig og kvartalsvis rapportering.

Se også presentasjon av maksimal kreditteksponering i note 31.

3.1.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for tap på åpne posisjoner i finansielle instrumenter som følge av endringer i markedsvariabler og/eller markedsbetingelser innenfor en gitt tidshorisont. Markedsrisiko inkluderer renterisiko. Konsernet tar kun i meget beskjeden grad aksjerisiko og valutarisiko. Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom eiendeler og gjeld. Det kan også være renterisiko knyttet til poster utenfor balansen.

Landkreditt Bank og Landkreditt Boligkreditt har i all hovedsak utlån med flytende rente som er finansiert av innskudd eller obligasjonslån med tilnærmet lik rentebindingsperiode. Renterisiko i handelsporteføljen er definert som risikoen for tap på grunn av en uventet endring i de generelle markedsrentene. I tilknytning til de vedtatte rammene er det beregnet renterisiko for et parallelt skift i rentekurven på 2 prosentpoeng, risiko for manglende markedslikviditet samt risiko knyttet til porteføljens risikospredning.

I note 24 presenteres effekten av 1 prosent endring i rentekurven på konsernets resultat. I note 24 finnes også ytterligere informasjon om renterisiko og reprisingstidspunkter.

3.1.3 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risiko for at konsernet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av dyr finansiering eller prisfall på eiendeler som må realiseres.

Likviditetsstrategien skal bidra til å sikre at aktivitetene innenfor likviditets- og finansieringsområdet er i tråd med de rammebetingelser og retningslinjer som følger den overordnede forretningsideen, strategiske planer og budsjetter, samt at aktivitetene er forsvarlige i forhold til soliditet og evne og vilje til å ta risiko. Videre skal likviditetsstrategien bidra til å sikre at håndteringen av likviditetsrisiko skjer i samsvar med de krav som følger av lover og forskrifter.

Likviditetsstrategien skal sikre at alle forpliktelser kan innfris etter hvert som de forfaller og at planlagt vekst kan finansieres til en fornuftig kostnad.

Rammene for styring av likviditetsrisiko er satt i forhold til at konsernet til enhver tid skal ha likviditet både på meget kort og mellomlang sikt til å møte sine forpliktelser. I det meget korte perspektivet stilles strengere krav til at likviditetsbeholdningen skal være tilgjengelig på kort varsel enn i et noe lengre perspektiv.

Likviditetsrisikoen følges opp daglig hovedsakelig innen tidsperioder som daglig, ukentlig, månedlig og halvårlig. Likviditeten stresstestes regelmessig. Det er utarbeidet en beredskapsplan for å sikre tilfredsstillende håndtering av likviditetsmessige stressede situasjoner. Beredskapsplanen revideres minimum årlig.

Nye internasjonale og nasjonale krav til likviditetsstyring i form av Liquidity Coverage Ratio (LCR) og Net stable Funding Ratio (NSFR) er under innføring. Formalkravene til LCR gjelder fra og med 31. desember 2015 med en gradvis opptrapping av minimumskravene fram til 1. januar 2018, hvor de ble fullt operative, og skal være 100. NSFR skal innføres senere. Likviditetsbeholdningen og forfallstrukturen på gjelden i Landkreditt Bank er tilpasset de nye kravene så langt de er kjent.

3.1.4 OPERASJONELL RISIKO

Med operasjonell risiko forstås risiko for tap som følge av utilstrekkelige rutiner eller systemer og menneskelig feil eller svikt eller eksterne hendelser.

Landkreditt skal til enhver tid ha oversikt over den operasjonelle risikoen som er knyttet til virksomheten. Konsernet skal ha etablert et rammeverk bestående av relevante systemer for å identifisere, måle og vurdere operasjonell risiko. Vurdering skal minimum gjøres årlig i forbindelse med konsernets vurdering av samlet kapitalbehov i forhold til risikoprofil (ICAAP).

Etablert rammeverk skal inkludere en strategi for styring av operasjonell risiko som dekker hele virksomheten og som omfatter:

- rammer og retningslinjer for styring av operasjonell risiko
- system for kontroller, registrering, rapportering og oppfølging
- Landkreditts forretningsmodell, virksomhetsområder og konkurranseforhold
- Landkreditts risikokultur.

Rammeverket skal revideres jevnlig i lys av endrede rammebetingelser, makroøkonomiske utsikter, utviklingen innenfor strategiske satsningsområder, konsernets soliditet og økonomiske utvikling.

Landkreditt skal overvåke eventuell økt operasjonell risiko i perioder med større drifts- eller strategiendringer.

3.1.5 FORRETNINGSMESSIG OG STRATEGISK RISIKO

Forretningsmessig risiko er risikoen for manglende resultater basert på at forholdet mellom inntekter og kostnader over tid utvikler seg i feil retning.

Strategisk risiko er definert som risikoen for svekket lønnsomhet på grunn av endringer i konkurranse, rammebetingelser, eksterne faktorer, og lignende.

Forretningsmessig og strategisk risiko følges systematisk opp gjennom langtidsplaner, ICAAP-prosesser og fortløpende vurderinger av måloppnåelse. Det ventes ikke endringer i rammevilkårene for konsernet Landkreditt Bank ut over de endringer som vil være generelle for de fleste norske finansinstitusjoner.

NOTE 4 VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Estimater og skjønnsmessige vurderinger evalueres løpende og er basert på historisk erfaring og andre faktorer, inklusive forventninger om fremtidige hendelser som må anses å være sannsynlige.

Beregning av pensjonskostnader og nedskrivninger på utlån er til en viss grad basert på skjønn. De viktigste forutsetningene for nedskrivninger på utlån er beskrevet i note 2.12, 5, 6, 8 og 9 og pensjonsforpliktelser/-kostnader i note 22.

VIKTIGE REGNSKAPSESTIMATER OG SKJØNNSMESSIGE VURDERINGER

Konsernet utarbeider estimater og gjør antakelser knyttet til fremtiden. De regnskapsestimater som følger av dette vil pr. definisjon sjelden være fullt i samsvar med de endelige utfall.

NOTE 5 MISLIGHOLD OG FORFALTE UTLÅN

KONSERN

MISLIGHOLDTE UTLÅN

TOTALT	2018	2017
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	143 119	178 467
Individuelle nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 3)	49 988	48 196
Nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 2)	8 072	n/a
Nedskrivninger - forventet tap over 12 måneder (trinn 1)	17 271	n/a
Gruppevis nedskrivninger 1)	n/a	1 488
Totale tapsavsetninger	75 331	49 684
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	93 131	130 271
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,39	0,56

1) Etter overgangen til IFRS 9 er gruppevis avsetninger presentert som forventet tap over 12 måneder (trinn 1) og forventet tap over levetiden til instrumentet (trinn 2).

PERSONMARKED

	2018	2017
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	51 124	57 334
Individuelle nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 3)	8 697	8 079
Nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 2)	284	n/a
Nedskrivninger - forventet tap over 12 måneder (trinn 1)	4 213	n/a
Gruppevis nedskrivninger 1)	n/a	1 000
Totale tapsavsetninger	13 194	9 079
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	42 427	49 255
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,44	0,56

NÆRINGS- OG LIVSMARKED

	2018	2017
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	91 995	121 133
Individuelle nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 3)	41 291	40 117
Nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 2)	7 788	n/a
Nedskrivninger - forventet tap over 12 måneder (trinn 1)	13 102	n/a
Gruppevis nedskrivninger 1)	n/a	488
Totale tapsavsetninger	62 180	40 605
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	50 704	81 016
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,35	0,55

Sum engasjement på alle kunder som har lån med forfalte terminer eldre enn 90 dager eller kreditter med overtrekk over 90 dager.

TOTALT	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Tapavsetning pr. 1.1.2018	17 201	6 709	48 826	72 736
Endring i måling og forventet tap knyttet til overføring mellom trinnene:				
Overført til trinn 1	1 147	-1 047	-99	0
Overført til trinn 2	-687	874	-187	0
Overført til trinn 3	-37	-117	154	0
Netto overført	423	-291	-132	0
Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	-1 052	2 341	7 997	9 286
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	3 624	367	2 495	6 486
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-2 385	-977	-8 413	-11 775
Netto endring på ubenyttede rammer/kreditter	93	88	6	187
Konstaterte tap	0	0	4 094	4 094
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	-465	-465
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Salg av konsernselskap*	-590	-86	-330	-1 006
Andre justeringer	-43	-79	4	-118
Tapsavsetninger pr. 31.12.18	17 271	8 072	49 988	75 331
Tap på utlån pr 31.12.2018				7 814

Avsetninger for tap er beregnet basert på forventet kredittap (ECL) ved bruk av 3-trinnsmetoden som beskrevet i note 2.12.

* Landkreditt Bank solgte sin eierandel (majoritet) i Landkreditt Finans AS pr 02.07.2018.

PERSONMARKED	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Tapavsetning pr. 1.1.2018	3 823	302	8 616	12 741
Endring i måling og forventet tap knyttet til overføring mellom trinnene:				
Overført til trinn 1	55	-42	-13	0
Overført til trinn 2	-26	27	-1	0
Overført til trinn 3	-2	-31	32	0
Netto overført	27	-45	18	0
Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	203	72	123	399
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	1 183	14	7	1 204
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 053	-62	-59	-1 174
Netto endring på ubenyttede rammer/kreditter	30	2	0	32
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	-8	-8
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Salg av konsernselskap*	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Tapsavsetninger pr. 31.12.18	4 213	284	8 697	13 194
Tap på utlån pr 31.12.2018				453

NÆRINGSLIVMARKED	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Tapavsetning pr. 1.1.2018	13 378	6 407	40 210	59 995
Endring i måling og forventet tap knyttet til overføring mellom trinnene				
Overført til trinn 1	1 092	-1 006	-86	0
Overført til trinn 2	-661	847	-186	0
Overført til trinn 3	-35	-87	122	0
Netto overført	396	-246	-150	0
Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	-1 263	2 260	7 872	8 869
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 451	361	2 489	5 302
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 332	-915	-8 354	-10 601
Netto endring på ubenyttede rammer/kreditter	61	86	7	153
Konstaterte tap	0	0	4 094	4 094
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	-457	-457
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Salg av konsernselskap*	-590	-86	-330	-1 006
Andre justeringer	0	-79	4	-75
Tapsavsetninger pr. 31.12.18	13 102	7 788	41 291	62 180
Tap på utlån pr 31.12.2018				7 361

TOTALT	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Brutto balanseførte verdier pr. 1.1.2018	21 456 087	1 576 864	276 719	23 309 669
Overføringer :				
Overføringer til trinn 1	282 455	-257 039	-25 415	0
Overføringer til trinn 2	-756 398	786 352	-29 954	0
Overføringer til trinn 3	-47 510	-30 917	78 426	0
Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	585 410	-321 956	-5 175	258 279
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	5 686 867	110 838	11 487	5 809 192
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-3 992 974	-248 128	-76 884	-4 317 986
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Salg av konsernselskap*	-1 024 153	-28 358	-20 872	-1 073 383
Andre justeringer	0	0	0	0
Brutto balanseførte verdier pr. 31.12.2018	22 189 783	1 587 657	208 332	23 985 771

* Landkreditt Bank solgte sin eierandel (majoritet) i Landkreditt Finans AS pr 02.07.2018.

	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
PERSONMARKED				
Brutto balanseførte verdier pr. 1.1.2018	8 496 627	169 342	46 701	8 712 669
Overføringer :				
Overføringer til trinn 1	32 614	-24 833	-7 781	0
Overføringer til trinn 2	-63 361	64 152	-792	0
Overføringer til trinn 3	-4 078	-9 288	13 366	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	564 782	-4 308	3 064	563 538
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 964 979	9 927	4 128	2 979 034
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-2 543 155	-48 142	-16 911	-2 608 208
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Salg av konsernselskap*	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Brutto balanseførte verdier pr. 31.12.2018	9 448 408	156 849	41 776	9 647 033

	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
NÆRINGSLIVMARKED				
Brutto balanseførte verdier pr. 1.1.2018	12 959 459	1 407 523	230 018	14 597 000
Overføringer:				
Overføringer til trinn 1	249 841	-232 206	-17 635	0
Overføringer til trinn 2	-693 038	722 200	-29 162	0
Overføringer til trinn 3	-43 432	-21 628	65 060	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	20 628	-317 647	-8 240	-305 259
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 721 888	100 911	7 359	2 830 158
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 449 819	-199 986	-59 973	-1 709 778
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Salg av konsernselskap*	-1 024 153	-28 358	-20 872	-1 073 383
Andre justeringer	0	0	0	0
Brutto balanseførte verdier pr. 30.09.2018	12 741 374	1 430 808	166 556	14 338 738

UTLÅN MED FORFALTE TERMINER	2018			
	SUM SALDO PÅ LÅNEKONTI MED FORFALTE TERMINER	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND
Personmarked	152 608	19 579	10 351	22 650
Næringslivsmarked	209 538	41 135	27 743	18 101
Totalt	362 146	60 714	38 094	40 751

UTEN INDIVIDUELL NEDSKRIVNINGER I TRINN 3				
LÅN MED FORFALTE TERMINER	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	152 608	19 579	10 298	17 238
Næringslivsmarked	209 538	41 135	23 967	5 168
Totalt	362 146	60 714	34 265	22 406

MED NEDSKRIVNINGER I TRINN 3				
LÅN MED FORFALTE TERMINER	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	0	0	53	5 412
Næringslivsmarked	0	0	3 776	12 933
Totalt	0	0	3 829	18 345

2017

SUM SALDO PÅ LÅNEKONTI MED FORFALTE TERMINER	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	82 738	28 500	12 623	6 225
Næringslivsmarked	341 271	140 595	50 575	18 194
Totalt	424 009	169 095	63 198	24 419

UTEN INDIVIDUELL NEDSKRIVNING				
LÅN MED FORFALTE TERMINER	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	82 738	28 500	12 623	812
Næringslivsmarked	332 459	140 595	50 575	654
Totalt	415 197	169 095	63 198	1 466

MED INDIVIDUELL NEDSKRIVNING				
LÅN MED FORFALTE TERMINER	1–30 DGR	1–3 MND	3–12 MND	> 12 MND
Personmarked	0	0	0	5 413
Næringslivsmarked	8 812	0	0	17 540
Totalt	8 812	0	0	22 953

UTLÅN SOM HAR FALT I VERDI	2017		
	BRUTTO UTLÅN	VIRKELIG VERDI AV SIKKERHETER	UTLÅN
NEDSKREVNE UTLÅN			
Personmarked	8 923	843	5 530
Næringslivsmarked	116 893	77 081	124 211
Totalt	125 816	77 924	129 741

MISLIGHOLDTE UTLÅN

TOTALT	2018	2017
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	143 119	162 636
Individuelle nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 3)	49 988	47 891
Nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 2)	8 072	n/a
Nedskrivninger - forventet tap over 12 måneder (trinn 1)	15 317	n/a
Gruppevis nedskrivninger 1)	n/a	1 000
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	93 131	114 745
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,47	0,62

PERSONMARKED	2018	2017
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	51 124	57 334
Individuelle nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 3)	8 697	8 079
Nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 2)	284	n/a
Nedskrivninger - forventet tap over 12 måneder (trinn 1)	2 215	n/a
Gruppevis nedskrivninger 1)	n/a	0
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	42 427	49 255
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,76	0,96

NÆRINGS- LIVMARKED	2018	2017
Brutto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	91 995	105 302
Individuelle nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 3)	41 291	39 812
Nedskrivninger - forventet tap over levetiden (trinn 2)	7 788	n/a
Nedskrivninger - forventet tap over 12 måneder (trinn 1)	13 102	n/a
Gruppevis nedskrivninger 1)	n/a	1 000
Netto misligholdte utlån eldre enn 90 dager	50 704	65 490
Netto mislighold i prosent av brutto utlån	0,35	0,48

Sum engasjement på alle kunder som har lån med forfalte terminer eldre enn 90 dager eller kreditter med overtrekk over 90 dager.

TOTALT	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Tapavsetning pr. 1.1.2018	14 837	6 623	48 496	69 956
Endring i måling og forventet tap knyttet til overføring mellom trinnene:				
Overført til trinn 1	1 147	-1 047	-99	0
Overført til trinn 2	-687	874	-187	0
Overført til trinn 3	-37	-117	154	0
Netto overført	423	-291	-132	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	-1 375	2 330	7 993	8 948
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	3 426	378	2 499	6 303
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-2 043	-977	-8 413	-11 433
Netto endring på ubenyttede rammer/kreditter	48	88	7	143
Konstaterte tap	0	0	4 094	4 094
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	-465	-465
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Andre justeringer	0	-79	4	-75
Tapsavsetninger pr. 31.12.18	15 317	8 072	49 988	73 377
Tap på utlån pr 31.12.2018				7 590

PERSONMARKED	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Tapavsetning pr. 1.1.2018	2 049	302	8 616	10 967
Endring i måling og forventet tap knyttet til overføring mellom trinnene:				
Overført til trinn 1	55	-42	-13	0
Overført til trinn 2	-26	27	-1	0
Overført til trinn 3	-2	-31	32	0
Netto overført	27	-45	18	0
Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	-112	70	121	79
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	975	17	10	1 001
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-711	-62	-59	-832
Netto endring på ubenyttede rammer/kreditter	-13	2	0	-11
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	-8	-8
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Tapsavsetninger pr. 31.12.18	2 215	284	8 697	11 196
Tap på utlån pr 31.12.2018				229

NÆRINGSLIVMARKED

ENDRINGER I TAPS- AVSETNINGER

	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Tapavsetning pr. 1.1.2018	12 788	6 321	39 880	58 989
Endring i måling og forventet tap knyttet til overføring mellom trinnene:				
Overført til trinn 1	1 092	-1 006	-86	0
Overført til trinn 2	-661	847	-186	0
Overført til trinn 3	-35	-87	122	0
Netto overført	396	-246	-150	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	-1 263	2 260	7 872	8 869
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 451	361	2 489	5 302
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 332	-915	-8 354	-10 601
Netto endring på ubenyttede rammer/kreditter	61	86	7	153
Konstaterte tap	0	0	4 094	4 094
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	-457	-457
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Andre justeringer	0	-79	4	-75
Tapsavsetninger pr. 31.12.18	13 102	7 788	41 291	62 181
Tap på utlån pr 31.12.2018				7 361

TOTALT

	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Brutto balanseførte verdier pr. 1.1.2018	16 848 231	1 548 506	255 847	18 652 584
Overføringer				
Overføringer til trinn 1	282 455	-257 039	-25 415	0
Overføringer til trinn 2	-756 398	786 352	-29 954	0
Overføringer til trinn 3	-47 510	-30 917	78 426	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	-105 767	-325 601	-7 473	-438 840
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	5 126 248	114 484	13 784	5 254 516
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-3 185 387	-248 128	-76 884	-3 510 399
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Brutto balanseførte verdier pr. 31.12.2018	18 161 873	1 587 657	208 332	19 957 861

PERSONMARKED	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Brutto balanseførte verdier pr. 1.1.2018	4 914 088	169 342	46 701	5 130 130
Overføringer :				
Overføringer til trinn 1	32 614	-24 833	-7 781	0
Overføringer til trinn 2	-63 361	64 152	-792	0
Overføringer til trinn 3	-4 078	-9 288	13 366	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	-6 306	318	-277	-6 265
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 444 295	17 068	5 906	2 467 269
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 902 068	-54 499	-15 443	-1 972 011
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Brutto balanseførte verdier pr. 31.12.2018	5 415 184	162 260	41 679	5 619 123

NÆRINGS- LIVMARKED	TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
	FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	
Brutto balanseførte verdier pr. 1.1.2018	11 934 143	1 379 165	209 146	13 522 454
Overføringer :				
Overføringer til trinn 1	249 841	-232 206	-17 635	0
Overføringer til trinn 2	-693 038	722 200	-29 162	0
Overføringer til trinn 3	-43 432	-21 628	65 060	0
Netto endring på finansielle eiend. som ikke er fraregnet	-99 460	-325 919	-7 195	-432 575
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 681 953	97 415	7 878	2 787 247
Fin. eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 283 318	-193 629	-61 440	-1 538 388
Konstaterte tap	0	0	0	0
Inngått på tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Brutto balanseførte verdier pr. 31.12.2018	12 746 689	1 425 397	166 652	14 338 738

UTLÅN MED FORFALTE TERMINER

2018

SUM SALDO PÅ LÅNEKONTI MED FORFALTE TERMINER

	1-30 DAGER	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	105 929	19 579	10 351	22 650
Næringslivmarked	209 538	41 135	27 743	18 101
Totalt	315 467	60 714	38 094	40 751

UTEN INDIVIDUELL NEDSKRIVNING LÅN MED FORFALTE TERMINER

	1-30 DAGER	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	105 929	19 579	10 298	17 238
Næringslivmarked	209 538	41 135	23 967	5 168
Totalt	315 467	60 714	34 265	22 406

MED INDIVIDUELL NEDSKRIVNING LÅN MED FORFALTE TERMINER

	1-30 DAGER	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	0	0	53	5 412
Næringslivmarked	0	0	3 776	12 933
Totalt	0	0	3 829	18 345

2017

SUM SALDO PÅ LÅNEKONTI MED FORFALTE TERMINER

	1-30 DAGER	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	65 152	28 500	12 623	6 225
Næringslivmarked	184 722	56 808	32 454	17 710
Totalt	249 874	85 308	45 077	23 935

UTEN INDIVIDUELL NEDSKRIVNING LÅN MED FORFALTE TERMINER

	1-30 DAGER	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	65 152	28 500	12 623	812
Næringslivmarked	175 910	56 808	32 454	475
Totalt	241 062	85 308	45 077	1 287

MED INDIVIDUELL NEDSKRIVNING LÅN MED FORFALTE TERMINER

	1-30 DAGER	1-3 MND	3-12 MND	> 12 MND
Personmarked	0	0	0	5 413
Næringslivmarked	8 812	0	0	17 235
Totalt	8 812	0	0	22 648

UTLÅN SOM HAR FALT I VERDI 2017

NEDSKREVNE UTLÅN	BRUTTO UTLÅN	VIRKELIG VERDI AV SIKKERHETER
Personmarked	8.923	843
Næringslivsmarked	116.893	77.081
Totalt	125.816	77.924

NOTE 6 NEDSKRIVNINGER PÅ UTLÅN

KONSERN

ENDRING I INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER 2017	TOTALT	NÆRINGSLIV	PERSONMARKED
Nedskrivninger på individuelle utlån 1.1.	45 966	40 800	5 166
- Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	3 396	3 396	0
+ Økning i individuelle nedskrivninger i perioden	1 928	1 928	0
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	5 668	2 606	3 062
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1 970	1 970	0
= Individuelle nedskrivninger 31.12.	48 196	39 968	8 228

ENDRING I NEDSKRIVNINGER PÅ GRUPPEN AV UTLÅN 2017	TOTALT	NÆRINGSLIV	PERSONMARKED
Nedskrivning på grupper av utlån 1.1.	1 488	1 488	0
+/- Periodens endringer i nedskrivninger	0	0	0
= Nedskrivning på grupper av utlån 31.12.	488	1 488	0

Utlånsporteføljen består av lån og kreditter gitt til tre ulike markeder; personmarked, primærlandbruk og næringskunder (SMB). Konsernet har med utgangspunkt i tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til betjeningsevne og pant, vurdert det som hensiktsmessig og riktig å foreta en vurdering av personmarked og primærlandbruk som to grupper.

Næringskundene er relativt få i antall og har større ulikheter i grunnlaget for betjeningsevne og delvis også sikkerhet. Porteføljene vurderes å være robuste i forhold til en konjunkturedgang og det ligger ingen signaler i porteføljene eller endring i rammevilkår som tilsier systematiske tap.

TAP PÅ UTLÅN 2017	TOTALT	NÆRINGSLIV	PERSONMARKED
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2 464	-598	3 062
+ Periodens endring i nedskrivning på grupper av utlån	0	0	0
+ Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	3 396	3 396	0
+ Konstaterte tap i perioden uten tidligere individuelle nedskrivninger	44	44	0
- Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	290	277	13
Tap på utlån i perioden	5 614	2 565	3 049

RENTEINNTEKTER PÅ NEDSKREVNE UTLÅN 2017	TOTALT	NÆRINGSLIV	PERSONMARKED
Inntektsførte renter	230	230	0

MORBANK

ENDRING I INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER

2017

Nedskrivninger på individuelle utlån 1.1.	45 661
- Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	3 396
+ Økning i individuelle nedskrivninger i perioden	1 928
+ Nye individuelle nedskrivninger i perioden	5 668
- Tilbakeføring av individuelle nedskrivninger i perioden	1 970
= Individuelle nedskrivninger 31.12.	47 891

ENDRING I NEDSKRIVNING PÅ GRUPPER AV UTLÅN

2017

Nedskrivninger på grupper av utlån 1.1	1 000
+/- Periodens endringer i nedskrivninger	0
= Nedskrivning på grupper av utlån 31.12.	1 000

Landkreditt Bank har med utgangspunkt i tilnærmet like risikoegenskaper med hensyn til betjeningsevne og pant, vurdert det som hensiktsmessig og riktig å foreta en vurdering av personmarked og primærlandbruk som to grupper.

Næringskundene er relativt få i antall og har større ulikheter i grunnlaget for betjeningsevne og delvis også sikkerhet. Porteføljene vurderes å være robuste i forhold til en konjunkturedgang og det ligger ingen signaler i porteføljene eller endring i rammevilkår som tilsier systematiske tap. Til tross for et mulig verdifall og økt arbeidsledighet i bankens viktigste markedsområder, er det styrets oppfatning at det med den svært forsiktige belåningsgraden i porteføljene ikke foreligger grunnlag for å foreta gruppenedskrivning av bankens utlånseksponering mot primærlandbruk eller personmarked.

TAP PÅ UTLÅN

2017

Periodens endring i individuelle nedskrivninger	2 464
+ Periodens endring i nedskrivning på grupper av utlån	0
+ Konstaterte tap i perioden med tidligere individuelle nedskrivninger	3 396
+ Konstaterte tap i perioden uten tidligere individuelle nedskrivninger	44
- Inngang på tidligere konstaterte nedskrivninger	290
Tap på utlån i perioden	5 614

RENTEINNTEKTER PÅ NEDSKREVNE UTLÅN 2017

TOTALT

NÆRINGS LIV

PERSONMARKED

Inntektsførte renter	230	230	0
----------------------	-----	-----	---

KONSERN

Konsernet definerer sine hovedmarkedssegmenter til å være næringsliv og personmarked. Innenfor segmentet næringsliv er landbruk den dominerende næringen. Innen landbruk er hovedvekten av lånene gitt til eiendommer i sentrale områder og sikret innenfor 60 prosent av godkjent verdigrunnlag. Økt vekt på bostedsverdier medfører positiv verdiutvikling særlig for de eiendommer som ligger i sentrale områder.

Innen personmarkedet vurderes kvaliteten på utlånsporteføljen til å være høy. Hovedvekten av utlånene er gitt på basis av sikkerhet i eiendommer som ligger i sentrale strøk der det i vurdering av betjeningsevne er tatt høyde for en betydelig renteøkning, og der de fleste lån er gitt innenfor 60 prosent av godkjent verdigrunnlag.

Konsernet benytter en modell for risikoklassifisering av utlån og kreditter til alle kunder som beregner risiko på grunnlag av godheten i kundens betjeningsevne og belåningsgrad. Betjeningsevne og belåningsgrad vurderes uavhengig av hverandre. Beregnet risikoklasse er et resultat av en kombinasjon av betjeningsevne og belåningsgrad. Betjeningsevne er kundens evne til å betjene gjelden med renter og avdrag. Belåningsgrad er kundens belåning av verdivurderte sikkerheter som i all hovedsak er eiendommer.

Beregnet risikoklasse er et resultat av en kombinasjon av betjeningsevne og belåningsgrad. Avhengig av resultatet av beregningen klassifiseres kunden i henholdsvis lav, middels eller høy risikoklasse.

Gjennom medlemskapet i Finans Norge har Landkreditt Bank en avtale som dekker varemottakers garantiansvar i Oppgjørs- og driftskredittordningen for landbruket. Ordningen går i korte trekk ut på at innvilget kreditt til landbruket sikres gjennom

notifisering av fremtidige produsentoppgjør fra medlemsbedrifter av samvirkeordningen fra 1967 og privatordningen fra 1968. Størrelse på limit innvilges i forhold til størrelsen på leveransene til ovennevnte bedrifter pr år. Hovedregel er at kreditten maksimeres til 40 prosent av netto overført beløp til bank, inklusive merverdiavgift. Kredittenes størrelse gjennomgås årlig. Medlemsbedriftenes kausjonsansvar er å anse som en simpel kausjon og begrenses til 50 prosent av bankens tap på driftskreditten.

Tapsrisikoen i den samlede porteføljen vurderes som lav.

Landkreditt Boligkreditt definerer sitt hovedmarked til å være godt sikrede boliglån til personmarkeds kunder i Landkreditt Bank. Det forventes ingen negative endringer i tapsutsiktene for dette markedssegmentet. Kvaliteten på utlånsporteføljen vurderes å være høy. Alle utlån er nedbetalingslån eller boligkreditter med flytende rente. Alle engasjementer risikoklassifiseres etter en modell som i hovedsak bygger på betjeningsevne og sikkerhet. Risikoklassifiseringen foretas hver gang det er endring i kundens engasjement eller pant. Løpende engasjementer risikoklassifiseres kvartalsvis. Alle lån skal ha en panteverdi innenfor 75 prosent av boligens verdi.

Landkreditt Finans inngår i sammenligningstallene for 2017. Selskapet ble solgt med virkning fra 2. juli 2018.

SPESIFIKASJON INNEN RISIKOGRUPPER PR 31.12.2018

LANDBRUKSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	NEDSKRIVNINGER TRINN 1	NEDSKRIVNINGER TRINN 2	NEDSKRIVNINGER TRINN 3	JUSTERT OVER UTVIDET RESULTAT	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	11 679 821	73,4	9 745 119	1 934 702	9 198	1 395	0	n/a	11 669 228
Lav til middels risiko	2 742 360	17,2	2 544 193	198 166	1 641	2 561	0	n/a	2 738 157
Middels risiko	866 571	5,4	817 275	49 296	381	1 491	0	n/a	864 699
Høy risiko	637 371	4,0	600 172	32 199	132	1 297	32 092	n/a	598 850
Usikrede kortkreditter	131	0,0	70	62	0	0	0	n/a	132
Sum landbrukskunder	15 921 254	100,0	13 706 829	2 214 425	11 352	6 744	32 092	0	15 871 066

NÆRINGSLIVSKUNDER <small>(ikke inkl. landbrukskunder)</small>	ENGASJEMENT	PROSENT ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	NEDSKRIVNINGER TRINN 1	NEDSKRIVNINGER TRINN 2	NEDSKRIVNINGER TRINN 3	JUSTERT OVER UTVIDET RESULTAT	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	512 808	67,4	398 640	114 168	1 318	347	0	n/a	511 143
Lav til middels risiko	122 034	16,0	111 369	10 665	274	242	0	n/a	121 518
Middels risiko	74 944	9,9	74 249	696	118	327	0	n/a	74 500
Høy risiko	50 719	6,7	47 631	3 087	40	128	9 199	n/a	41 351
Usikrede kortkreditter	69	0,0	19	50	0	0	0	n/a	69
Sum næringlivskunder	760 574	100,0	631 908	128 666	1 750	1 044	9 199	0	748 581

PERSONMARKEDSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	NEDSKRIVNINGER TRINN 1	NEDSKRIVNINGER TRINN 2	NEDSKRIVNINGER TRINN 3	JUSTERT OVER UTVIDET RESULTAT	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	8 591 099	78,9	7 442 511	1 148 079	3 336	94	0	n/a	8 587 160
Lav til middels risiko	1 727 970	15,9	1 658 029	69 941	678	113	0	n/a	1 727 179
Middels risiko	470 365	4,3	459 361	11 004	191	29	0	n/a	470 145
Høy risiko	89 637	0,8	85 209	4 427	7	47	8 664	n/a	80 918
Usikrede kortkreditter	3 190	0,0	1 923	1 268	1	1	33	n/a	3 156
Sum personmarkeds kunder	10 882 261	100,0	9 647 033	1 234 719	4 213	284	8 697	0	10 868 558

SPESIFIKASJON INNEN RISIKOGRUPPER PR 31.12.2017

LANDBRUKSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVID. NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	10 743 928	69,0	8 893 708	1 850 209	0	10 743 917
Lav til middels risiko	2 742 950	17,6	2 532 841	210 107	0	2 742 948
Middels risiko	719 904	4,6	672 989	46 913	0	719 902
Høy risiko	723 449	4,6	686 609	35 890	29 422	693 077
Leiefinansieringsavtaler	635 007	4,1	635 007	0	0	635 007
Usikrede kortkreditter	173	0,0	112	61	0	173
Sum landbrukskunder	15 565 411	100,0	13 421 266	2 143 180	29 422	15 535 024

NÆRINGSLIVSKUNDER <small>(ikke inkl. landbrukskunder)</small>	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVID. NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	544 596	42,5	450 520	94 076	0	544 596
Lav til middels risiko	164 849	12,9	155 239	9 610	0	164 849
Middels risiko	73 385	5,7	72 846	540	0	73 386
Høy risiko	68 309	5,3	64 480	3 829	10 390	57 919
Leiefinansieringsavtaler	431 023	33,6	431 023	0	305	430 718
Usikrede kortkreditter	100	0,0	50	50	0	100
Sum næringlivskunder	1 282 262	100,0	1 174 158	108 105	10 695	1 271 569

PERSONMARKEDSKUNDER <small>(ikke inkl. landbrukskunder)</small>	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVID. NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	7 729 426	78,6	6 698 197	1 031 231	0	7 729 428
Lav til middels risiko	1 535 132	15,6	1 471 410	63 720	0	1 535 130
Middels risiko	450 079	4,6	432 761	17 320	0	450 081
Høy risiko	115 630	1,2	108 532	7 098	8 079	107 551
Leiefinansieringsavtaler	0	0	0	0	0	0
Usikrede kortkreditter	3 554	0	1 856	1 697	0	3 553
Sum personmarkeds kunder	9 833 822	100,0	8 712 757	1 121 066	8 079	9 825 744

Brutto utlån er summen av nedbetalingslån og trukkede kreditter. Potensiell eksponering er ikke utnyttede trekkrettigheter samt garantier. Maksimal eksponering er summen av Brutto utlån, Potensiell eksponering og fratrukket Individuelle nedskrivninger.

	31.12.2018	31.12.2017
Periodiserte fremtidige salgsgevinster leasing	N.a.	33 197

MORBANK

SPESIFIKASJON INNEN RISIKOGRUPPER PR 31.12.2018

LANDBRUKSSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	NEDSKRIVNINGER TRINN 1	NEDSKRIVNINGER TRINN 2	NEDSKRIVNINGER TRINN 3	JUSTERT UTVIDET OVER RESULTAT	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	11 679 821	73,4	9 745 119	1 934 702	9 198	1 395	0	594	11 669 822
Lav til middels risiko	2 742 360	17,2	2 544 193	198 166	1 641	2 561	0	50	2 738 207
Middels risiko	866 571	5,4	817 275	49 296	381	1 491	0	15	864 714
Høy risiko	632 311	4,0	600 172	32 199	132	1 297	32 092	3	598 853
Usikrede kortkreditter	131	0,0	70	62	0	0	0	0	132
Sum landbrukskunder	15 921 254	100,0	13 706 829	2 214 425	11 352	6 744	32 092	662	15 871 728

NÆRINGS LIVSKUNDER <small>(ikke inkl. landbrukskunder)</small>	ENGASJEMENT	PROSENT ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	NEDSKRIVNINGER TRINN 1	NEDSKRIVNINGER TRINN 2	NEDSKRIVNINGER TRINN 3	JUSTERT UTVIDET OVER RESULTAT	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	512 808	67,4	398 640	114 168	1 318	347	0	67	511 210
Lav til middels risiko	122 034	16,0	111 369	10 665	274	242	0	11	121 529
Middels risiko	74 944	9,9	74 249	696	118	327	0	0	74 500
Høy risiko	50 719	6,7	47 631	3 087	40	128	9 199	0	41 351
Usikrede kortkreditter	69	0,0	19	50	0	0	0	0	69
Sum næringslivskunder	760 574	100,0	631 908	128 666	1 750	1 044	9 199	78	748 659

PERSONMARKEDSKUNDER <small>(ikke inkl. landbrukskunder)</small>	ENGASJEMENT	PROSENT ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	NEDSKRIVNINGER TRINN 1	NEDSKRIVNINGER TRINN 2	NEDSKRIVNINGER TRINN 3	JUSTERT UTVIDET OVER RESULTAT	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	4 130 893	68,9	3 796 615	334 277	1 510	94	0	1 533	4 130 821
Lav til middels risiko	1 364 368	22,8	1 338 194	26 174	532	113	0	507	1 364 230
Middels risiko	411 528	6,9	401 306	10 222	167	29	0	157	411 489
Høy risiko	85 512	1,4	81 085	4 427	5	47	8 664	5	76 801
Usikrede kortkreditter	3 190	0,1	1 923	1 268	1	1	33	0	3 156
Sum personmarkeds kunder	5 995 491	100,0	5 619 123	376 368	2 215	284	8 697	2 202	5 986 497

SPESIFIKASJON INNEN RISIKOGRUPPER PR 31.12.2017

LANDBRUKSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVID. NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	10 736 622	72,0	8 886 402	1 850 209	0	10 736 611
Lav til middels risiko	2 742 950	18,4	2 532 841	210 107	0	2 742 948
Middels risiko	717 544	4,8	670 629	46 913	0	717 542
Høy risiko	723 084	4,8	686 733	35 890	29 422	693 201
Usikrede kortkreditter	173	0,0	112	61	0	173
Sum landbrukskunder	14 920 373	100,0	12 776 717	2 143 180	29 422	14 890 475

NÆRINGSLIVKUNDER <small>(ikke inkl. landbrukskunder)</small>	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVID. NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	539 601	63,9	445 525	94 076	0	539 601
Lav til middels risiko	164 849	19,5	155 239	9 610	0	164 849
Middels risiko	71 771	8,5	71 232	540	0	71 772
Høy risiko	68 060	8,1	64 231	3 829	10 390	57 670
Usikrede kortkreditter	100	0,0	50	50	0	100
Sum næringlivskunder	844 381	100,0	736 277	108 105	10 390	833 992

PERSONMARKEDSKUNDER	ENGASJEMENT	PROSENT-ANDEL	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	INDIVID. NEDSKRIVNINGER	MAKSIMAL EKSPONERING
Lav risiko	3 775 217	68,6	3 452 267	322 952	0	3 775 219
Lav til middels risiko	1 236 871	22,5	1 207 047	29 822	0	1 236 869
Middels risiko	394 441	7,2	382 002	12 440	0	394 442
Høy risiko	93 001	1,7	86 958	6 043	8 079	84 922
Usikrede kortkreditter	3 554	0,1	1 856	1 697	0	3 553
Sum personmarkedskunder	5 503 084	100,0	5 130 130	372 954	8 079	5 495 005

Brutto utlån er summen av nedbetalingslån og trukkede kreditter. Potensiell eksponering er ikke utnyttede trekkrettigheter. Maksimal eksponering er summen av Brutto utlån, Potensiell eksponering og fratrukket Individuelle nedskrivninger.

NOTE 8 BRUTTO UTLÅN FORDELT PÅ DE VIKTIGSTE GEOGRAFISKE OMRÅDER

KONSERN	31.12.2018	PROSENT-ANDEL	31.12.2017	PROSENT-ANDEL
Østfold	2 209 632	9,21	1 939 558	8,32
Akershus	5 046 200	21,04	4 726 455	20,28
Oslo	3 032 263	12,64	2 940 662	12,62
Hedmark	1 167 230	4,87	1 259 993	5,41
Oppland	1 145 888	4,78	1 146 976	4,92
Buskerud	1 571 958	6,55	1 513 663	6,49
Vestfold	1 587 848	6,62	1 596 863	6,85
Telemark	399 098	1,66	420 633	1,80
Aust-Agder	190 864	0,80	204 138	0,88
Vest-Agder	271 978	1,13	278 675	1,20
Rogaland	2 837 074	11,83	2 669 039	11,45
Hordaland	930 310	3,88	857 395	3,68
Sogn og Fjordane	139 569	0,58	208 194	0,89
Møre og Romsdal	584 104	2,44	625 531	2,68
Trøndelag	1 720 922	7,17	1 775 706	7,62
Nordland	679 989	2,83	645 703	2,77
Troms	388 649	1,62	389 113	1,67
Finnmark	43 957	0,18	73 017	0,31
Utenfor Norge	38 238	0,16	38 355	0,16
Sum	23 985 771	100,00	23 309 670	100,00

MORBANK	31.12.2018	PROSENT-ANDEL	31.12.2017	PROSENT-ANDEL
Østfold	1 984 798	9,94	1 713 927	9,19
Akershus	3 720 440	18,64	3 483 674	18,69
Oslo	1 807 040	9,05	1 732 414	9,29
Hedmark	1 077 282	5,40	1 077 307	5,78
Oppland	1 071 875	5,37	992 086	5,32
Buskerud	1 326 456	6,65	1 268 130	6,80
Vestfold	1 451 042	7,27	1 373 192	7,37
Telemark	368 242	1,85	352 573	1,89
Aust-Agder	168 552	0,84	177 515	0,95
Vest-Agder	243 505	1,22	242 778	1,30
Rogaland	2 687 871	13,47	2 447 476	13,13
Hordaland	790 648	3,96	665 726	3,57
Sogn og Fjordane	125 241	0,63	127 837	0,69
Møre og Romsdal	529 474	2,65	532 214	2,85
Trøndelag	1 572 752	7,88	1 511 770	8,11
Nordland	630 249	3,16	571 291	3,06
Troms	335 531	1,68	291 699	1,56
Finnmark	39 868	0,20	54 696	0,29
Utenfor Norge	26 995	0,14	27 819	0,15
Sum	19 957 860	100,00	18 644 124	100,00

NOTE 9 UTLÅN FORDELT PÅ DE VIKTIGSTE NÆRINGER OG PERSONMARKED

KONSERN

PR. 31.12.2018	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER	NEDSKRIVNINGER
Personmarkeds kunder	9 647 033	1 231 305	53 008	13 151
Næringslivkunder	14 338 742	2 328 302	90 111	62 181
Sum	23 985 771	3 559 607	143 119	75 332
Landbruk	13 706 833	2 206 349	81 535	50 186
Industri	47 828	14 907	0	208
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	208 345	16 063	7 439	10 034
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	74 101	18 203	438	384
Eiendomsdrift	197 606	25 183	3	743
Tjenesteytende næringer	104 029	47 597	696	626
Øvrige kunde grupper	0	0	0	0
Sum næringslivkunder	14 338 742	2 328 302	90 111	62 181

PR. 31.12.2017	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER
Personmarkeds kunder	8 712 102	1 121 065	57 334	8 079
Næringslivkunder	14 596 571	2 251 285	121 133	40 117
Sum	23 308 669	3 372 350	178 467	48 196
Landbruk	13 425 420	2 143 180	106 961	29 508
Industri	80 371	15 022	529	0
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	445 358	21 000	8 270	9 219
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	91 960	27 098	213	197
Eiendomsdrift	255 908	24 907	728	1 000
Tjenesteytende næringer	292 988	20 078	4 432	193
Øvrige kunde grupper	4 566	0	0	0
Sum næringslivkunder	14 596 571	2 251 285	121 133	40 117

Konsernet definerer sine hovedmarkedssegmenter til å være landbruk og personmarked. Innen landbruk er hovedvekten av lånene gitt til finansiering av eiendommer i sentrale områder, hovedsakelig sikret innenfor 60 prosent av godkjent verdigrunnlag. Økt vekt på bostedsverdier medfører positiv verdiutvikling særlig for de eiendommer som ligger i sentrale områder. Det forventes ingen negative endringer i tapsutsiktene for dette markedssegmentet. Se for øvrig egen omtale om Oppgjørs- og driftskredittordningen (note 7). Det har siden ordningen ble etablert vært marginale tap, og det foreligger ikke informasjon som tyder på at risikobildet er endret.

Innen personmarkedet vurderes kvaliteten på utlånsporteføljen til å være høy. Hovedvekten av utlånene er gitt på basis av sikkerheter i eiendommer som ligger i sentrale strøk der det i vurdering av betjeningsevne er tatt høyde for en betydelig renteøkning og der de fleste lån er gitt innenfor 60 prosent av godkjent verdigrunnlag.

ENGASJEMENTSBELØP MED VERDIFALL, MISLIGHOLD OG NEDSKRIVNINGER FORDELT PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER

31.12.2017	ENGASJEMENTER MED VERDIFALL	PROSENT- ANDEL	MISLIGHOLD	PROSENT- ANDEL	NEDSKRIV- NINGER	PROSENT- ANDEL
Østfold	10 895	8,66	16 957	9,50	5 194	10,78
Akershus	1 586	1,26	14 825	8,31	1 683	3,49
Oslo	22 253	17,69	18 040	10,11	6 784	14,08
Hedmark	6 997	5,56	16 243	9,10	6 464	13,41
Oppland	23 475	18,66	8 807	4,93	6 500	13,49
Buskerud	485	0,39	16 488	9,24	500	1,04
Vestfold	9 064	7,20	17 317	9,70	1 953	4,05
Telemark	13 460	10,70	8 184	4,59	1 893	3,93
Aust-Agder	110	0,09	3 637	2,04	93	0,19
Vest-Agder	0	0,00	53	0,03	55	0,11
Rogaland	5 022	3,99	6 348	3,56	1 075	2,23
Hordaland	7 412	5,89	12 183	6,83	4 000	8,30
Sogn og Fjordane	6 891	5,48	526	0,29	3 137	6,51
Møre og Romsdal	3 428	2,72	3 073	1,72	3 266	6,78
Sør-Trøndelag	50	0,04	12 974	7,27	53	0,11
Nord-Trøndelag	0	0,00	9 644	5,40	0	0,00
Nordland	93	0,07	6 670	3,74	51	0,11
Troms	10 424	8,29	2 247	1,26	3 373	7,00
Finnmark	4 171	3,32	4 251	2,38	2 123	4,40
Utland	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Sum	125 816	100,00	178 467	100,00	48 196	100,00

FORDELING AV GARANTIANSVAR	2018	2017
Betalingsgarantier	4 700	4 985
Lånegarantier	3 500	3 500
Andre garantier	7 783	8 423
Sum garantiansvar	15 983	16 908

MORBANK PR. 31.12.2018	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER	NEDSKRIVNINGER
Personmarkeds kunder	5 619 123	372 954	53 008	11 196
Næringslivkunder	14 338 738	2 328 302	90 111	62 181
Sum	19 957 861	2 701 256	143 119	73 377
Landbruk	13 706 829	2 206 349	81 535	50 186
Industri	47 828	14 907	0	208
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	208 345	16 063	7 439	10 034
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	74 101	18 203	438	384
Eiendomsdrift	197 606	25 183	3	743
Tjenesteytende næringer	104 029	47 597	696	626
Sum næringslivkunder	14 338 738	2 328 302	90 111	62 181

PR. 31.12.2017	BRUTTO UTLÅN	POTENSIELL EKSPONERING	MISLIGHOLDTE ENGASJEMENTER	INDIVIDUELLE NEDSKRIVNINGER
Personmarkeds kunder	5 129 476	372 954	57 334	8 079
Næringslivkunder	13 513 648	2 251 285	105 302	39 812
Sum	18 643 124	2 624 239	162 636	47 891
Landbruk	12 777 371	2 143 180	96 932	29 422
Industri	51 115	15 022	0	0
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	245 054	21 000	7 431	9 000
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	77 438	27 098	213	197
Eiendomsdrift	223 469	24 907	1	1 000
Tjenesteytende næringer	139 201	20 078	725	193
Sum næringslivkunder	13 513 648	2 251 285	105 302	39 812

FORDELING AV GARANTIANSVAR	2018	2017
Betalingsgarantier	4 700	4 985
Lånegarantier	3 500	3 500
Andre garantier	7 783	8 423
Sum garantiansvar	15 983	16 908

NOTE 10 RENTEINNETEKTER OG RENTEKOSTNADER PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER SOM IKKE ER BOKFØRT TIL VIRKELIG VERDI

	KONSERN		MORBANK	
	2018	2017	2018	2017
Renter og inntekter av utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	5 838	5 622	12 626	9 975
Renter og inntekter av utlån til og fordringer på kunder	687 885	672 521	429 262	535 008
Sum renteinntekter og inntekter som er bokført til amortisert kost	693 722	678 143	441 887	544 982
Renter og kostnader på gjeld til kredittinstitusjoner	65	176	67	181
Renter og kostnader på innskudd fra og gjeld til kunder	227 931	206 826	227 931	206 826
Renter og kostnader på utstedte verdipapirer	121 281	112 768	66 588	63 118
Renter og kostnader på ansvarlig lånekapital	6 307	4 885	6 307	4 885
Sum rentekostnader og kostnader som er bokført til amortisert kost	355 584	324 656	300 894	275 010

NOTE 11 PROVISJONSINTEKTER OG PROVISJONSKOSTNADER

	KONSERN		MORBANK	
	2018	2017	2018	2017
Garantiprovisjon	303	375	303	375
Gebyrer betalingsformidling	15 101	15 739	15 098	15 739
Gebyrer forvaltningstjenester	9 093	6 960	9 093	6 960
Gebyrinntekter leasing	3 698	7 238	0	0
Andre gebyrer og provisjonsinntekter	5 230	6 696	5 229	5 802
Sum gebyrer og provisjonsinntekter	33 425	37 008	29 723	28 876
Avgitt garantiprovisjon	500	500	500	500
Gebyrkostnader clearing/oppgjør	3 935	3 977	3 926	3 971
Andre gebyrer og provisjonskostnader	648	1 203	163	200
Sum gebyrer og provisjonskostnader	5 083	5 680	4 589	4 671

NOTE 12 NÆRSTÅENDE PARTER

Internhandel i konsernet er gjort i henhold til egne avtaler og på armlengdes avstand. Avregning av felleskostnader i konsernet er fordelt på konsernselskapene i henhold til nøkler, avhengig av de ulike kostnadsartene. Nærstående parter består av konsernselskapene Landkreditt SA, Landkreditt Boligkreditt AS, Landkreditt Forvaltning AS og Landkreditt Forsikring AS samt ledende ansatte og nærstående. Landkreditt Finans AS var nærstående fram til og med 30. juni 2018.

MELLOMVÆRENDE OG TRANSAKSJONER MELLOM

LANDKREDITT BANK (MORBANKEN) OG ANDRE KONSERNSELSKAP

	2018	2017
Renteinntekter	10 603	12 276
Rentekostnader	496	898
Periodens utbytte fra datterselskap	845	972
Gebyrer og provisjonsinntekter	10 266	6 962
Netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	0	0
Andre driftsinntekter	2 068	2 070
Andre driftskostnader	101	101
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	245 357	287 681
Netto kjøp (+) / salg (-) utlån til kunder*	-448 664	-844 836
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	21 109	544 556
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	11	11 835
Lån og innskudd fra kunder	24 993	122 674
Opptjente, ikke mottatte inntekter	1 125	821
Utbytte fra datterselskap opptjent	383	491
Skyldig konsernbidrag til Landkreditt SA	6 224	6 084

* = Kjøp / salg av utlån til Landkreditt Boligkreditt

For opplysning om ledende ansatte se note 15.

NOTE 13 KAPITALDEKNING

De formelle minstekravene til egenkapital innebærer at konsernet skal ha en kapitaldekning på minimum 15,5 prosent. Både konsernet og de relevante datterselskapene har interne minimumskrav til kapitaldekning ut over det de formelle minimumskravene tilsier. De konkrete minimumsnivåene er nedfelt i dokumentet « Dokumentasjon om risikoprofil og nødvendig kapitalbehov (ICAAP)». Det interne minstekravet utgjør til enhver tid summen av de formelle minstekravene, Pilar 2-tillegget fastsatt av Finanstilsynet (2,7 prosent) samt et internt bufferkrav på 0,5 prosent.

KONSERN

	31.12.2018	31.12.2017
Ansvarlig kapital	2 892 668	2 668 459
Kjernekapital	2 641 670	2 493 330
Ren kjernekapital	2 442 520	2 294 180
Kapitalinstrumenter som kvalifiserer som ren kjernekapital	1 380 000	1 380 000
Innbetalt aksjekapital	1 380 000	1 380 000
Opptjent egenkapital i form av tilbakeholdte resultater	1 101 379	861 783
Minoritetsinteresser som kan medregnes i ren kjernekapital	0	93 893
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-2 689	-2 374
Andre immaterielle eiendeler	-36 170	-39 122
Pensjonsmidler	0	0
Evigvarende fondsobligasjoner	199 150	199 150
Ansvarlig lånekapital	250 998	175 129
Samlet beregningsgrunnlag	13 558 423	13 924 711
Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko	12 795 094	13 202 271
Institusjoner	182 839	138 564
Foretak	18 608	746 537
Massemarkedsengasjementer	4 694 662	4 732 943
Engasjementer med pantsikkerhet i eiendom	6 981 195	6 680 315
Forfalte engasjementer	273 910	268 013
Obligasjoner med fortrinnsrett	164 953	142 188
Andeler i verdipapirfond	344 346	350 493
Øvrige engasjementer	134 581	143 218
Beregningsgrunnlag for posisjons-, valuta- og varerisiko	0	0
Valuta	0	0
BEREGNINGSGRUNNLAG FOR OPERASJONELL RISIKO		
Basismetode	763 329	722 440
Ren kjernekapitaldekning	18,01	16,48
Kjernekapitaldekning	19,48	17,91
Kapitaldekning	21,33	19,16

MORBANK

	31.12.2018	31.12.2017
Ansvarlig kapital	2 760 304	2 390 265
Kjernekapital	2 509 306	2 215 136
Ren kjernekapital	2 310 156	2 015 986
Kapitalinstrumenter som kvalifiserer som ren kjernekapital	1 380 000	1 380 000
Innbetalt aksjekapital	1 380 000	1 380 000
Opptjent egenkapital i form av tilbakeholdte resultater	969 020	676 988
Justeringer i ren kjernekapital knyttet til regulatoriske filtre	-2 694	-3 171
Andre immaterielle eiendeler	-36 170	-37 831
Pensjonsmidler	0	0
Evigvarende fondsobligasjoner	199 150	199 150
Ansvarlig lånekapital	250 998	175 129
Samlet beregningsgrunnlag	12 076 263	11 815 414
Beregningsgrunnlag for kreditt-, motparts- og forringelsesrisiko	11 449 123	11 225 282
Institusjoner	239 389	206 272
Foretak	18 608	27 801
Massemarkedsengasjementer	4 694 662	4 447 310
Engasjementer med pantsikkerhet i eiendom	5 354 055	5 095 828
Forfalte engasjementer	273 910	244 267
Obligasjoner med fortrinnsrett	164 953	169 256
Andeler i verdipapirfond	344 346	350 493
Øvrige engasjementer	359 199	684 056
Beregningsgrunnlag for posisjons-, valuta- og varerisiko	0	0
Valuta	0	0
BEREGNINGSGRUNNLAG FOR OPERASJONELL RISIKO		
Basismetode	627 140	590 132
Ren kjernekapitaldekning	19,13	17,06
Kjernekapitaldekning	20,78	18,75
Kapitaldekning	22,86	20,23

NOTE 14 SEGMENTINFORMASJON

RESULTAT- OG BALANSEUTVIKLING I DATTERSELSKAPER

2018	LAND- KREDITT BANK	LANDKREDITT BOLIGKREDITT (100 %)	LANDKREDITT FINANS (62 %)	ELIMINERING	TOTALT
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	323 309	26 820	25 267	0	375 395
Utbytte	1	0	0	0	1
Netto gebyrer og provisjonsinntekter	25 134	-6	3 213	0	28 341
Netto inntekt på finansielle instrumenter	-13 808	-511	12	0	-14 307
Gevinst ved salg av aksjer i datterselskap	187 289	0	0	-86 313	100 976
Andre driftsinntekter	3 005	0	0	-429	2 576
Kostnader	193 674	700	9 771	-429	203 716
Tap på utlån	7 590	223	0	0	7 813
Resultat før skatt	136 377	25 379	18 721	-86 313	281 453

* Landkreditt Finans solgt pr 02.07.2018

31.12.2018

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 224 447	2 761	0	-245 368	981 840
Utlån til og fordringer på kunder	19 884 484	4 031 203	0	-4 940	23 910 747
Verdipapirer til virkelig verdi	2 893 881	16 908	0	-221 307	2 689 483
Utsatt skattefordel	2 102	0	0	0	2 102
Immaterielle eiendeler	36 170	0	0	0	36 170
Varige driftsmidler	19 530	0	0	0	19 530
Forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter	1 364	0	0	-18	1 346
Sum eiendeler	24 061 978	4 050 872	0	-471 632	27 641 218

Lån fra kredittinstitusjoner	16 221	245 358	0	-245 368	16 211
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 468 124	0	0	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 967 695	3 476 797	0	-21 157	7 423 335
Annen gjeld	71 718	6 271	0	-4 740	73 249
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptj. innt.	17 410	60	0	-18	17 452
Sum gjeld	21 541 168	3 728 486	0	-271 282	24 998 371
Aksjekapital	1 380 000	200 000	0	-200 000	1 380 000
Fondsobligasjoner	199 150	0	0	0	199 150
Annen egenkapital	941 661	122 387	0	-350	1 063 697
Sum egenkapital	2 520 811	322 387	0	-200 350	2 642 847
Sum gjeld og egenkapital	24 061 978	4 050 872	0	-471 632	27 641 218

2017	LAND- KREDITT BANK	LANDKREDITT BOLIGKREDITT (100 %)	LANDKREDITT FINANS (62 %)	ELIMINERING	TOTALT
Netto rente- og kredittprovisjonsinntekter	301 699	25 202	49 930	0	376 831
Utbytte	2 112	0	0	0	2 112
Netto gebyrer og provisjonsinntekter	24 205	2	7 121	0	31 328
Netto inntekt på finansielle instrumenter	24 388	51	41	0	24 480
Andre driftsinntekter	2 575	0	0	-362	2 213
Kostnader	182 761	649	21 678	-362	204 726
Tap på utlån	5 614	0	0	0	5 614
Resultat før skatt	166 604	24 606	35 414	0	226 625

31.12.2017

Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	1 043 020	4 546	9 993	-299 516	758 043
Utlån til og fordringer på kunder	18 595 233	3 582 539	1 115 410	0	23 293 182
Verdipapirer til virkelig verdi	3 171 247	14 951	9 959	-822 524	2 373 633
Immaterielle eiendeler	37 831	0	1 291	0	39 121
Varige driftsmidler	16 536	0	127	0	16 663
Forskuddsbet. kostn. og opptj. ikke mottatte inntekter	7 597	0	10 945	-29	18 513
Sum eiendeler	22 871 464	3 602 036	1 147 725	-1 122 069	26 499 156

Lån fra kredittinstitusjoner	27 063	184 666	103 014	-299 516	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder	16 330 819	0	0	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	4 162 810	3 108 660	721 111	-545 218	7 447 363
Utsatt skatt	6 466	0	12 773	0	19 238
Annen gjeld	70 132	5 747	53 122	-4 563	124 438
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptj. inntekter	18 040	49	9 179	-29	27 239
Sum gjeld	20 615 331	3 299 122	899 199	-849 326	23 964 325
Aksjekapital	1 380 000	200 000	100 000	-300 000	1 380 000
Fondsobligasjoner	199 150	0	0	0	199 150
Annen egenkapital	676 983	102 915	148 526	27 257	955 681
Sum egenkapital	2 256 133	302 915	248 526	-272 743	2 534 831
Sum gjeld og egenkapital	22 871 464	3 602 036	1 147 725	-1 122 069	26 499 156

NOTE 15 OPPLYSNINGER OM ANSATTE OG TILLITSVALGTE

	KONSERNET		MORBANKEN	
	2018	2017	2018	2017
Antall ansatte, eksklusive innleide vikarer	84	96	84	82
Antall årsverk	82,4	94,6	82,6	80,6

	KONSERNET		MORBANKEN	
	2018	2017	2018	2017
Godtgjørelse til medlemmer av styret	837	906	757	808

LEDENDE ANSATTE I LANDKREDITT BANK KONSERN	LØNN	UTBETALT	ANDRE	PERIODI-	SUM	SUM	LÅN ²
		BONUS	SKATTE-	SERT			
		2018	PLIKTIGE	PENSJONS-	2018	2017	
Ole Laurits Lønnum, konsernsjef	2 599	0	337	KOSTNAD ¹	3 575	3 445	6 776
Jon Martin Østby, visekonsernsjef *)	1 785	85	10		2 453	2 364	0
Einar Storsul, direktør marked og IKT	1 698	80	10		1 952	1 854	0
Emil Inversini, direktør salg kunde	1 537	73	30		1 804	1 729	3 973
Lars Tore Myklätun direktør juridisk	1 270	60	34		1 528	1 463	4 508
Trond Solberg, direktør risikostyring *)	1 376	64	17		1 932	1 868	600

1) Alle har innskuddsbasert pensjon unntatt de som er merket med *. Disse har ytelsesbasert pensjon.

2) Alle har utlånsbetingelser som for ansatte generelt.

Landkreditt Bank har etablert godtgjørelsesordninger i henhold til forskrift om godtgjørelser i finansinstitusjoner mv. Som overordnet prinsipp skal konsernets praktisering av godtgjørelsesbetingelser totalt sett være konkurransedyktige når det gjelder fastlønn, forsikringsordninger, pensjoner og variabel godtgjørelse. Den variable godtgjørelsen skal balanseres mot selskapets risikoeksponering og kontroll slik at ikke unødig og uønsket risiko tas. Konsernets samlede godtgjørelsesordninger skal være konkurransedyktige, enkle og forutsigbare for å bidra til en god prestasjonskultur. Godtgjørelsesordningene skal være i samsvar med konsernets overordnede mål, risikotoleranse og langsiktige interesser. Opptjent variabel godtgjørelse i 2018 utgjør 2.216 (2.236).

STYRET	STYREHONORAR		UTBETALT	ANDRE	PERIODISERT	SAMLET	
I LANDKREDITT BANK AS	OG ANDRE	LØNN	BONUS	SKATTEPLIKTIGE	PENSJONS-	GODTGJØRELSE	LÅN
	YTELSER ¹		2018 ³	YTELSER ³	KOSTNAD ²	2018	
Inge Støve, leder	273	0	0	0	0	273	0
Eli Reistad, nestleder	88	0	0	0	0	88	2 719
Elin Schanche	173	0	0	0	0	173	1 169
Knut A Nordmo	85	0	0	0	0	85	2 971
Øyvind Hestnes, ansattevalgt	85	742	35	39	64	965	7 901
Ingrid Fjeldstad Luke, ansatte	85	556	32	5	32	710	2 247
Oddveig Gikling-Bjørnå, vara	12	0	0	0	0	12	793
Marianne Rudlang, ansatte vara	12	609	33	31	58	743	2 875
Jørgen Østby, ansatte vara	12	641	32	30	44	759	3 353

1) Styregodtgjørelse fastsettes av ordinær generalforsamling for ett år.

2) Alle ansatte har innskuddsbasert pensjon.

3) Annen godtgjørelse fra Landkreditt Bank.

4) De ansattes styremedlemmer har utlånsbetingelser som for ansatte generelt. Øvrige styremedlemmer har lån til ordinære utlånsbetingelser og er ikke omfattet av personallåneordningen.

Ordinær pensjonsalder for konsernsjef følger aldersgrensen i den kollektive tjenstepensjonsordningen slik denne er til enhver tid. Det er gjensidig mulighet for fratredelse fra 62 år. Slutter konsernsjef i stillingen vil det på gitte vilkår kunne utløses etterlønn i 6 måneder, regnet fra utløpet av oppsigelsesfristen.

Pantesikret utlån til ansatte pr 31.12.2018 utgjør 225.401.

Skattepliktig rentefordel knyttet til rentesubsidiering av lån til ansatte i Landkreditt Bank utgjør 1.203.

STYRET I LANDKREDITT BOLIGKREDITT AS	STYREHONORAR OG ANDRE YTELSER ¹		LØNN ²	UTBETALT BONUS 2018	ANDRE SKATTEPLIKTIGE YTELSER ³	PERIODISERT PENSJONS- KOSTNAD ⁴	SAMLET GODTGJØRELSE 2018		LÅN ⁵
Ole Laurits Lønnum, leder	0	2 797		0	337	639	3 773	6 776	
Emil Inversini, nestleder	0	1 654		73	30	164	1 921	3 973	
Aase Lømo	12	0		0	0	0	12	1 827	
Lars Johannessen	0	1 020		51	15	133	1 219	1 085	

¹) Styregodtgjørelse fastsettes av ordinær generalforsamling for ett år.

²) Lønn fra Landkreditt Bank.

³) Annen godtgjørelse utbetalt fra Landkreditt Bank.

⁴) Pensjonsordning i Landkreditt Bank.

⁵) Styremedlemmer som er ansatte i Landkreditt Bank har lån i Landkreditt Bank til utlånsbetingelser for ansatte generelt. Øvrige styremedlemmer har lån til ordinære markedsbetingelser.

REVISJONSKOSTNADER	KONSERNET		MORBANKEN	
	2018	2017	2018	2017
Revisjonshonorar	922	1 093	771	708
Andre tjenester utenfor revisjonen	172	84	172	84
Andre attestasjoner	4	0	0	0
Skatt, rådgivning	131	134	98	92

Alle beløp er inklusive merverdiavgift.

NOTE 16 AKSJER OG OBLIGASJONER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI

KONSERN	31.12.2018	31.12.2017
Sertifikater og obligasjoner utstedt av stater	439 925	354 199
Fond med obligasjoner garantert av stater	95 871	95 390
Obligasjoner med fortrinnsrett	1 620 908	1 421 216
Fondsobligasjoner og ansvarlige lån	134 840	98 719
Rentefond	343 178	345 187
Aksjefond	51 160	55 322
Andre aksjer og andeler	3 599	3 599
Sum aksjer og obligasjoner	2 689 482	2 373 632

Pr 31.12.2018 utgjør effektiv rente på investeringer i rentebærende verdipapirer 1,68 prosent (1,43 prosent pr. 31.12.2017). Effektiv rente er beregnet ved å ta nominell rente på investeringene korrigert for periodisering av over/-underkurs. Gjennomsnittlig tid til renteregulering er 75 dager.

	RISIKO- VEKT	ANSKAFSELSES- KOST	BOKFØRT VERDI	ANDEL BØRSNOTERT	VIRKELIG VERDI
Sertifikater og obligasjoner utstedt av stater	0 %	439 034	439 925	100 %	439 925
Fond med obligasjoner garantert av stater	0 %	102 875	95 871	n.a.	95 871
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	1 615 616	1 620 908	100 %	1 620 908
Fondsoblig. og ansvarlige lån utstedt av andre	100 %	134 555	134 840	100 %	134 840
Rentefond	20-100%	341 505	343 178	n.a.	343 178

1) Risikovekt benyttes ved beregning av selskapets kapitaldekning

NETTO INNTEKT PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI	2018	2017
Netto verdiendring og gevinst/-tap på rentebærende verdipapirer	13 494	17 197
Netto verdiendring og gevinst/-tap på aksjer og aksjefond	-27 802	7 290
Netto gevinst/-tap på valuta	1	-7
Sum netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	-14 307	24 481

Se note 2.11 vedrørende prinsipper for verddivurdering

MORBANK	31.12.2018	31.12.2017
Sertifikater og obligasjoner utstedt av stater	423 018	329 289
Fond med obligasjoner garantert av stater	95 871	95 390
Fondsobligasjoner og ansvarlige lån	134 840	373 064
Obligasjoner med fortrinnsrett	1 642 065	1 692 090
Rentefond	343 178	345 187
Aksjefond	51 160	55 322
Andre aksjer og andeler	3 599	3 599
Sum aksjer og obligasjoner	2 693 731	2 893 941

Pr 31.12.2018 utgjør effektiv rente på investeringer i rentebærende verdipapirer 1,68 prosent (1,17 prosent pr. 31.12.2017). Effektiv rente er beregnet ved å ta nominell rente på investeringene korrigert for periodisering av over/-underkurs. Gjennomsnittlig tid til renteregulering er 75 dager.

	RISIKO- VEKT	ANSKAFFESES- KOST	BOKFØRT VERDI	ANDEL BØRSNOTERT	VIRKELIG VERDI
Sertifikater og obligasjoner utstedt av stater	0 %	422 139	423 018	100 %	423 018
Fond med obligasjoner garantert av stater	0 %	102 875	95 871	n.a.	95 871
Obligasjoner med fortrinnsrett	10 %	1 636 715	1 642 065	100 %	1 642 065
Fondsobligasjoner og ansvarlige lån	100 %	134 555	134 840	100 %	134 840
Rentefond	20-100 %	341 505	343 178	100 %	343 178

ANDELER I AKSJEFOND	BOKFØRT VERDI 31.12.2018	MARKEDS- VERDI 31.12.2018	AVKASTNING 2018	BOKFØRT VERDI 31.12.2017	MARKEDS- VERDI 31.12.2017	AVKASTNING 2017
Landkreditt Utbytte	51 160	51 160	-314	55 322	55 322	9 402

NETTO INNTEKT PÅ FINANSIELLE INSTRUMENTER VURDERT TIL VIRKELIG VERDI	2018	2017
Netto verdiendring og gevinst/-tap på rentebærende verdipapirer	-13 494	17 105
Netto verdiendring og gevinst/-tap på aksjer	-315	7 290
Netto gevinst/-tap på valuta	1	-7
Sum netto inntekt på finansielle instrumenter vurdert til virkelig verdi	-13 808	24 388

Se note 2.11 vedrørende prinsipper for verdivurdering.

NOTE 17 AKSJER OG ANDELER

KONSERN

AKSJER	ORGANIS- ASJONS NUMMER	ANTALL- AKSJER/ ANDELER	EIER ANDEL	BOKFØRT VERDI 31.12.2018	BOKFØRT VERDI 31.12.2017	KOST- PRIS	BØRS- NOTERT
BankAsept AS	883 982 282	250	n.a.	125	125	125	Nei
Landbrukets Dataflyt SA	913 294 394	1	8,40 %	320	320	320	Nei
Bankenes ID-tjeneste AS	988 477 052	66	6,60 %	13	13	13	Nei
VISA Norge FLI	986 593 047	n.a.	n.a.	3 141	3 141	0	Nei
		317	0	3 599	3 599	458	

MORBANK

Pr 31.12.2018 har Landkreditt Bank AS følgende datterselskaper:

Landkreditt Finans AS ble solgt 02.07.2018

	ORGANIS ASJONS- NUMMER	ANSKAFFESES KOST	ANTALL AKSJER	RESULTAT	EGEN- KAPITAL
Landkreditt Boligkreditt AS (100 %)	996 225 127	200 150	200 000	19 700	322 386

AKSJER	ORGANIS- ASJONS NUMMER	ANTALL- AKSJER/ ANDELER	EIER ANDEL	BOKFØRT VERDI 31.12.2018	BOKFØRT VERDI 31.12.2017	KOST- PRIS	BØRS- NOTERT
BankAsept AS	883 982 282	250	n.a.	125	125	125	Nei
Landbrukets Dataflyt SA	913 294 394	1	8,40 %	320	320	320	Nei
Bankenes ID-tjeneste AS	988 477 052	66	6,60 %	13	13	13	Nei
VISA Norge FLI	986 593 047	n.a.	n.a.	3 141	3 141	0	Nei
				3 599	3 599	458	

NOTE 18 IMMATERIELLE EIENDELER OG VARIGE DRIFTSMIDLER

	KONSERN			MORBANK		
	IMMATERIELLE EIENDELER	ANLEGGSMIDLER	EIENDOM	IMMATERIELLE EIENDELER	ANLEGGSMIDLER	EIENDOM
Anskaffelseskost 01.01.2018	128 535	36 745	178	128 535	36 745	178
+ Tilgang dette år	8 811	5 494	79	8 811	5 494	79
- Avgang dette år	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.2018	137 346	42 239	257	137 346	42 239	257
Akk. ordinære avskrivninger 01.01.2018	90 796	20 395	39	90 796	20 395	39
+ Årets avskrivninger	10 380	2 550	9	10 380	2 550	9
Akk. ordinære avskrivninger 31.12.2018	101 176	22 945	49	101 176	22 945	49
Bokført verdi 31.12.2018	36 170	19 294	208	36 170	19 294	208
Avskrivningssatser:	0-33 %	10-33 %	0-5 %	0-33 %	10-33 %	0-5 %

Immaterielle eiendeler består av EDB-lisenser og programvare.

	KONSERN		MORBANK	
	INVESTERINGER	SALG	INVESTERINGER	SALG
INVESTERINGER I OG SALG AV ANLEGGSMIDLER				
2014	430	2 407	430	2 407
2015	11 392	0	11 392	0
2016	12 958	0	12 740	0
2017	18 130	0	16 805	0
2018	14 384	0	14 384	0

NOTE 19 LEIEFINANSIERING

FINANSIELL LEASING

BRUTTOINVESTERING I LEIEAVTALER

31.12.2017

Forfaller innen 1 år	326 281
Forfaller 1–5 år	760 614
Forfaller senere enn 5 år	84 528
Total bruttoinvestering i leieavtaler	1 171 422

NETTOINVESTERING I LEIEAVTALER

31.12.2017

Forfaller innen 1 år	285 555
Forfaller 1–5 år	699 663
Forfaller senere enn 5 år	80 700
Total nettoinvestering i leieavtaler	1 065 918
Ikke opptjent finansinntekt	105 504

Nåverdien av leiebetalinger og ikke garantert restverdi (bruttoinvestering) regnskapsføres som kundefordringer. Differansen mellom nominelle leiebetalinger og ikke garantert restverdi og nåverdien av disse beløpene defineres som ikke opptjent finansinntekt, - klassifisert som renteinntekter i resultatregnskapet. Leieinntekter regnskapsføres på en slik måte at forrentningen av nettoinvesteringen i leieavtalen er konstant for hver periode i leieperioden.

Alle aksjene i Landkreditt Finans AS ble solgt med virkning fra 1. juli 2018 og selskapet inngår således ikke lenger i konsernet.

NOTE 20 GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER

KONSERN	31.12.2018		31.12.2017	
	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE
Innlån vurdert til amortisert kost	7 172 337	7 153 000	7 272 233	7 259 500
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 172 337	7 153 000	7 272 233	7 259 500

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER BOKFØRT TIL AMORTISERT KOST

VERDIPAPIRNR.	FRA DATO	TIL DATO	LÅNETYPE	GJELDENDE RENTESATS	NESTE RENTE- REGULERING	UTESTÅENDE 31.12.2018	EGEN- BEHOLD.	NETTO UTEST. 31.12.2018
NO0010746449	25.09.2015	20.02.2019	Uten avdrag	2,36 %	N.a.	200 000	196 000	4 000
NO0010708498	27.03.2014	27.03.2019	Uten avdrag	1,90 %	N.a.	300 000	175 000	125 000
NO0010764004	29.04.2016	29.04.2019	Uten avdrag	2,04 %	29.01.2019	200 000	10 000	190 000
NO0010747249	15.10.2015	20.08.2019	Uten avdrag	2,00 %	20.02.2019	315 000	0	315 000
NO0010722192	24.10.2014	24.10.2019	Uten avdrag	1,66 %	24.01.2019	300 000	65 000	235 000
NO0010703663	25.02.2014	25.02.2020	Uten avdrag	1,75 %	25.02.2019	300 000	0	300 000
NO0010763485	22.04.2016	22.04.2020	Uten avdrag	1,88 %	22.01.2019	400 000	0	400 000
NO0010742422	30.07.2015	30.07.2020	Uten avdrag	1,79 %	30.01.2019	300 000	0	300 000
NO0010743206	13.08.2015	13.11.2020	Uten avdrag	1,69 %	13.02.2019	330 000	21 000	309 000
NO0010764483	12.05.2016	12.02.2021	Uten avdrag	2,30 %	12.02.2019	500 000	0	500 000
NO0010710825	21.05.2014	20.05.2021	Uten avdrag	1,76 %	20.02.2019	450 000	0	450 000
NO0010767692	17.06.2016	17.09.2021	Uten avdrag	2,15 %	18.03.2019	325 000	0	325 000
NO0010773781	12.09.2016	12.10.2021	Uten avdrag	1,89 %	14.01.2019	500 000	0	500 000
NO0010797384	15.06.2017	15.02.2022	Uten avdrag	1,75 %	15.02.2019	400 000	0	400 000
NO0010790835	07.04.2017	07.04.2022	Uten avdrag	1,74 %	07.01.2019	400 000	0	400 000
NO0010805328	12.09.2017	12.09.2022	Uten avdrag	1,77 %	12.03.2019	400 000	0	400 000
NO0010811367	24.11.2017	24.11.2022	Uten avdrag	1,89 %	25.02.2019	500 000	0	500 000
NO0010831241	03.09.2018	03.03.2023	Uten avdrag	1,73 %	04.03.2019	350 000	0	350 000
NO0010793581	22.05.2017	22.05.2023	Uten avdrag	1,95 %	22.02.2019	500 000	0	500 000
NO0010822752	22.05.2018	22.08.2023	Uten avdrag	1,62 %	22.02.2019	450 000	0	450 000
NO0010830730	22.08.2018	22.11.2023	Uten avdrag	2,36 %	N.a.	100 000	0	100 000
NO0010836091	15.11.2018	22.02.2024	Uten avdrag	1,72 %	22.02.2019	100 000	0	100 000
Sum						7 620 000	467 000	7 153 000
						31.12.2018		31.12.2017
Markedsverdi av innlån vurdert til amortisert kost						7 205 797		7 294 646

Pr. 31.12.2018 er den gjennomsnittlige effektive rente på obligasjonslånene 1,88 prosent (1,16 prosent 31.12.2017). Effektiv rente på obligasjonsgjelden er beregnet ved å omgjøre hvert innlån til årlig effektiv rente og deretter vekte hvert innlån med størrelsen på lånet.

FORFALLSSTRUKTUR GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER	31.12.2018	31.12.2017
Gjeld som forfaller til betaling mer enn fem år etter regnskapsavslutning	100 000	500 000
Gjeld som har kortere løpetid	7 053 000	6 759 500
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 153 000	7 259 500

MORBANK	31.12.2018		31.12.2017	
	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE
Innlån vurdert til amortisert kost	3 716 697	3 704 000	3 987 681	3 977 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 716 697	3 704 000	3 987 681	3 977 000

SERTIFIKATER OG OBLIGASJONER BOKFØRT TIL AMORTISERT KOST

VERDIPAPIRNR.	FRA DATO	TIL DATO	LÅNETYPE	GJELDENE RENTESATS	NESTE RENTE- REGULERING	UTESTÅENDE 31.12.2018	EGEN BEHOLD. 31.12.2018	NETTO UTEST. 31.12.2018
NO0010746449	25.09.2015	20.02.2019	Uten avdrag	2,36 %	N.a.	200 000	196 000	4 000
NO0010708498	27.03.2014	27.03.2019	Uten avdrag	1,90 %	N.a.	300 000	175 000	125 000
NO0010764004	29.04.2016	29.04.2019	Uten avdrag	2,04 %	29.01.2019	200 000	10 000	190 000
NO0010722192	24.10.2014	24.10.2019	Uten avdrag	1,66 %	24.01.2019	300 000	65 000	235 000
NO0010742422	30.07.2015	30.07.2020	Uten avdrag	1,79 %	30.01.2019	300 000	0	300 000
NO0010764483	12.05.2016	12.02.2021	Uten avdrag	2,30 %	12.02.2019	500 000	0	500 000
NO0010773781	12.09.2016	12.10.2021	Uten avdrag	1,89 %	14.01.2019	500 000	0	500 000
NO0010790835	07.04.2017	07.04.2022	Uten avdrag	1,74 %	07.01.2019	400 000	0	400 000
NO0010811367	24.11.2017	24.11.2022	Uten avdrag	1,89 %	25.02.2019	500 000	0	500 000
NO0010831241	03.09.2018	03.03.2023	Uten avdrag	1,73 %	04.03.2019	350 000	0	350 000
NO0010793581	22.05.2017	22.05.2023	Uten avdrag	1,95 %	22.02.2019	500 000	0	500 000
NO0010830730	22.08.2018	22.11.2023	Uten avdrag	2,36 %	N.a.	100 000	0	100 000
Sum						4 150 000	446 000	3 704 000

	31.12.2018	31.12.2017
Markedsverdi av innlån vurdert til amortisert kost	3 716 937	3 148 463

Pr. 31.12.2018 er den gjennomsnittlige effektive rente på obligasjonslånene 1,94 prosent (1,18 prosent 31.12.2017). Effektiv rente på obligasjonsgjelden er beregnet ved å omgjøre hvert innlån til årlig effektiv rente og deretter vekte hvert innlån med størrelsen på lånet.

FORFALLSSTRUKTUR GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER	31.12.2018	31.12.2017
Gjeld som forfaller til betaling mer enn fem år etter regnskapsavslutning	0	500 000
Gjeld som har kortere løpetid	3 704 000	3 477 000
Sum gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 704 000	3 977 000

NOTE 21 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL OG FONDSOBLIGASJONER

I konsernet er det kun Landkreditt Bank som har tatt opp ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner.

	31.12.2018		31.12.2017	
	PÅLYDENDE	BOKFØRT VERDI	PÅLYDENDE	BOKFØRT VERDI
Ansvarlig lånekapital	250 998	250 000	175 129	175 000
Fondsobligasjoner	199 150	200 000	199 150	200 000
Sum	450 148	450 000	374 279	375 000

TIDSBEGRENSET ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

VERDIPAPIRNR.	FRA DATO	TIL DATO	LÅNE-TYPE	GJELDENDE RENTESATS	NESTE RENTE-REGULERING	UTESTÅENDE 31.12.2018	EGEN-BEHOLD.	NETTO UTEST. 31.12.2018	CALL DATO
NO0010712417	27.05.2014	27.05.2024	Uten avdrag	2,81 %	27.02.2019	75 000	0	75 000	27.05.2019
NO0010821432	25.04.2018	25.04.2028	Uten avdrag	2,50 %	19.01.2019	175 000	0	175 000	25.04.2023
Sum						250 000	0	250 000	

EVIGVARENDE FONDSOBLIGASJONER

VERDIPAPIRNR.	FRA DATO	TIL DATO	LÅNE-TYPE	GJELDENDE RENTESATS	NESTE RENTE-REGULERING	UTESTÅENDE 31.12.2018	EGEN-BEHOLD.	NETTO UTEST. 31.12.2018	CALL-DATO
NO0010789860	05.04.2017	Evigvarende	Uten avdrag	4,48 %	07.01.2019	50 000	0	50 000	05.04.2022
NO0010821127	20.04.2018	Evigvarende	Uten avdrag	4,38 %	21.01.2019	150 000	0	150 000	24.04.2023
Sum						200 000	0	200 000	

	31.12.2018	31.12.2017
Markedsverdi av ansvarlig lånekapital og fondsobligasjoner vurdert til amortisert kost	445 027	377 659

KONTANTSTRØM GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONER

KONSERN NOMINELLE VERDIER	31.12.2018	EMITTERT	FORFALT/INNLOST	31.12.2017
Ordinær ansvarlig lånekapital	250 000	175 000	100 000	175 000
Fondsobligasjoner	200 000	150 000	150 000	200 000
Sum tilleggs kapital	450 000	325 000	250 000	375 000

NOTE 22 PENSJONSFORPLIKTELSER

KONSERN

Konsernets pensjonsordninger tilfredsstillter kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon. I konsernet er det kun Landkreditt Bank som har ytelsesbasert pensjonsordning. I tillegg har Landkreditt Bank AFP-ordning som foreløpig regnskapsføres som en innskuddsbasert ordning. Kostnaden for denne i 2018 utgjør 1.303 (1.285 i 2017).

Totalt kostnadsført på innskuddsbaserte pensjonsordninger i 2018 utgjør 5.603 (6.382 i 2017). Ytelsespensjonsordningen i Landkreditt Bank ble lukket 31.12.2015. Ansatte under 52 år er

overført til en innskuddsbasert ordning, med eventuell kompensasjon.

FORSIKREDE FONDSBASERTE FORPLIKTELSER

Pensjonsordningen behandles regnskapsmessig i henhold til IAS 19 Ansatteytelser. I henhold til denne regnskapsstandard behandles selskapets pensjonsordning som en ytelsesplan. Landkreditt Bank AS har kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i livsforsikringsselskap. Denne omfatter i alt 23 aktive og 21 pensjonister. Ordningen gir rett til definerte fremtidige ytel-

ser. Ytelsene er i hovedsak avhengig av opptjeningsår, lønnsnivå og størrelsen på ytelsen fra Folketrygden. Ved beregning av størrelse på opptjent pensjon er lineært prinsipp benyttet. Årlig alderspensjon fra pensjonsordningen utgjør differansen mellom 66 prosent av pensjonsgrunnlaget og en antatt alderspensjon fra Folketrygden.

USIKREDE IKKE FONDSBASERTE FORPLIKTELSE

Gjeldende AFP-ordning behandles foreløpig regnskapsmessig som en innskuddsordning. Innbetalinger til denne er i 2017 og 2018 ført mot resultat.

For konsernsjef er det avtalt pensjon over drift. Pensjonsalder følger aldersgrensen i den kollektive pensjonsordningen med

gjensidig mulighet for fratredelse fra 62 år. Avtalen sikrer en total pensjonsutbetaling på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. For visekonsernsjef og direktør risikostyring er det avtalt pensjon over drift med mulighet for fratredelse ved henholdsvis 65 og 64 år. Arbeidsgiveravgift avsettes sammen med øvrige pensjonsforpliktelser.

Konsernet benytter tilnærmet Norsk Regnskapsstiftelses forutsetninger i sine beregninger.

ØKONOMISKE FORUTSETNINGER	FORSIKRET ORDNING	
	2018	2017
Diskonteringsrente	2,74 %	2,26 %
Årlig lønnsvekst	1,48 %	3,10 %
Regulering av pensjoner under utbetaling	0,80 %	0,50 %
Regulering av Folketrygdens grunnbeløp	3,20 %	3,10 %
Renteberegning på fondsmidler	2,74 %	2,26 %
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgift	14,10 %	14,10 %

	2018	2017
Påløpt pensjonsforpliktelse ved periodens begynnelse	50 300	46 515
Årets pensjonsopptjening, Service Cost	3 362	2 959
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	1 117	1 148
Planendring	0	0
Aktuarielt tap (gevinst)	667	1 454
Oppgjør	0	0
Arbeidsgiveravgift av innbetaling pensjonsmidler	-49	-61
Pensjonsutbetalinger	-1 781	-1 715
Påløpt pensjonsforpliktelse ved periodens slutt	53 616	50 300

BEVEGELSER PENSJONSMIDLER	2018	2017
Pensjonsmidler ved periodens begynnelse	49 873	55 300
Renteberegning på pensjonsmidlene	1 112	1 412
Aktuarielt (tap) gevinst	1 473	-5 533
Betalte kostnader	0	-24
Innbetalinger	49	151
Arbeidsgiveravgift av innbetalte pensjonsmidler	-49	-61
Pensjonsutbetalinger	-1 433	-1 373
Oppgjør	0	0
Pensjonsmidler ved periodens slutt	51 025	49 873

AVSTEMMING - BALANSEFØRT PENSJONSFORPLIKTELSE

Balanseført pensjonsforpliktelse ved periodens begynnelse	428	-8 784
Resultatført pensjonskostnad	3 368	2 718
Aktuarielt tap/(gevinst) ført mot egenkapital	-806	6 988
Innbetalinger inklusive arbeidsgiveravgift	-49	-151
Utbetalt pensjon over drift inklusive arbeidsgiveravgift	-348	-343
Balanseført pensjonsforpliktelse inkl arbeidsgiveravgift *)	2 591	428
*) Inkludert arbeidsgiveravgift med:	900	810

PERIODENS PENSJONSKOSTNADER INKLUSIVE ARBEIDSGIVERAVGIFT

Årets pensjonsopptjening, Service Cost	3 363	2 548
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	1 117	1 148
Renteberegning på pensjonsmidlene	-1 112	-1 412
Overgangsordning AFP	0	0
Avslutning avtale	0	0
Administrasjonskostnader	0	24
Oppgjør	0	0
Resultatført pensjonskostnad	3 368	2 307

FORUTSETNINGER

	31.12.2018	31.12.2017
Amortiseringsfaktor (forventet gjenstående tjenestetid)	6,80	7,45
Gjennomsnittlig arbeidsgiveravgiftsfaktor	14,10	14,10

DEMOGRAFISKE DATA

Antall yrkesaktive	20	21
Gjennomsnittsalder - yrkesaktive	58	58
Sum lønn	16 430	16 549
Gjennomsnittlig lønn	822	788
Antall pensjonister	18	17

Landkreditt Bank har plikt til å etablere en pensjonsordning. Dette er etablert og i samsvar med kravene i loven.

SAMMENSETNING PENSJONSMIDLER:

	2018	2017
Aksjer (14,9 %)	7 603	6 483
Obligasjoner (65,8 %)	33 575	34 412
Eiendom (18,4 %)	9 389	8 478
Annet (0,90 %)	459	499

Pensjonsmidlene er i ubetydelig grad investert i obligasjoner utstedt av selskaper i Landkreditt Bankkonsernet. Avkastning på pensjonsmidlene var 5,8 prosent i 2017. Faktisk avkastning på pensjonsmidlene i 2018 foreligger mai 2019. Estimert avkastning på pensjonsmidlene i 2018 utgjør 5,26 prosent. Forventet gjennomsnittlig durasjon på pensjonsforpliktelsen er 14,35 år.

ENDRINGER I OBLIGASJONSRENTENE:

En reduksjon i obligasjonsrentene vil øke forpliktelsene i pensjonsordningene. Dette vil bli delvis utlignet ved en økning i avkastningen på obligasjonsinvesteringene.

INFLASJONSRIKISO:

Pensjonsordningens forpliktelse har inflasjonsrisiko.

FORVENTET LEVETID:

Utbetalingsforpliktelsen gjelder for det resterende livsløpet til deltakerne i ordningen. En økning i forventet levetid vil lede til en øking i ordningens forpliktelser.

Forventet forfallstidspunkt på pensjonsordningene (nominelle kontantstrømmer):

YTELSESPENSJON	< 1 ÅR	1–2 ÅR	3–5 ÅR	> 5 ÅR
	1 683	3 188	4 567	91 476

Landkreditt Banks mål er å matche de langsiktige investeringene med forpliktelsene ettersom de forfaller. Landkreditt Bank overvåker aktivt hvordan løpetider og den forventede avkastning matcher pensjonsutbetalingene ettersom de forfaller. Investeringene er godt diversifiserte, slik at tap i en enkelt investering ikke vil ha vesentlig påvirkning på ordningens totale pensjonsmidler. Forventet samlet innbetaling til ytelsesplanen i 2019 er 49.

NETTO PERIODISERT PENSJONSKOSTNAD 2018	FORSIKRET ORDNING	USIKREDE ORDNINGER
Nåverdi av årets pensjonsopptjening	1 931	1 091
Arbeidsgiveravgift av årets opptjening	272	69
Rentekostnad av pensjonsforpliktelsene	946	171
Renteberegning på pensjonsmidlene	-1 112	0
Resultatført netto forpliktelse ved oppgjør	0	0
Administrasjonskostnader	0	0
Netto pensjonskostnad	2 038	1 330

AVSTEMMING AV PENSJONSORDNINGENS FINANSIERTE STATUS MOT BELØP I BALANSEN

	31.12.2018 FORSIKRET ORDNING	31.12.2018 UFORSIKREDE ORDNINGER	31.12.2017 FORSIKRET ORDNING	31.12.2017 UFORSIKREDE ORDNINGER
Pensjonsforpliktelser (brutto)	-44 574	-9 042	-42 565	-7 735
Pensjonsmidler (markedsverdi)	51 025	0	49 873	0
Ikke resultatførte estimatendringer og avvik	0	0	0	0
Netto pensjonsmidler (-forpliktelser)	6 451	-9 042	7 307	-7 735

UTVIKLINGEN DE SISTE FEM ÅR I DEN YTELSESBASERTE PENSJONSORDNINGEN

	2018	2017	2016	2015	2014
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	53 616	50 300	46 588	44 879	65 089
Pensjonsmidler 31.12	51 025	49 873	55 300	50 726	60 216
Overskudd/ underskudd	2 591	428	-8 712	-5 847	4 872

Pr. 31.12.2018 er estimatavviket innregnet over utvidet resultat. For konsernet og morbanken betyr det at pensjonsforpliktelsen ble redusert med 806 og egenkapitalen økt med 202 etter skatt.

SENSITIVITETSANALYSE YTELSESDORDNING 2018 BASERT PÅ FØLGENDE FORUTSETNINGER:

Diskonteringsrente +/- 0,5 %

Lønnsregulering +/- 0,5 %

Pensjonsregulering +/- 0,25 %

	SIKRET ORDNING	USIKRET ORDNING
Brutto opptjent pensjonsforpliktelse 31.12.2018	44 574	8 142
Årets pensjonsopptjening pr 31.12.2018	1 914	1 096

ENDRING I 1.000 HVIS FORUTSETNINGER ENDRES +/- 0,5 PROSENT

ESTIMERT PENSJONSFORPLIKTELSE	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	47 910	41 567	8 996	7 404
Lønnsregulering	43 449	45 637	7 564	8 768
Pensjonsregulering	43 008	46 258	7 825	8 488

ÅRETS PENSJONSOPPTJENING	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	2 094	1 753	1 230	980
Lønnsregulering	1 818	2 009	1 003	1 195
Pensjonsregulering	1 823	2 012	1 040	1 158

PROSENTVIS ENDRING HVIS FORUTSETNINGER ENDRES +/- 0,5 PROSENT

ESTIMERT PENSJONSFORPLIKTELSE	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	7,5 %	-6,7 %	10,5 %	-9,1 %
Lønnsregulering	-2,5 %	2,4 %	-7,1 %	7,7 %
Pensjonsregulering	-3,5 %	3,8 %	-3,9 %	4,2 %

ÅRETS PENSJONSOPPTJENING	SIKRET ORDNING		USIKRET ORDNING	
	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT	- 0,5 PROSENT	+ 0,5 PROSENT
Diskonteringsrente	9,4 %	-8,4 %	12,2 %	-10,6 %
Lønnsregulering	-5,0 %	4,9 %	-8,5 %	9,0 %
Pensjonsregulering	-4,7 %	5,1 %	-5,2 %	5,6 %

NOTE 23 SKATTEKOSTNAD

KONSERN

ÅRETS SKATTEKOSTNAD	2018	2017
Resultat før skatt	281 452	226 624
Permanente resultatforskjeller	-127 790	-38 360
Endring midlertidige forskjeller	71 595	3 644
Korrigerings av endring midlertidige forskjeller tidligere år	-55 561	0
Årets skattegrunnlag av ordinær drift	169 696	191 908
Endring i forskjeller som inngår i grunnlag for utsatt skatt	16 034	3 644
Betalbar skatt av årets skattegrunnlag	42 424	0
Skatteeffekt av konsernbidrag	-1 521	0
Betalbar skatt i balansen	40 903	47 977
Korreksjon avsetning tidligere år	0	251
Netto endring utsatt skatt	-162	186
Netto endring utsatt skatt som følge av endret skattesats	0	-555
Årets skattekostnad	42 262	47 859
SKATTEKOSTNAD I UTVIDET RESULTAT		
Årets skattekostnad i årsresultatet	42 262	47 859
Utsatt skatt på estimatavvik	202	-1 747
Sum skattekostnad utvidet resultat	42 464	46 112

BEREGNING AV UTSATT SKATT MIDLERTIDIGE FORSKJELLER KNYTTET TIL:	2018	2017
Pensjonsforpliktelser	-2 591	-500
Sertifikater og obligasjoner	-2 230	12 238
Regnskapsmessige avsetninger	0	-1 620
Fordringer	243	1 095 427
Forskuddsbetalt leasingleie	0	258 222
Anleggsmidler	14 379	-1 282 371
Netto negative midlertidige forskjeller	9 802	81 397
Utsatt skatt/ skattefordel 23 % og 25 %	2 450	19 238
Utsatt skattefordel på implementeringseffekt IFRS 9	4 553	0
Sum utsatt skatt/ skattefordel	-2 102	0

AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD	2018	2017
Resultat før skatt	281 452	226 624
Skatt beregnet med konsernets vektete gjennomsnittlige skattesats	70 363	56 656
-Ikke skattepliktig inntekt	-33 628	-10 776
-Skattemessig ikke fradragsberettigede kostnader	5 729	537
Kalkulert endring i utsatt skatt som følge av endret skattesats	0	-555
For mye/ lite avsatt tidligere år	0	251
Skattekostnad	42 464	46 112

MORBANK ÅRETS SKATTEKOSTNAD	2018	2017
Resultat før skatt	323 666	166 604
Permanente resultatforskjeller	-194 443	-38 240
Endring midlertidige forskjeller anleggsmidler	-499	548
Endring midlertidige forskjeller aksjer og rentepapirer	14 468	579
Endring midlertidige forskjeller pensjoner	2 091	10 127
Korrigerings for direkte balanseførte forskjeller	806	0
Årets skattegrunnlag av ordinær drift	146 090	139 618
Endring i forskjeller som inngår i grunnlag for utsatt skatt	-16 867	-11 254
Konsernbidrag	-6 224	-6 084
Grunnlag for betalbar skatt	139 865	139 618
Betalbar skatt av årets skattegrunnlag i resultatet	36 522	34 904
Korreksjon avsetning tidligere år	0	251
Netto endring utsatt skatt	-4 217	-1 085
Årets skattekostnad i årsresultatet	32 306	34 071

SKATTEKOSTNAD I UTVIDET RESULTAT		
Årets skattekostnad i årsresultatet	32 306	34 071
Utsatt skatt på estimatavvik	202	-1 747
Sum skattekostnad i utvidet resultat	32 507	32 324

BEREGNING AV UTSATT SKATT MIDLERTIDIGE FORSKJELLER KNYTTET TIL:	2018	2017
Pensjonsforpliktelser	-2 591	-500
Sertifikater og obligasjoner	-2 230	12 238
Anleggsmidler	14 623	14 124
Netto negative midlertidige forskjeller	9 802	25 863
Utsatt skatt/ skattefordel 25 %	2 450	6 466
Utsatt skattefordel på implementeringseffekt IFRS 9	4 553	0
Sum utsatt skatt/ skattefordel	-2 102	0

BETALBAR SKATT I BALANSEN	2018	2017
Betalbar skatt i skattekostnaden	38 108	34 657
Skattevirkning av konsernbidrag	-1 556	-1 521
Betalbar skatt i balansen	36 552	33 136

AVSTEMMING AV SKATTEKOSTNAD	2018	2017
Resultat før skatt	323 666	166 604
Skatt beregnet med selskapets vektete gjennomsnittlige skattesats	80 916	41 651
-Ikke skattepliktig inntekt	-48 409	-10 026
-Skattemessig ikke fradragsberettigede kostnader	-202	448
For mye/ lite avsatt tidligere år	0	251
Skattekostnad	32 306	32 324

NOTE 24 LIKVIDITETSRISIKO OG RENTERISIKO

KONSERN

SPESIFIKASJON AV KONTANTSTRØM FRA GJELDSPOSTER FORDELTE ETTER FORFALLSTIDSPUNKT 31.12.2018

	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Gjeld til kredittinstitusjoner 1)	16 211	0	0	0	0	0	16 211
Innskudd fra og gjeld til kunder 2)	17 468 124	0	0	0	0	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 3)	9 502	152 924	847 159	6 509 153	103 138	0	7 621 876
Ansvarlig lånekapital 3)	1 118	539	79 276	9 511	185 370	0	275 813
Annen gjeld/forpliktelser	6 604	21 518	31 057	0	0	12 540	71 718
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	9 741	5 029					14 770
Pensjonsforpliktelser	120	241	1 083	0	0	1 238	2 682
Sum gjeld	17 501 558	174 980	957 491	6 518 664	288 508	12 540	25 453 742

1) Gjeld til kredittinstitusjoner er uten forfall, og dermed plassert i intervallet «Inntil 1 mnd». Renteutbetalinger er ikke tatt med

2) Innskudd fra og gjeld til kunder er uten bindingstid og er derfor plassert i intervallet «inntil 1 mnd». Fremtidige renteutbetalinger er ikke tatt med.

3) Sertifikat- og obligasjonsporteføljen er gruppert etter innløsningsdato, fremtidige renteutgifter er tatt med.

Se note 3.1.3 for prinsippene vedrørende styring av likviditetsrisiko.

SPESIFIKASJON AV HOVEDPOSTER I BALANSEN GRUPPERT ETTER REPRISINGSTIDSPUNKT 31.12.2018

	INNTIL 1 MND	1-3 MND.	3-12. MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN PRISREG.	TOTALT
Fordringer på sentralbanker	67 647	0	0	0	0	0	67 647
Utlån/fordringer på kredittinstitusjoner	914 193	0	0	0	0	0	914 193
Utlån til og fordringer på kunder	1 509	23 707 027	3 572	197 539	1 100	0	23 910 747
Sertifikater og obligasjoner	266 431	2 078 123	290 170	0	0	0	2 634 723
Aksjer og andeler	51 161	0	0	0	0	3 599	54 760
Utsatt skattefordel	0	0	0	0	0	2 102	2 102
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	19 530	19 530
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	36 170	36 170
Forskuddsbet.opptjente ikke mott. inntekter	0	0	0	0	0	1 346	1 346
Sum eiendeler	1 300 940	25 785 150	293 741	197 539	1 100	62 747	27 641 217
Lån og innskudd fra kredittinst. u avtalt løpetid	16 211	0	0	0	0	0	16 211
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	17 468 124	0	0	0	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 034 411	5 058 926	0	79 000	0	0	7 172 337
Annen gjeld/forpliktelser	370	2 925	2 974	0	0	66 980	73 249
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	42	0	0	0	0	14 728	14 770
Pensjonsforpliktelse	0	0	2 682	0	0	0	2 682
Ansvarlig lånekapital	175 814	75 184	0	0	0	0	250 998
Minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	0	0
Egenkapital	199 150	0	0	0	0	2 443 697	2 642 847
Sum gjeld og egenkapital	2 425 998	22 605 159	5 656	79 000	0	2 525 405	27 641 217
Ikke balanseførte finansielle derivater	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteeksponering	-1 125 058	3 179 992	288 085	118 539	1 100	-2 462 658	0
Netto eksponering i % av forvaltningskapital	-4 %	12 %	1 %	0 %	0 %	-9 %	0 %

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passivaposter. Konsernet vil ikke kunne gjennomføre renteendringer parallelt for alle balanseposter. Basert på konsernets balanse pr 31.12.2018 gir et parallelt skift i rentekurven på ett prosentpoeng en total renterisiko på 10.489 (5.006). Resultat etter skatt og egenkapitaleffekten blir 7.867 (3.755).

SPESIFIKASJON AV KONTANTSTRØM FRA GJELDSPOSTER FORDELT ETTER FORFALLSTIDSPUNKT 31.12.2017

	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Gjeld til kredittinstitusjoner 1)	15 228	0	0	0	0	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder 2)	16 330 819	0	0	0	0	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer 3)	8 396	86 918	814 313	6 427 704	508 200	0	7 845 531
Ansvarlig lånekapital	0	1 143	102 170	76 025	0	0	179 337
Annen gjeld/forpliktelser	63 951	29 245	37 063	0	0	40 156	170 414
Sum gjeld	16 418 394	117 305	953 546	6 503 729	508 200	40 156	24 541 330

SPESIFIKASJON AV HOVEDPOSTER I BALANSEN GRUPPERT ETTER REPRISINGSTIDSPUNKT 31.12.2017

	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Fordringer på sentralbanker	65 584	0	0	0	0	0	65 584
Utlån/fordringer på kredittinstitusjoner	692 458	0	0	0	0	0	692 458
Utlån til og fordringer på kunder	1 112 158	22 080 789	36 887	63 348	0	0	23 293 182
Sertifikater og obligasjoner	747 045	1 342 757	224 910	0	0	0	2 314 712
Aksjer og andeler	55 321	0	0	3 141	0	458	58 920
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	16 663	16 663
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	39 122	39 122
Forskuddsbet.opptjente ikke mott. inntekter	17 500	0	0	0	0	1 013	18 513
Sum eiendeler	2 690 067	23 423 546	261 797	66 489	0	57 256	26 499 156
Lån og innskudd fra kredittinst. u avtalt løpetid	15 228	0	0	0	0	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	16 330 819	0	0	0	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	2 104 251	4 964 992	202 990	0	0	0	7 272 233
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	19 238	19 238
Annen gjeld/forpliktelser	73 617	33 347	35 623	0	0	8 589	151 176
Pensjonsforpliktelse	0	0	500	0	0	0	500
Ansvarlig lånekapital	0	175 129	0	0	0	0	175 129
Minoritetsinteresser	0	0	0	0	0	93 893	93 893
Egenkapital	0	199 150	0	0	0	2 241 788	2 440 938
Sum gjeld og egenkapital	2 193 096	21 703 437	239 114	0	0	2 363 509	26 499 156
Ikke balanseførte finansielle derivater	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteeksponering	496 971	1 720 109	22 683	66 489	0	-2 306 253	0
Netto eksponering i % av forvaltningskapital	2 %	6 %	0 %	0 %	0 %	-9 %	0

SPESIFIKASJON AV KONTANTSTRØM FRA GJELDSPOSTER FORDELT ETTER FORFALLSTIDSPUNKT 31.12.2018

	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Gjeld til kredittinstitusjoner	16 221	0	0	0	0	0	16 221
Innskudd fra og gjeld til kunder	17 468 124	0	0	0	0	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 581	138 968	481 802	3 341 414	0	0	3 969 764
Ansvarlig lånekapital	1 118	539	79 276	9 511	185 370	0	275 813
Annen gjeld/forpliktelser	6 234	23 260	28 083	0	0	14 141	71 718
Påløpte kostn. og mott. ikke opptjente inntekter	9 699	5 029	0	0	0	0	14 728
Pensjonsforpliktelser	120	241	1 083			1 238	2 682
Sum gjeld	17 499 277	162 766	590 245	3 350 925	185 370	15 379	21 801 640
	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Fordringer på sentralbanker	67 647	0	0	0	0	0	67 647
Utlån/fordringer på kredittinstitusjoner	1 156 800	0	0	0	0	0	1 156 800
Netto utlån til og fordringer på kunder	1 509	19 680 764	3 572	197 539	1 100	0	19 884 484
Sertifikater og obligasjoner	266 431	2 099 279	273 262	0	0	0	2 638 972
Aksjer og andeler	51 161	0	0	0	0	203 749	254 910
Utsatt skattefordel	0	0	0	0	0	2 102	2 102
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	36 170	36 170
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	19 530	19 530
Forskuddsbet.opptjente ikke mott. inntekter	0	0	0	0	0	1 364	1 364
Sum eiendeler	1 543 547	21 780 043	276 834	197 539	1 100	262 915	24 061 978
Lån og innskudd fra kredittinst. u avtalt løpetid	16 221	0	0	0	0	0	16 221
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	17 468 124	0	0	0	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 631 060	1 985 638	0	100 000	0	0	3 716 697
Annen gjeld/forpliktelser	0	0	0	0	0	71 718	71 718
Påløpte kostnader og mottatte ikke opptjente inntekter	0	0	0	0	0	14 728	14 728
Pensjonsforpliktelser	0	0	2 682	0	0	0	2 682
Ansvarlig lånekapital	175 814	75 184	0	0	0	0	250 998
Egenkapital	199 150	0	0	0	0	2 321 661	2 520 811
Sum gjeld og egenkapital	2 022 244	19 528 945	2 682	100 000	0	2 408 106	24 061 978
Ikke balanseførte finansielle derivater	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteesponering	-478 698	2 251 098	274 151	97 539	1 100	-2 145 191	0
Netto eksponering i % av forvaltningskapital	-2 %	9 %	1 %	0 %	0 %	-9 %	0 %

Renterisiko oppstår når det er forskjeller i rentebindingstid mellom aktiva og passivaposter. Banken vil ikke kunne gjennomføre renteendringer parallelt for alle balanseposter. Basert på bankens balanse pr 31.12.2018 gir et parallelt skift i rentekurven på ett prosentpoeng en total renterisiko på 8.224 (4.506). Resultat etter skatt og egenkapitaleffekten blir 6.168 (3.379).

SPESIFIKASJON AV KONTANTSTRØM FRA GJELDSPOSTER FORDELTE ETTER FORFALLSTIDSPUNKT 31.12.2017

	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Gjeld til kredittinstitusjoner	27 063	0	0	0	0	0	27 063
Innskudd fra og gjeld til kunder	16 330 819	0	0	0	0	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6 225	9 007	674 998	3 033 957	508 200	0	4 232 386
Ansvarlig lånekapital	0	1 143	102 170	76 025	0	0	179 337
Annen gjeld/forpliktelser	17 984	27 057	29 250	0	0	19 847	94 138
Fondsobligasjoner	537	1 875	153 590	4 193	54 581	0	214 775
Sum gjeld	16 382 628	39 082	960 007	3 114 174	562 781	19 847	21 078 519

SPESIFIKASJON AV HOVEDPOSTER I BALANSEN GRUPPERT ETTER REPRISINGSTIDSPUNKT 31.12.2017

	INNTIL 1 MND	1-3 MND	3-12 MND	1-5 ÅR	MER ENN 5 ÅR	UTEN FORFALL	TOTALT
Fordringer på sentralbanker	65 584	0	0	0	0	0	65 584
Utlån/fordringer på kredittinstitusjoner	977 435	0	0	0	0	0	977 435
Netto utlån til og fordringer på kunder	30 032	18 464 967	36 887	63 348	0	0	18 595 233
Sertifikater og obligasjoner	747 045	1 887 975	200 000	0	0	0	2 835 020
Aksjer og andeler	55 321	0	0	3 141	0	277 764	336 226
Immaterielle eiendeler	0	0	0	0	0	37 831	37 831
Pensjonsmidler	0	0	0	0	0	0	0
Varige driftsmidler	0	0	0	0	0	16 536	16 536
Forskuddsbet.opptjente ikke mott. inntekter	6 555	0	0	0	0	1 042	7 597
Sum eiendeler	1 881 973	20 352 942	236 887	66 489	0	333 172	22 871 463
Lån og innskudd fra kredittinst. u avtalt løpetid	27 063	0	0	0	0	0	27 063
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	16 330 819	0	0	0	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	1 602 604	2 182 087	202 990	0	0	0	3 987 681
Utsatt skatt	0	0	0	0	0	6 466	6 466
Annen gjeld/forpliktelser	17 984	27 057	29 250	0	0	13 881	88 172
Ansvarlig lånekapital	0	175 129	0	0	0	0	175 129
Egenkapital	50 508	148 643	0	0	0	2 056 983	2 256 133
Sum gjeld og egenkapital	1 698 159	18 863 736	232 240	0	0	2 077 330	22 871 463
Ikke balanseførte finansielle derivater	0	0	0	0	0	0	0
Netto renteesponering	183 814	1 489 207	4 647	66 489	0	-1 744 157	0
Netto eksponering i % av forvaltningskapital	1 %	7 %	0 %	0 %	0 %	-8 %	0

NOTE 25 UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KREDITTINSTITUSJONER

Av konsernets bankinnskudd er 5.111 bundne midler (5.653 i 2017)
 Av morbankens bankinnskudd er 5.109 bundne midler (5.041 i 2017)

	KONSERN		MORBANK	
	2018	2017	2018	2017
Utlån til og fordringer på kredittinstit. u avtalt løpetid	399 193	424 569	641 800	709 546
Utlån til og fordringer på kredittinstit. m avtalt løpetid	515 00	267 889	515 000	267 889
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	914 193	692 458	1 156 800	977 435

Den gjennomsnittlige effektive renten på utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner i konsernet pr 31.12.2018 er 0,85 prosent (0,45 prosent) i morbanken 1,08 prosent (0,68 prosent).

NOTE 26 GJENOMSNITTLIG RENTE GJELD

	KONSERN		MORBANK	
	2018	2017	2018	2017
Gjeld til kredittinstitusjoner	1,71	1,17	0,41	0,70
Innskudd fra og gjeld til kunder	1,31	1,28	1,31	1,28
Sertifikat- og obligasjonsgjeld	1,90	1,16	1,96	1,18
Ansvarlig lånekapital	2,63	1,76	2,63	1,76

Pr. 31.12. er effektiv rente på sertifikat- og obligasjonsgjeld, samt ansvarlig lånekapital, beregnet ved å omgjøre hvert innlån til årlig effektiv rente, og deretter vekte hvert innlån med størrelsen på innlånet og beregne gjennomsnittet. Innskudd fra kunder renteberegnes med utgangspunkt i daglig valuteringsmessig saldo på konto. Renten beregnes etterskuddsvis og legges til kapitalen ved årets slutt. Renten beregnes for faktisk antall dager dividert med 365.

NOTE 27 FORDELING AV INNSKUDD FRA KUNDER PÅ GEOGRAFISKE OMRÅDER OG VIKTIGE NÆRINGER

Landkreditt Bank har innskudd fra kunder, og den geografiske fordelingen er:

KONSERN

	31.12.2018	PROSENT-ANDEL	31.12.2017	PROSENT-ANDEL
Østfold	1 163 928	6,66	1 028 391	6,30
Akershus	3 462 615	19,82	3 272 096	20,04
Oslo	2 857 737	16,36	2 860 460	17,52
Hedmark	841 378	4,82	759 105	4,65
Oppland	1 047 920	6,00	949 021	5,81
Buskerud	1 422 197	8,14	1 307 822	8,01
Vestfold	1 151 508	6,59	1 090 689	6,68
Telemark	367 969	2,11	338 455	2,07
Aust-Agder	185 513	1,06	191 586	1,17
Vest-Agder	158 933	0,91	134 385	0,82
Rogaland	946 709	5,42	855 947	5,24
Hordaland	800 413	4,58	709 982	4,35
Sogn og Fjordane	327 768	1,88	278 708	1,71
Møre og Romsdal	511 963	2,93	464 446	2,84
Trøndelag	1 112 586	6,37	1 062 667	6,51
Nordland	500 636	2,87	459 508	2,81
Troms	385 212	2,21	382 726	2,34
Finnmark	115 627	0,66	105 201	0,64
Utland	107 511	0,62	79 624	0,49
Sum	17 468 124	100,00	16 330 819	100,00

Det er ingen forskjell i innskudd fra kunder i konsern og morbank.

INNSKUDD FRA KUNDER	31.12.2018	31.12.2017
Personmarkeds kunder	12 550 101	11 683 279
Næringslivkunder	4 918 023	4 647 540
Sum	17 468 124	16 330 819
Landbruk	3 214 847	2 953 717
Industri	66 624	66 308
Bygg og anlegg, kraft, vannforsyning	222 559	228 152
Varehandel, hotell- og restaurantdrift	178 264	167 617
Eiendomsdrift	225 303	196 381
Tjenesteytende næringer	774 059	725 242
Øvrige kunde grupper	236 367	310 124
Sum næringslivkunder	4 918 023	4 647 540

Konsernet har 0 mill (50 mill i 2017) i innskudd fra kunder med fastsatt løpetid.

NOTE 28 KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING

KONSERN

ASTEMMING AV KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING 2018	GJELD 1.1.	OPPTAK AV NY GJELD	TILBAKEKJØP AV EGNE UTSTEDTE OBLIGASJONER	NEDBET-ALING AV GJELD	RENTE-KOSTNAD 2018	RENTER BETALT 2018	AMORTISERING OVER-/UNDERKURS	GJELD 31.12.
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	15 228	983	0	0	65	-65	0	16 211
Innskudd fra og gjeld til kunder	16 330 819	1 137 305	0	0	227 931	-227 931	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 272 233	1 558 027	-472 393	-1 185 611	121 281	-120 755	-446	7 172 337
Gjeld stiftet ved utstedelse av ansvarlig lån	175 129	175 000	0	-100 000	6 255	-5 442	55	250 997
Gjeld stiftet ved utstedelse av fondsobligasjoner	199 150	150 000	0	-150 000	0	0	0	199 150

ASTEMMING AV KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING 2017	GJELD 1.1.	OPPTAK AV NY GJELD	TILBAKEKJØP AV EGNE UTSTEDTE OBLIGASJONER	NEDBET-ALING AV GJELD	RENTE-KOSTNAD 2017	RENTER BETALT 2017	AMORTISERING OVER-/UNDERKURS	GJELD 31.12.
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	351	14 877	0	0	176	-176	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder	15 091 829	1 238 990	0	0	206 826	-206 826	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	6 021 046	2 446 874	-547 046	-650 000	112 768	-112 213	803	7 272 233
Gjeld stiftet ved utstedelse av ansvarlig lån	175 077	0	0	0	4 885	-4 907	74	175 129

MORBANK

ASTEMMING AV KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING 2018	GJELD 1.1.	OPPTAK AV NY GJELD	TILBAKEKJØP AV EGNE UTSTEDTE OBLIGASJONER	NEDBET-ALING AV GJELD	RENTE-KOSTNAD 2018	RENTER BETALT 2018	AMORTISERING OVER-/UNDERKURS	GJELD 31.12.
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	27 063	0	0	-10 842	67	-67	0	16 221
Innskudd fra og gjeld til kunder	16 330 819	1 137 304	0	0	227 931	-227 931	0	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 987 681	804 958	-446 734	-627 000	66 588	-68 283	-514	3 716 697
Gjeld stiftet ved utstedelse av ansvarlig lån	175 129	175 000	0	-100 000	6 255	-5 442	55	250 997
Gjeld stiftet ved utstedelse av fondsobligasjoner	199 150	150 000	0	-150 000	0	0	0	199 150

ASTEMMING AV KONTANTSTRØM FRA FINANSIERING 2017	GJELD 1.1.	OPPTAK AV NY GJELD	TILBAKEKJØP AV EGNE UTSTEDTE OBLIGASJONER	NEDBET-ALING AV GJELD	RENTE-KOSTNAD 2017	RENTER BETALT 2017	AMORTISERING OVER-/UNDERKURS	GJELD 31.12.
Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	3 305	23 758	0	0	181	-181	0	27 063
Innskudd fra og gjeld til kunder	15 091 829	1 238 990	0	0	206 826	-206 826	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 141 670	1 377 493	-203 146	-330 000	63 118	-61 997	543	3 987 681
Gjeld stiftet ved utstedelse av ansvarlig lån	175 077	0	0	0	4 885	-4 907	74	175 129

NOTE 29 FORVALTNINGS- OG ADMINISTRASJONSTJENESTER

Landkreditt Bank har som sine viktigste forretningsområder å forvalte og drive mersalg på egne porteføljer samt distribusjon, salg av egne spareprodukter og salg av spareprodukter for Landkreditt Forvaltning AS. Landkreditt Bank er også agent for Landkreditt Forsikring AS. Videre utfører Landkreditt Bank administrative tjenester for Landkreditt SA, Landkreditt Forsikring AS, Landkreditt Boligkreditt AS og Landkreditt Forvaltning AS. Alle transaksjoner gjennomføres på grunnlag av forretningsmessige avtaler selskapene imellom. Se også note 12.

Pr 31. desember 2018 har selskapet netto overført 4.031 millioner kroner i boliglån til Landkreditt Boligkreditt AS (3.583 millioner kroner).

NOTE 30 KLASSIFIKASJON AV FINANSIELLE INSTRUMENTER

KONSERN

PR 31.12.2018
EIENDELER

	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT	UTLÅN OG FORDRINGER VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE FORPLIKTELSER VURDERT TIL AMORTISERT KOST	TOTALT
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	0	67 647	0	67 647
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	914 193	0	914 193
Utlån til og fordringer på kunder	0	0	23 910 747	0	23 910 747
Sertifikater og obligasjoner	2 634 723	0	0	0	2 634 723
Aksjer og andeler	54 760	0	0	0	54 760
Sum	2 689 483	0	24 892 587	0	27 582 070

FORPLIKTELSER:

Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	0	0	0	16 211	16 211
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	17 468 124	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	7 172 337	7 172 337
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	250 998	250 998
Sum	0	0	0	24 907 669	24 907 669

KONSERN

PR 31.12.2017
EIENDELER

	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	UTLÅN OG FORDRINGER	FINANSIELLE FORPLIKTELSER VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE EIENDELER TIL- GJENGELIG FØR SALG	TOTALT
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	65 584	0	0	65 584
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	692 458	0	0	692 458
Utlån til og fordringer på kunder	0	23 293 182	0	0	23 293 182
Sertifikater og obligasjoner	2 314 712	0	0	0	2 314 712
Aksjer og andeler	55 322	0	0	3 599	58 920
Sum	2 370 034	24 051 225	0	3 599	26 424 857

FORPLIKTELSER

Lån og innskudd fra kredittinstitusjoner	0	0	15 228	0	15 228
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	16 330 819	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	7 272 233	0	7 272 233
Ansvarlig lånekapital	0	0	175 129	0	175 129
Sum	0	0	23 793 410	0	23 793 410

MORBANK

PR 31.12.2018
EIENDELER

	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT	UTLÅN OG FORDRINGER VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE FORPLIKTELSER VURDERT TIL AMORTISERT KOST	TOTALT
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	0	67 647	0	67 647
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	0	1 156 800	0	1 156 800
Utlån til og fordringer på kunder	0	6 080 480	13 804 004	0	19 884 484
Sertifikater og obligasjoner	2 638 972	0	0	0	2 638 972
Aksjer og andeler	54 760	0	0	0	54 760
Sum	2 693 731	6 080 480	15 028 450	0	23 802 662

FORPLIKTELSER:

Innskudd fra kredittinstitusjoner	0	0	0	16 221	16 221
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	0	17 468 124	17 468 124
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	0	3 716 697	3 716 697
Ansvarlig lånekapital	0	0	0	250 998	250 998
Sum	0	0	0	21 452 039	21 452 039

MORBANK

PR 31.12.2017
EIENDELER

	FINANSIELLE INSTRUMENTER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	UTLÅN OG FORDRINGER	FINANSIELLE FORPLIKTELSER VURDERT TIL AMORTISERT KOST	FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG	TOTALT
Kontanter og fordringer på sentralbanker	0	65 584	0	0	65 584
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	0	977 435	0	0	977 435
Utlån til og fordringer på kunder	0	18 595 233	0	0	18 595 233
Sertifikater og obligasjoner	2 835 020	0	0	0	2 835 020
Aksjer og andeler	55 322	0	0	3 599	58 920
Sum	2 890 342	19 638 253	0	3 599	22 532 194

FORPLIKTELSER:

Innskudd fra kredittinstitusjoner	0	0	27 063	0	27 063
Innskudd fra og gjeld til kunder	0	0	16 330 819	0	16 330 819
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	0	0	3 987 681	0	3 987 681
Ansvarlig lånekapital	0	0	175 129	0	175 129
Sum	0	0	20 520 694	0	20 520 694

NOTE 31 EIENDELER OG FORPLIKTELSER MÅLT TIL VIRKELIG VERDI

KONSERN

Alle selskaper i konsernet har eiendeler og gjeld målt til virkelig verdi, men konsernet har ikke utlån til kunder målt til virkelig verdi.

Konsernet benytter følgende nivåinndeling ved vurdering av virkelig verdi

Nivå 1: Gjelder investeringer i statspapirer og andeler i rentefond med notert pris i et aktivt marked for en identisk eiendel eller forpliktelse.

Nivå 2: Gjelder investeringer i obligasjoner med fortrinnsrett og egne obligasjoner hvor verdsettelse er basert på andre observerbare faktorer, enten direkte (pris) eller indirekte (utledet fra pris), enn notert pris (nivå 1).

Nivå 3: Gjelder investeringer hvor verdsettelse er basert på faktorer som ikke er hentet fra observerbare markeder.

Se også note 2.11 for opplysning om vurdering av virkelig verdi og verdsettelsesteknikker.

PR 31.12.2018

FINANSIELLE EIENDELER FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT
- Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	878 974	1 755 749	0	2 634 723
- Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	51 161	0	3 599	54 760

FINANSIELLE EIENDELER FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT:

- Utlån til og fordringer på kunder			0	0
Sum eiendeler	930 135	1 755 749	3 599	2 689 483
Sum forpliktelser	0	0	0	0

Det har ikke vært noen overføringer mellom nivå 1 og 2 i perioden.

AVSTEMMING NIVÅ 3

Inngående balanse 01.01.2018	3 599
Utgående balanse 31.12.2018	3 599

PR 31.12.2017

FINANSIELLE EIENDELER FØRT TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT
- Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	794 776	1 519 936	0	2 314 712
- Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	55 322	0	0	55 322

FINANSIELLE EIENDELER TILGJENGELIG FOR SALG

- Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	0	0	3 599	3 599
Sum eiendeler	850 098	1 519 936	3 599	2 373 632
Sum forpliktelser	0	0	0	0

Det har ikke vært noen overføringer mellom nivå 1 og 2 i perioden.

AVSTEMMING NIVÅ 3

Inngående balanse 01.01.2017	3 599
Utgående balanse 31.12.2017	3 599

MORBANK

UTLÅN TIL OG FORDRINGER PÅ KUNDER - VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT

TRINN 1	TRINN 2	TRINN 3	TOTALT
KLASSIFISERING VED FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG FRISKE LÅN	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING	VESENTLIG ØKNING I KREDITTRISIKO SIDEN FØRSTE GANGS BALANSEFØRING OG OBJEKTIVE BEVIS PÅ TAP	
FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	

Forventet tap pr. 1.1.2018	2 535	627	5 417	8 579
Overføringer :				
Overføringer til trinn 1	144	-122	-22	0
Overføringer til trinn 2	-50	51	-1	0
Overføringer til trinn 3	-5	-44	49	0
Netto endring	89	-115	26	0

ENDRING I VIRKELIG VERDI

Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	-213	149	-1	-65
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	1 183	121	11	1 315
Finansielle eiendeler som er fraregnet i perioden	-879	-93	-48	-1 019
Konstaterte tap	0	0	0	0
Tilbakeføring av tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Endringer i model/risikoparametere	0	0	0	0
Andre justeringer	-2	0	0	-2
Forventet tap pr. 31.12.2018	2 713	690	5 406	8 809

NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT
FORVENTET TAP OVER 12 MÅNEDER	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	FORVENTET TAP OVER LEVETIDEN TIL INSTRUMENTET	

Virkelig verdi pr. 1.1.2018	5 351 613	239 554	62 436	5 653 603
Overføringer :				
Overføringer til trinn 1	51 408	-41 228	-10 180	0
Overføringer til trinn 2	-85 322	86 114	-792	0
Overføringer til trinn 3	-8 868	-12 395	21 263	0
Netto endring på finansielle eiendeler som ikke er fraregnet	-130 399	-8 324	-898	-139 620
Nye finansielle eiendeler utstedt eller kjøpt	2 499 993	36 505	6 424	2 542 922
Finansielle eiendeler som er fraregnet i perioden	-1 903 362	-51 954	-21 109	-1 976 424
Konstaterte tap	0	0	0	0
Tilbakeføring av tidligere konstaterte tap	0	0	0	0
Andre justeringer	0	0	0	0
Virkelig verdi pr. 31.12.2018	5 775 063	248 273	57 144	6 080 480

PR 31.12.2018

	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT
Finansielle eiendeler ført til virkelig verdi over resultatet:				
- Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi	862 067	1 776 905	0	2 638 972
- Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	51 160	0	3 599	54 759
Finansielle eiendeler ført til virkelig verdi over utvidet resultat:				
- Utlån til og fordringer på kunder	0	0	6 080 480	6 080 480
Sum eiendeler	913 227	1 776 905	6 084 079	8 774 212
Sum forpliktelser	0	0	0	0

Det har ikke vært noen overføringer mellom nivå 1 og 2 i perioden.

AVSTEMMING NIVÅ 3

Inngående balanse 01.01.2018	3 599
Reklassifisering utlån og fordringer på kunder til virkelig verdi over utvidet resultat *	5 653 603
Årets endring i utlån og fordringer på kunder til virkelig verdi over utvidet resultat	426 877
Utgående balanse 31.12.2018	6 084 079

* Ved implementering av IFRS 9

31.12.2017

	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	TOTALT
Finansielle eiendeler ført til virkelig verdi over resultatet				
- Certifikater og obligasjoner til virkelig verdi	769 866	2 065 154	0	2 835 020
- Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	55 322	0	0	55 322
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg				
- Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	0	0	3 599	3 599
Sum eiendeler	825 188	2 065 154	3 599	2 893 940
Sum forpliktelser	0	0	0	0

AVSTEMMING NIVÅ 3

Inngående balanse 01.01.2017	3 599
Utgående balanse 31.12.2017	3 599

NOTE 32 EIENDELER OG FORPLIKTELSER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

	BALANSEFØRT VERDI 2018	VIRKELIG VERDI 2018	BALANSEFØRT VERDI 2017	VIRKELIG VERDI 2017
KONSERN				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	7 172 337	7 201 130	7 272 233	7 311 316
Ansvarlig lånekapital	250 998	248 518	175 129	176 262
Gjeld	7 423 335	7 449 648	7 447 362	7 487 578

	BALANSEFØRT VERDI 2018	VIRKELIG VERDI 2018	BALANSEFØRT VERDI 2017	VIRKELIG VERDI 2017
MORBANK				
Gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer	3 716 697	3 727 297	3 987 681	4 012 868
Ansvarlig lånekapital	250 998	248 518	175 129	176 262
Gjeld	3 967 695	3 975 815	4 162 810	4 189 130

For balansepostene kontanter og fordringer på sentralbanker, utlån og fordringer på kredittinstitusjoner, netto utlån og fordringer på kunder, lån og innskudd fra kredittinstitusjoner uten avtalt løpetid, innskudd fra og gjeld til kunder uten avtalt løpetid er balanseført verdi tilnærmet lik virkelig verdi.

GJELD STIFTET VED UTSTEDELSE AV VERDIPAPIRER SAMT ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Virkelig verdi estimeres ved å legge spreadtillegg til markedsrenten.

Tillegget i spreaden er i henhold til markedets oppfatning av risikoen på balansetidspunktet.

Verdipapirgjeld og ansvarlig lånekapital vurdert til amortisert kost er klassifisert som finansielle instrumenter i nivå 2.

NOTE 33 MAKSIMAL KREDITTEKSPONERING, IKKE HENSYNTATT PANTSTILLELSER

EIENDELER	KONSERN		MORBANK	
	2018	2017	2018	2017
Kontanter og fordringer på sentralbanker	67 647	65 584	67 647	65 584
Utlån til og fordringer på kredittinstitusjoner	914 193	692 458	1 156 800	977 435
Utlån til og fordringer på kunder – amortisert kost	23 910 747	23 293 182	13 804 004	18 595 233
Utlån til og fordringer på kunder – virkelig verdi over utv. resultat	0	0	6 080 480	0
Sertifikater og obligasjoner til virkelig verdi over resultatet	2 634 723	2 314 712	2 638 972	2 835 020
Sum balanseførte eiendeler med kreditteksponering	27 527 310	26 365 937	23 747 902	22 473 273
FORPLIKTELSER:				
Betingede forpliktelser – garantier	15 983	16 908	15 983	16 908
Ubenyttede kreditter	3 561 254	3 356 514	2 900 653	2 876 219
Sum finansiell garantistillelse	3 577 237	3 373 422	2 916 636	2 893 127
Total kreditteksponering	31 104 547	29 739 359	26 664 539	25 366 400

NOTE 34 ANNEN GJELD

	KONSERN		MORBANK	
	2018	2017	2018	2017
Interimskonti / tidsforskjeller i oppgjør (Nets, VISA og datasentraler)	15 918	13 502	15 918	13 502
Skattetrekk ansatte	3 618	4 177	3 617	3 565
Leverandørgjeld	9 082	55 801	9 040	13 159
Betalbar skatt	42 424	47 977	36 522	33 136
Konsernbidrag	0	0	6 224	6 084
Annen gjeld	2 208	4 250	397	686
Sum annen gjeld	73 249	125 706	71 718	70 132

NOTE 35 HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet er fremlagt for styret 13. februar 2019. Foretakets eiere har ikke myndighet til å endre regnskapet etter tidspunkt for vedtak om fremleggelse av regnskapet.

NOTE 36 IFRS 9 FINANSIELLE INSTRUMENTER

Banken har anvendt IFRS 9 og IFRS 7, som gjelder for årsperioder som begynner 1. januar 2018 for første gang.

Som tillatt i overgangsbestemmelsene i IFRS 9 har banken valgt å ikke omregne sammenligningstall. Derfor er sammenligningstall for 2017, rapportert i henhold til IAS 39, ikke sammenlignbare

med informasjonen presentert for 2018. Forskjeller som oppstår ved overgangen til IFRS 9, er ført direkte mot annen egenkapital pr. 1. januar 2018.

Tabellen under viser målekategori og bokført verdi av finansielle instrumenter iht IAS 39 og IFRS 9 ved overgangen

KONSERN

FINANSIELL EIENDEL	IAS 39	BELØP	IFRS 9	BELØP
	KATEGORI		KATEGORI	
Konter og fordringer på sentralbanker	Amortisert kost (utlån og fordringer)	65 584	Amortisert kost	65 584
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost (utlån og fordringer)	692 458	Amortisert kost	692 458
Utlån og fordringer på kunder	Amortisert kost (utlån og fordringer)	23 293 182	Amortisert kost	23 270 130
Sertifikater og obligasjoner	Virkelig verdi (utpekt)	2 314 712	Virkelig verdi RES	2 314 712
Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi (pliktig)	55 322	Virkelig verdi RES	55 322
Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over totalresultatet (Tilgjengelig for salg)	3 599	Virkelig verdi RES	3 599

Det er ingen endring i klassifiseringen og målingen av finansiell gjeld, og konsernet har ingen finansielle forpliktelser som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi.

MORBANK

FINANSIELL EIENDEL	IAS 39 KATEGORI	BELØP	IFRS 9 KATEGORI	BELØP
Konter og fordringer på sentralbanker	Amortisert kost (utlån og fordringer)	65 584	Amortisert kost	65 584
Utlån og fordringer på kredittinstitusjoner	Amortisert kost (utlån og fordringer)	977 435	Amortisert kost	977 435
Utlån og fordringer på kunder	Amortisert kost (utlån og fordringer)	18 595 233	Amortisert kost	13 086 115
Utlån og fordringer på kunder		0	Virk. verdi TOT.RES	5 489 906
Sertifikater og obligasjoner	Virkelig verdi (utpekt)	2 835 020	Virkelig verdi RES	2 835 020
Aksjer og andeler til virkelig verdi over resultatet	Virkelig verdi (pliktig)	55 322	Virkelig verdi RES	55 322
Aksjer og andeler tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over totalresultatet (Tilgjengelig for salg)	3 599	Virkelig verdi RES	3 599

KONSERN

Følgende tabell viser en avstemming av bokførte verdier av finansielle eiendeler mellom IAS 39 og IFRS 9:

AMORTISERT KOST UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE*	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse under IAS 39	23 293 182			
Reklassifisering til virkelig verdi		0		
Ny beregning av tap			-23 052	
Utgående balanse under IFRS 9				23 270 130

MORBANK

AMORTISERT KOST UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE*	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse under IAS 39	18 595 233			
Reklassifisering til virkelig verdi		-5 490 313		
Ny beregning av tap			-17 805	
Utgående balanse under IFRS 9				13 087 115

* Modellnedskrivning på amortisert portefølje –1.000 (minus 1 million) i gruppenedskrivning som ikke videreføres.

VIRKELIG VERDI OVER UTVIDET RESULTAT UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE*	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse under IAS 39	0			
Reklassifisering til virkelig verdi		5 490 313		
Ny beregning av tap			-407	
Utgående balanse under IFRS 9				5 489 665

*NETTOBELØP:

Tapsavsetning	-3 260
Virkelig verdi korrigering	2 853
= Nettobeløp ny målemetode	-407

Landkreditt Bank har en mindre portefølje aksjer i landbruks- og finansinstitusjoner. Eiendelene blir reklassifisert til ny kategori under IFRS 9 da dagens kategori «Tilgjengelig for salg» utgår.

AKSJER OG ANDELER TILGJENGELIG FOR SALG	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	3 599			
Reklassifisering		-3 599		
Utgående balanse under IFRS 9				0

AKSJER OG ANDELER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	55 322			
Reklassifisering		3 599		
Utgående balanse under IFRS 9				58 921

Det er ingen endring i klassifiseringen og målingen av finansiell gjeld, og banken har ingen finansielle forpliktelse som er bestemt regnskapsført til virkelig verdi.

KONSERN

Følgende tabell avstemmer nedskrivninger for utlån og fordringer på kunder ihht IAS 39 og deres nye nedskrivninger ihht IFRS 9:

AMORTISERT KOST UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	49 684			
Reklassifisering		0		
Nye nedskrivninger			23 052	
Utgående balanse under IFRS 9				72 736

MORBANK

AMORTISERT KOST UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	48 891			
Reklassifisering		-5 319		
Nye nedskrivninger			18 805	
Utgående balanse under IFRS 9				62 377

VIRKELIG VERDI – TOT.RES. UTLÅN OG FORDRINGER PÅ KUNDER	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	0			
Reklassifisering		5 319		
Nye nedskrivninger			3 260	
Utgående balanse under IFRS 9				8 579

KONSERN

Følgende tabell avstemmer beløpene for endring i egenkapital som følge av implementering av IFRS 9

ENDRING EGENKAPITAL	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	2 534 831			
Implementering IFRS 9			-23 052	
Utgående balanse under IFRS 9				2 511 779

MORBANK

ENDRING EGENKAPITAL	IAS 39 31.12.2017	REKLASSIFI- SERING	NY MÅLEMETODE	IFRS 9 01.01.2018
Inngående balanse ifølge IAS 39	2 256 133			
Implementering IFRS 9			-19 212	
Utgående balanse under IFRS 9				2 236 921

Erklæring fra styret og daglig leder

Vi erklærer etter beste overbevisning om at årsregnskapet for 2018 er utarbeidet i samsvar med gjeldende regnskapsstandarder og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet.

Vi erklærer, etter beste overbevisning, også at styrets beretning gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen i selskapet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer virksomheten står overfor.

Oslo, 31. desember 2018
13. februar 2019

Styret i Landkreditt Bank AS

Inge Støve
Styreleder

Knut A. Nordmo

Elin Schanche

Oddveig Gikling Bjørnå

Øyvind Hestnes

Jørgen Østby

Ole Laurits Lønnum
Konsernsjef

Til generalforsamlingen i Landkreditt Bank AS

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Landkreditt Bank AS' årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, resultatregnskap, utvidet resultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Landkreditt Bank AS per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder etter regnskapsloven § 3-9.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Landkreditt Bank AS per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Virksomheten i banken har i hovedsak vært uendret sammenlignet med fjoråret. Det har ikke vært regulatoriske endringer, transaksjoner eller hendelser av vesentlig betydning for årsregnskapet 2018. Implementeringen av IFRS 9 har ledet til endringer i vår revisjon av verdien av utlån til kunder, men våre fokusområdene har vært de samme i 2018 som i fjoråret.

Sentrale forhold ved revisjonen

Hvordan vi i vår revisjon håndterte sentrale forhold ved revisjonen

Verdien av utlån til kunder

Utlån utgjør en betydelig andel av verdien av eiendelene i balansen. Vurdering av nedskrivninger er basert på et modellbasert rammeverk med elementer som krever at ledelsen bruker skjønn. Rammeverket er komplekst og omfatter store mengder data og skjønnsmessige parametere.

Vi fokuserte på verdsettelsen av utlån på grunn av betydningen nedskrivningsvurderingene har for verdien, og det faktum at bruk av skjønn har en potensiell virkning på resultatet for perioden. I tillegg er det en iboende risiko for feil på grunn av kompleksiteten og mengden data som benyttes i modellen.

IFRS 9 ble implementert med virkning fra 1. januar 2018. Den største endringen dette medfører sammenlignet med det tidligere regimet er at nedskrivningsmodellen nå skal reflektere forventet kredittap mot tidligere ble beregnet nedskrivninger basert på inntruffet kredittap.

Bruk av modeller for å beregne forventet kredittap omfatter bruk av skjønn. Vi har særlig fokusert på:

- klassifisering av porteføljene etter risiko og type segment;
- identifisering av lån hvor det har vært en vesentlig økning i kredittrisiko,
- hvordan lånene blir kategorisert i ulike trinn;
- ulike parametere som tapsgrad, nedbetalingsfaktorer; og scenarioer

Bankens utlån er i hovedsak til personkunder, landbruk og SMB.

Ved vår revisjon av forventede tapsavsetninger vurderte og testet vi utformingen og effektiviteten av kontroller for kvalitetssikring av anvendte forutsetninger og beregningsmetoder. Videre testet vi detaljer både i avsetningene beregnet ved bruk av modellen og i avsetningene som er beregnet individuelt.

Vi opparbeidet oss en detaljert forståelse av prosessen og testet relevante kontroller rettet mot å sikre:

- kalkulasjoner og metode som ble benyttet;
- at modellen som ble benyttet, var i henhold til rammeverket og at modellen virket som den skulle;
- påliteligheten og nøyaktigheten av data som blir benyttet i modellen.

Vår testing av kontrollene ga ingen indikasjoner på vesentlige feil i modellen eller avvik fra IFRS 9

For utlån hvor det forelå objektive indikasjoner på verdifall og hvor nedskrivningsbeløpet var individuelt beregnet testet vi et utvalg. Realisasjonsverdien blir beregnet ved bruk av eksterne takster eller interne vurderinger. For å ta stilling til realisasjonsverdien gjennomgikk vi takstene og vurderte relevansen og rimeligheten av viktige forutsetninger benyttet i takstene og metoden benyttet i beregningen. For vurderinger som var gjort internt uten at det ble benyttet takster, intervjuet vi kredittmedarbeidere og ledelsen og utfordret relevansen og rimeligheten av viktige forutsetninger og metoden som var benyttet i beregningen av nedskrivningsbeløpet. Videre testet vi om utlån med individuelle tapsavsetninger var riktig klassifisert i modellen og vurdert rimeligheten av de totale tapsavsetningene.

Avvik som ble funnet i vår testing var uten vesentlig betydning.

Note 2.12, note 5 og note 7 til regnskapet er relevante for beskrivelsen av selskapets tapsmodell og for hvordan selskapet estimerer sine tapsavsetninger etter IFRS 9. Vi har lest notene fant at informasjonen knyttet til

segmentet og modellene som er utviklet skal estimere tapsavsetninger til hver av disse segmentene.

tapsmodell, ulike parametere og skjønnsmessige vurderinger var tilstrekkelige og dekkende.

I tillegg foretas individuelle avsetninger for utlån hvor det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Denne vurderingen krever også at ledelsen bruker skjønn.

IT systemer som støtter finansiell rapportering

Vi har fokusert på dette området fordi bankens finansielle rapporteringssystemer og virksomhet er avhengig av komplekse IT-systemer. Det er en risiko for at automatiserte prosesser og tilhørende IT-avhengige manuelle kontroller ikke er utformet hensiktsmessig eller fungerer effektivt, noe som kan medføre usikkerhet knyttet til den løpende driften av IT-systemene og risiko for feil.

Banken benytter eksterne serviceleverandører for å drifte enkelte sentrale IT-systemer. Revisor hos de relevante serviceorganisasjonene er benyttet til å evaluere design og effektivitet av og teste etablerte kontroller som skal sikre integriteten av IT- og betalingsformidlings-systemene som er relevante for finansiell rapportering. Vi har gjennomgått tilsendte rapporter og vi har vurdert mulige avvik og tiltak. Vi har også gjennomført testing av tilgangskontroller til IT-systemer og arbeidsdeling der det var nødvendig av hensyn til vår revisjon.

Våre vurderinger og kontroller viser at vi kan bygge på bankens systemer for IT og betalingsformidling i vår revisjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde, for selskapsregnskapet i samsvar med forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder etter regnskapsloven § 3-9, og for konsernregnskapet i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift og på tilbørlig måte opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for selskapsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike selskapet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for konsernregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvike konsernet eller legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en

mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir styret en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med styret, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Oslo, 13. februar 2019

PricewaterhouseCoopers AS

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Magne Sem'.

Magne Sem

Statsautorisert revisor

Landkreditt Bank

Landkreditt Bank AS

Karl Johansgate 45 | Postboks 1824 Vika | 0123 Oslo
Telefon 23 00 08 00 | Landkredittbank.no | Org. nr. 980 374 181